

Gorenjski Glas

PETEK, 8. DECEMBRA 2023

LETO LXXVI, ŠT. 98, CENA 2,80 EUR

ODGOVORNA UREDNICA: MARIJA VOLČJAK

ČASOPIS IZHAJA OB TORKIH IN PETKIH

INFO@G-GLAS.SI

WWW.GORENJSKIGLAS.SI

Ob toliko lačnih nimam časa za slavo

Pred več kot petdesetimi leti je argentinski misijonar Pedro ali Peter Opeka, sin slovenskih staršev, iz reda lazaristov prvič stopil na malgaško zemljo. Sprejeli so ga kot brata. Sedaj jim z delom za uboge vrača bratstvo.

JOŽE KOŠNJEK

Medvode – Pedro Opeka se je letos po osmih letih znova vrnil v Slovenijo, v domovino svojih staršev. Prvi teden je bil na Koroškem, kjer pod vodstvom slovenskega duhovnika in rektorja Katoškega doma v Tinjah Jožeta Kopeiniga uspešno zbira denar za »Koroško vas na Madagaskarju«. Zgrajenih je že 550 od načrtovanih 600 hiš. Pomoč se tudi po dokončani izgradnji ne bo končala. Kamorkoli pride misijonar Pedro, je prijazno sprejet. Povsod vzbuja spoštovanje, občudovanje. Tako je

bilo tudi ta teden v Sloveniji. Kjerkoli je maševal, se je trlo ljudi. Z njim sta se pogovarjali predsednica države Nataša Pirc Musar in zunanja ministrica Tanja Fajon. V Hiši kruha pri Svetem Duhu se je srečal s slovenskimi škofi in jim tudi priporočil, naj Cerkev še bolj odprejo laikom.

V ponedeljek zvečer ga je v Športni dvorani Medvode na osrednjem srečanju z rojaki poslušalo blizu tri tisoč ljudi! »Se počutite zvezdniško, ko vas poslušata toliko ljudi, ko je o vas napisanih že 14 knjig? Ste utrujeni od številnih obveznosti?« ga

je na odru medvoške dvorane vprašal voditelj prireditve Jure Sešek.

»Še na misel mi ne pride utrujenost. Tudi za slavo in zvezdnitvo nimam časa, saj je na svetu toliko otrok in družin lačnih in brez strehe nad glavo. Ko vidim, kako prijazno me sprejemajo povsod, dobim še dodatno energijo in veselje. V Sloveniji se počutim kot nad oblaki ... Povsod sem sprejet kot brat. Želijo se fotografirati z menoj. Gotovo tudi zato, ker vedo, da gre pomoč, ki jo zbiram, v prave roke,« je odgovoril.

► 10. stran

Misijonarja Pedra Opeko je v ponedeljek zvečer ob prihodu v Športno dvorano Medvode navdušeno pozdravilo blizu tri tisoč ljudi. / Foto: Tina Dokl

Arhitekturna nagrada za vrtec

Novi vrtec, ki so ga v Bohinju odprli sredi letošnjega leta, je navdušil tudi stroko, saj je projekt skupine arhitektov na nedavnih Piranskih dnevih arhitekture prejel častno priznanje pirenesei.

MARJANA AHAČIČ

Bohinjska Bistrica – Na Piranskih dnevih arhitekture je v okviru mednarodne nagrade pirenesei častno priznanje med 53 nominiranimi projekti iz 11 evropskih držav prejel tudi projekt Vrtec Bohinj. Po oceni žirije je to primer, kako s preprostim pristopom priti do odličnega rezultata. »Uživali smo v nizanju prostorov, ki se drug za drugim mehko odpirajo med stavbami. Omogočajo varno druženje in igro otrok. Stavbna kompozicija spominja na vas, ki otrokom daje občutek doma.«

► 3. stran

Po oceni žirije je projekt Vrtec Bohinj primer, kako s preprostim pristopom priti do odličnega rezultata. / Foto: Tina Dokl

Nikoli ni nikomur rekel, naj pobere šila in kopita

► 19. stran

Njegova delavnica je pravi atelje. Natančno zloženo orodje, vonj po usnju, čevlji, ki še čakajo na popravilo, pravkar izdelani škornji. »Tile so še čisto sveži,« ponosno pove Gregorij Pustovrh iz Gorenje vasi. / Foto: Primož Pičulin

Priloga: **jeseeniške novice**

AKTUALNO

Za direktorico potrdili Petro Rupar

Petra Rupar, ki je Splošno bolnišnico Jesenice kot vršilka dolžnosti direktorja vodila zadnje leto dni, je dobila poln štiriletni mandat. Na razpis so se prijaviili štirje kandidati.

2

KULTURA

Umetniška vozlišča Eve Petrič

Tri postavitve na točkah Blejskega gradu in konceptualno razstavo fotografij v grajskem stolpu kot Zanke neskončnosti ter svoja umetniška vozlišča podpisuje umetnica Eva Petrič.

11

GG+

Med gobami najde mir in sprostitev

Amaterska mikologinja in determinatorka gliv Katarina Grabnar Apostolides je od malega tesno povezana z gobami. Danes se jim posveča z raziskovanjem in odkrivanjem novih vrst.

20

ZANIMIVOSTI

Čudoviti gobelini Francija Lakote

Športnik, alpinist, gorski reševalec. Po tem je bil najbolj poznan. A Franci Lakota iz Mojstrane je vrsto let ustvarjal tudi čudovite gobeline. Kot pravi, to človeku umiri misli.

32

VREME

Danes bo spremenljivo oblačno. Jutri bo oblačno z rahlim sneženjem. V nedeljo čez dan se bo zjasnilo.

-1/1 °C

jutri: pretežno oblačno

KOTIČEK ZA NAROČNIKE

Klapski večer v Škofji Loki

Ena najbolj priljubljenih dalmatinskih klap, Tomislav Bralič in klapa Intrade, se vrača v Škofjo Loko! V petek, 2. februarja 2024, ob 20. uri bodo na drugi izvedbi Večera dalmatinskih pesmi nastopili v Športni dvorani Trata. Prvič bo v Škofji Loki nastopila tudi ženska klapa Fritule iz Kopra. Vstopnice so na voljo na prodajnih mestih Mojekarte.si (bencinski servisi, trafike ...).

Izžrebanemu naročniku Gorenjskega glasa, ki bo pravilno odgovoril na nagradno vprašanje, bomo podarili dve vstopnici za koncert v Športni dvorani Trata. Nagradno vprašanje: Katere klope bodo nastopile v Škofji Loki? Odgovore pošljite do petka, 15. decembra, na kotiček@g-glas.si ali na Gorenjski glas, Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj.

Darilo
izžrebanemu naročniku časopisa
Gorenjski Glas
Knjigo prejme MILAN PETROVIČ iz Poljan.

Do tisoč stanovanj letno

ALEŠ SENOŽETNIK

Ljubljana – Država je letos Stanovanjski sklad dokapitalizirala za 25,5 milijona evrov. Po besedah ministra za solidarno prihodnost Simona Maljevca bosta prihodnje leto sledili vsaj še dve takšni dokapitalizaciji. Po ministrovih besedah je takšno financiranje predvideno vse do leta 2026, ko bo predvidoma zagotovljen sistemski vir financiranja gradnje javnih najemnih stanovanj v višini sto milijonov

evrov letno. Sklad bi tako ob zagotovitvi sredstev in predvideni zadolžitvi do leta 2026 zagotovil do tisoč stanovanj letno, skupaj z lokalnimi skladi in neprofitnimi stanovanjskimi organizacijami pa med dva in tri tisoč letno. Stanovanjski sklad je letos sicer zaključil 228 stanovanj. V letih 2025 in 2026 naj bi bil med drugim dokončan projekt Partizan na Jesenicah, kjer bo 46 stanovanj, ter prva faza projekta Ob Savi v Kranju, kjer bo na voljo 187 stanovanj.

Za direktorico potrdili Petro Rupar

Petra Rupar, ki je Splošno bolnišnico Jesenice kot vršilka dolžnosti direktorja vodila zadnje leto dni, je dobila poln štiriletni mandat. Na razpis so se prijavi štiri kandidati.

URŠKA PETERNEL

Jesenice – Svet javnega zdravstvenega zavoda Splošna bolnišnica Jesenice je v torek za direktorico imenoval Petro Rupar, ki je bolnišnico kot vršilka dolžnosti direktorja vodila že zadnje leto dni. Ko bo njeno imenovanje potrdila še vlada, bo nastopila štiriletni mandat. Na razpis so sicer prispele štiri prijave,

trije kandidati so se predstavili svetu zavoda. Imen prijavljenih kandidatov v bolnišnici ne razkrivajo.

Ruparjevo je na mesto direktorice imenoval svet

Petra Rupar je kirurginja, za vršilko dolžnosti direktorja pa je bila imenovana decembra lani, ko je zaradi osebnih razlogov s položaja odstopil dotedanji direktor Mark Toplak.

Dela na Veliki planini

Elektro Ljubljana je sredi novembra na Veliki planini začel izvajati gradbena dela. Prizori planine z izkopanimi jarki in delovnimi stroji pa so razburili dobršen del pohodnikov in vzbudili zanimanje javnosti.

ALEŠ SENOŽETNIK

Ljubljana, Kamnik – Elektro Ljubljana na Veliki planini gradi povezovalni kablovod med dolinama Črne in Kamniške Bistrice. Kot pravijo, je gradnja nujna in v korist prebivalcev obeh dolin. Avgustovske poplave so namreč odnesle del omrežja, zaradi česar so imeli na tem območju dlje časa težave z oskrbo z elektriko. Kot so nam pojasnili, jim je po tleh in po drevesih uspelo urediti začasno napajanje, ki je še zdaj v uporabi, saj ceste in z njimi kableske kanalizacije še vedno niso sanirane. Zato so se odločili, da s srednjena-petostnim kablom čez Veliko planino povežejo obe območji. »Rešitev je tehnično preprosta, razdalja 2,5 kilometra pa premostljiva. Ideja hkrati predstavlja trajno možnost rezervnega napajanja obeh območij,« so nam pojasnili na Elektru Ljubljana.

ZVKD: poseg v občutljiv svet

Dela, ki potekajo tudi v bližini pastirskega naselja in bodo po zagotovilih investitorja sicer zaključena v prvi

polovici tega meseca, pa so vzbudila precej negotovost med obiskovalci planine. »Gre za še en pojav resne problematike, ki je vse bolj prisotna in na katero naravovarstveniki opozarjamo že desetletja. Navade iz dolin ne moremo vedno prenesti v gorski svet!« so med drugim zapisali v CIPRA Slovenija v objavi na družbenih omrežjih.

Kritični so tudi na kranjskem Zavodu za varstvo kulturne dediščine, kjer so o posegu obvestili pristojne inšpekcijske službe. »Menimo, da je nevarno, da se posegi, kot je načrtovani, izvajajo pred pridobitvijo vseh potrebnih mnenj in soglasij ter gradbenega dovoljenja. Za to ni nikakršnega opravičila. V tako občutljiv svet, kot je območje Velike planine, je treba posegati z vso skrbnostjo, z zavestjo do izjemne kulturne krajine ter dediščine poselitve tega območja. Pričakujemo, da bodo pristojne inšpekcijske službe odreagirale v skladu s svojimi pooblastili,« so povedali na ZVKD in poudarili, da je v skladu z zakonodajo, po kateri je Velika planina

Gradnja kablovoda večinoma poteka po planinskih poteh.

/ Foto: Elektro Ljubljana

zavarovana kot registrirana nepremična kulturna dediščina, za vsak poseg treba pridobiti kulturnovarstvene pogoje in soglasje oz. mne-

pašnimi skupnostmi in Planinsko zvezo Slovenije, sredi oktobra pa so z dopisom o začetku del obvestili Občino Kamnik, Ministrstvo za

Na kamniški občinski upravi so v komentarju navedli, da je investitor dolžan dela izvajati v skladu z zakonodajo, podrobnih informacij o delu pa nimajo.

nje. Ker so na Veliki planini sledi prisotnosti človeka od prazgodovine naprej, je za vse posege v zemeljske plasti potreben tudi arheološki nadzor ob gradnji.

Elektro Ljubljana: Dela so v skladu z zakonodajo

Kljub kritikam, da so dela začeli pred pridobitvijo vseh potrebnih dovoljenj, na Elektru Ljubljana zagotavljajo, da gradnja poteka v skladu z zakonodajo. »Gradbeni zakon jasno določa, da v primeru naravnih nesreč, ko je nekaj argumentirano treba narediti, ni treba upoštevati vseh rednih postopkov, ki sicer ščitijo javni interes (projektiranje, dovoljevanje itd.),« so zapisali v odgovoru in dodali, da ni vzrokov za ustavitev gradnje. Kot dodajajo, so podpisali ustrezne služnosti z občino,

infrastrukturo – Inšpekcijo za energijo, Planinsko zvezo Slovenije, Planinsko društvo Domžale, Agrarno skupnost Pašna skupnost Velika planina in Agrarno skupnost Pašna skupnost Mala planina.

V sklopu dokumentacije, ki jo bodo potrebovali za uporabno dovoljenje, pa bodo pridobili tudi vsa mnenja mnenjedajalcev, ki so jim že oddali vloge.

Na Elektru Ljubljana sicer dodajajo, da trasa kablovoda v devetdesetih odstotkih sledi obstoječim planinskim stezam, le v krajšem delu preči smučišče, v delu ob Domžalskem domu pa so kopali ob cesti. Kot še dodajajo, je naključje, da dela izvajajo v pozni jeseni, hkrati prednost, saj je vpliv na vegetacijo najmanjši, prav tako pa najmanj motijo obiskovalce Velike planine.

V dolinah Črne in Kamniške Bistrice je še vedno urejeno zasilno napajanje z električno energijo. / Foto: Elektro Ljubljana

Petra Rupar je bila imenovana na mesto direktorice Splošne bolnišnice Jesenice. / Foto: Urška Peternel

S prenovno hidroelektrarne do zelene elektrike

V Kranju so pred dnevi uradno odprli prenovljeno hidroelektrarno Standard, s katero povečujejo delež obnovljivih virov energije. Mestna občina Kranj je ob objektu uredila parkirišče, v neposredni bližini pa namestila električno polnilnico, ki se napaja z zeleno elektriko.

MAŠA LIKOSAR

Kranj – Gorenjske elektrarne so letos aprila zagnale posodobljeno hidroelektrarno Standard ob reki Kokri, ki je bila zaradi dotrajanosti v celoti obnovljena. Vključuje novo zajetje in strojnico, ki po novem stoji takoj pod zajetjem. Vanjo je vgrajena dvojna regulirana vertikalna Kaplanova turbina s sinhronskim generatorjem in podpornimi sistemi, ki so potrebni za nemoteno obratovanje agregata.

Letos mineva tudi 130 let, odkar je v Kranju zasvetila prva žarnica, ki simbolizira začetek elektrifikacije na Gorenjskem.

Kot je ob odprtju povedal Aleks Jan, direktor Gorenjskih elektrarn, so ob rekonstrukciji uporabili najsodobnejšo opremo in tehnologijo, s pomočjo katere so povečali proizvodnjo zelene elektrike za več kot 40 odstotkov. »Hidroelektrarna bo pripomogla k uresničevanju cilja podjetja. To je širiti portfelj

Zgodovina HE Standard sega v leto 1909, ko je Pollakovo usnjarno zajel požar in uničil proizvodnjo. Na pogorišču stare tovarne so zgradili modernejši obrat, ki ga je prvič poganjala električna energija iz nove hidroelektrarne.

/ Foto: Tina Dokl

Na drugi strani mostu čez Kokro so postavili električno polnilnico, ki nudi dve polnilni mesti za e-avtobuse. / Foto: Tina Dokl

energetskih naprav, s katerimi se proizvajajo električna energija iz obnovljivih virov. Z večanjem proizvodnje zelene energije pa se bo dodatno zmanjšal tudi ogljični odtis,« je poudaril Jan.

Pojasnil je še, da je prvenstvena dejavnost Gorenjskih elektrarn ravno proizvodnja električne energije iz obnovljivih virov, kot so hidroelektrarne in sončne elektrarne. Ukvarjajo pa se tudi z vodikom. Med

drugim je v teku projekt, v sklopu katerega bi v Kranju vzpostavili proizvodnjo vodika, njegovo uporabo in polnilnico na vodik.

Začetki elektrifikacije na Gorenjskem

Ivan Šmon, predsednik uprave Elektra Gorenjska, ki letos beleži šestdeset let obstoja, je ob predstavitvi spomnil, da letos mineva tudi 130 let, odkar je v Kranju zasvetila prva žarnica, ki simbolizira začetek elektrifikacije na Gorenjskem. »Vpetost v lokalno okolje in družbena odgovornost sta v središču poslovanja Gorenjske elektrarne, kar se odraža v ohranjanju tehnične dediščine in prizadevanjih za navduševanje mladih za energetiko,« je dejal Šmon.

Novo parkirišče in električna polnilnica

V prenovi je sodelovala tudi Mestna občina Kranj, ki je pri hidroelektrarni Standard uredila parkirišče za 17 avtomobilov in tri motorje. Občani in obiskovalci mestnega jedra lahko na njem brezplačno parkirajo do dve uri (z označitvijo

časa prihoda). Poleg tega je MOK na drugi strani mostu čez Kokro postavila tudi električno polnilnico, ki nudi dve polnilni mesti za e-avtobuse. Skupno je v Kranju tako na voljo osem hitrih polnilnih mest za avtobuse ter 30 javnih polnilnih mest za osebna vozila. Štiri e-avtobuse imajo v prometu od mladosti, novi štiri bodo vključeni kmalu. S tem bodo postali prvo mesto v Sloveniji z več kot 50 odstotkov mestnega potniškega prometa na ekološki način.

Kranjska občina si po besedah župana Matjaža Rakovca prizadeva, da bi uredili še eno vhodno točko v mesto z dvigalom pod Pungertom, s čimer bi zagotovili boljši dostop. Zadovoljen je, da jih pri oblikovanju zelene mesta podirajo tudi lokalna podjetja, kot je Skupina Elektro Gorenjska. Med občino in podjetjem že nastajajo ideje za prihodnje projekte. Poskrbeli naj bi za boljšo predstavitev tehniške dediščine in uredili povezavo med kanjonom reke Kokre in Majdičevim logom z informacijskimi točkami in trimstezo.

K

KOMENTAR
KLARA MRAK

V lovu na vstopnice

Kdo se ne spomni zasneženega igrišča iz Ukrajine 17. novembra leta 1999, ko je slovenska reprezentanca v Kijevu poskrbela za nogometno evforijo v Sloveniji, saj se je prvič kot samostojna država uvrstila na veliko tekmovanje. Tistega mrzlega novembrskega dne, ko smo bili nekateri še v najstniških letih, drugi v srednjih, tretji še otroci, se pravzaprav niti nismo natanko zavedali, kakšen zgodovinski uspeh je doživela Slovenija po osamosvojitvi leta 1991. Slovenija je takrat na zasneženem ukrajinskem stadionu večji del tekme zaostajala z 1 : 0, dokler ni v 75. minuti Kranjčan Miran Pavlin izenačil na končni izid 1 : 1. S tem so si slovenski nogometaši prvič v zgodovini zagotovili nastop na evropskem prvenstvu, ki je bilo leta 2000 na Nizozemskem in v Belgiji. Solze sreče, napetost, stiskanje pesti, olajšanje. Znamenite izjave selektorja Srečka Katanca. Upanje na uspešno prvenstvo.

Zdaj pa je prišla nova era evforije in nogometne mrzlice. Po zadnji odigrani tekmi s Kazahstanom v Stožicah in uvrstitvi na evropsko prvenstvo je bilo jasno, da je treba navijaštvo izpred ekranov udeležiti tudi na tleh dežele Nemške.

Zgodil se je sobotni žreb. Pomenljiv nasmeh selektorja Matjaža Keka. Hkrati nasmehi selektorjev Danske, Srbije in Anglije. Omenjenim ekipam, pravijo, se je oddahnilo, ko so za tekmece dobile Slovenijo, a

Slovenija zagotovo ni tako lahko premagljiv tekmelec, kot se jim zdi na prvi pogled.

Žreb v Hamburgu je Sloveniji po mnenju poznavalcev namenil relativno težko skupino. Vse države po vrsti so stare znanke, s katerimi ima Slovenija ogromno izkušenj. Do zdaj se je z njimi namreč pomerila dvajsetkrat, veselila pa le ene zmage, in sicer oktobra 2011 v Mariboru, ko je z zmago z 1 : 0 proti Srbiji tej preprečila uvrstitev na evropsko prvenstvo 2012.

Žoga je okrogla. Marsikdo lahko preseneti. Tako kot ima družina Dončić novo članico Gabrielo, ne da bi pred njenim rojstvom nasečnost Anamarije, Dončićeve partnerke, obešali na veliki zvon, ima tudi slovenska nogometna reprezentanca aduta v rokavu. In kako bi bilo neprecenljivo, če bi tisti, ki jim bo žreb naklonil ogled zadnje tekme predtekmovanja v Kölnu, lahko pospremili Slovenijo v nadaljnje tekmovanje. Tekme bodo v Stuttgartu, Münchnu in Kölnu. Poznavalci pričakujejo, da bo vsaj v zadnjih dveh mesitih več kot deset tisoč zahtevkov za vstopnice, za katere lahko kandidiramo na portalu Evropske nogometne zveze, s tem številom pa je pričakovano tudi žreb zanje. Rok za oddajo prijavi in ohranjanje upanja, da bomo tekme Slovencev na evropskem prvenstvu lahko gledali v živo, pa je torek, 12. decembra, do 14. ure.

Gorenjski Glas

ODGOVORNA UREDNICA

Marija Volčjak

NAMESTNIKA ODGOVORNE UREDNICE

Urška Peternel, Simon Šubic

UREDNIŠTVO

NOVINARJI - UREDNIKI:

Marjana Ahačič, Maja Bertonec, Alenka Brun, Ana Jagodic Dolžan, Igor Kavčič, Suzana P. Kovačič, Maša Likosar, Klara Mrak, Urška Peternel, Mateja Rant, Aleš Senožetnik, Vilma Stanovnik, Ana Šubic, Simon Šubic, Ana Volčjak Aleksič

stalni sodelavci:

Jože Košnjek, Cveto Zaplotnik, Miha Naglič

OBLIKOVNA ZASNOVA

Jernej Stritar, IlovarStritar, d. o. o.

TEHNIČNI UREDNIK

Grega Flajnik

FOTOGRAFIJA

Tina Dokl, Gorazd Kavčič

OGLASNO TRŽENJE

Marjan Potočnik, Mateja Žvižaj

GORENJSKI GLAS (ISSN 0352-6666) je registrirana blagovna in storitvena znamka pod št. 9771961 pri Uradu RS za intelektualno lastnino. Ustanovitelj in izdajatelj: Gorenjski glas, d. o. o., Kranj / Direktorica: Marija Volčjak / Naslov: Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj / Tel.: 04/201 42 00, e-pošta: info@g-glas.si; mali oglasi in osmrtnice: tel.: 04/201 42 47 / Delovni čas: ponedeljek, torek, četrtek, petek, od 8. do 15. ure, sreda od 8. do 16. ure, sobote, nedelje in prazniki zaprto. / Gorenjski glas je poltednik, izhaja ob torkih in petkih, v nakladi 17.000 izvodov / Redne priloge: Vikend, Letopis, Slovenske počitnice in dvajset lokalnih prilog / Tisk: Tiskarsko središče d. o. o. / Naročnina: tel.: 04/201 42 41 / Cena izvoda: torek 2,50 EUR, petek 2,80 EUR, redni plačniki (fizične osebe) imajo 10 % popusta, polletni 20 % popusta, letni 25 % popusta; v cene je vračunan DDV po stopnji 5 %; naročnina se upošteva od tekoče številke časopisa do pisnega preklica, ki velja od začetka naslednjega obračunskega obdobja / Oglasne storitve: po ceniku; oglasno trženje: tel.: 04/201 42 48.

Arhitekturna nagrada za Vrtec Bohinj

1. stran

Projekt je delo arhitektov iz družb Arrea arhitektura, KAL A in AKKA, za izvedbo pa je bil izbran na podlagi javnega natečaja, ki ga je Občina Bohinj tudi tokrat

izvedla v sodelovanju z zbornico za arhitekturo.

Kot je pojasnil župan Bohinja Jože Sodja, z namenom doseganja čim višje kakovosti občina redno na tak način sodeluje pri zbiranju in izbiri projektov. »Pogosto

seveda končne rešitve niso najcenejše, so pa zagotovo boljše, kot če bi projekt izpeljali sami.«

Tako so na podoben način izpeljali postavitev lesenega mostu za kolesarje na Rju, ki ga je mednarodna

stroka prav tako nagradila, z javnim natečajem pa so v sodelovanju z zbornico arhitektov poiskali tudi rešitev za ureditev novega prometnega centra na železniški postaji v Bohinjski Bistrici.

Sredstva za ceste in kanalizacijo

Bohinjski občinski svet je v prvem branju potrdil proračun za prihodnje leto. Največ sredstev bodo namenili za projekte komunalne infrastrukture, v načrtu je tudi ureditev nove tržnice v Bohinjski Bistrici ter dela dostopne ceste do novega vrtca.

MARJANA AHAČIČ

Bohinjska Bistrica – Bohinjski občinski svet je na predzadnji seji v letošnjem letu v prvem branju potrdil proračun občine za leto 2024. V skoraj 16 milijonov evrov vrednem proračunu je začrtanih kar nekaj projektov, za katere v Bohinju menijo, da so nujni, je pojasnil Župan Jože Sodja.

»Med njimi je nadaljevanje kanalizacije v zgornji dolini ter izgradnja primarnega povezovalnega voda skozi Korita, s čimer bomo zgornjo dolino navezali na čistilno napravo. Znatno delež sredstev bomo namenili tudi za ceste; nekatere so v zelo slabem stanju, posebno v Bohinjski Bistrici,« je pojasnil župan Jože Sodja.

Poudaril je še, da občina tudi v prihodnjem letu ohranja subvencioniranje storitve pomoč na domu in programov vrtca, prav tako bodo namenili sredstva za delovanje dežurne službe v zdravstvenem domu in ohranili visok prispevek za novorojenčke. »Občina je dolžna skrbeti za svoje ljudi, posebno najšibkejše,« je poudaril župan Sodja.

Na prihodkovni strani se znatnega deleža sredstev nadejajo iz turizma. »Zavedamo se – in podatki kažejo, da je tako – da je turizem za vse nas posredno in neposredno najpomembnejša

panoga. Iz zbrane takse lahko financiramo storitve, ki so namenjene vsem občanom in turistom. Menim, da je zato prav, da pomagamo, da turizem dela naprej, se razvija in ustvarja sredstva, ki nam vsem omogoča boljše življenje. Seveda pa menim, da bi bilo prav, da bi turistično gospodarstvo po vzoru sosednjih držav prispevalo tako imenovani turistični evro, s čimer bi omogočili hitrejšo ureditev turistične infrastrukture in vsega tistega, kar sodi k njej.«

Med večjimi projekti so nadaljevanje kanalizacije v zgornji dolini ter izgradnja primarnega povezovalnega voda skozi Korita in investicije v obnovo cest.

Župan je pojasnil še, da načrtujejo, da bodo del sredstev v proračun dobili s prodajo premoženja občine; v načrtu za prihodnje leto je tako prodaja stanovanjskega objekta pod Studorom in društvenega doma v Bohinjski Bistrici, zadolževanja pa proračun za leto 2024 ne predvideva. Prav tako prihodnje leto ne bodo izpeljali participativnega proračuna, saj na izvedbo še čaka nekaj neizvedenih projektov iz prejšnjih let.

Sto let patra Polikarpa

Na Brezjah so v torek bratje frančiškani in številni romarji s slovesno mašo počastili 100. obletnico rojstva patra Polikarpa Broliha. Na ta dan leta 1923 se je rodil na Zgornji Beli v občini Preddvor. Krstili so ga za Tončka.

URŠKA PETERNEL

Brezje – »Danes je praznični dan naše hiše molitve in dan zahvale Gospodu, ki nam je dal patra Polikarpa Broliha in mu podaril sto let življenja«, je v pozdravni besedi na začetku torkove maše v polni baziliki Marije Pomagaj na Brezjah v čast slavljenca dejal gvardijan frančiškanskega samostana na Brezjah pater Krizostom Komar. Povedal je, da v večstoletni zgodovini slovenske frančiškanske province še noben brat ni dočkal stolet. Polikarp je prvi! Z izbranimi besedami je patrov jubilej počastil ljubljanski nadškof metropolit msgr. Stanislav Zore, tudi sam član Frančiškovega reda. Dejale je, da je bilo Polikarpovo delo navdih za vse. Bil je mož globoke vere in molitve, enkraten spovednik, pokončen državljan in ponižen vernik, prepričan, da je vse v božjih rokah. Provincial frančiškanske skupnosti Svetega Križa pater Marjan Čuden je slavljenca izročil posebno sporočilo papeža Frančiška, za življenjski praznik pa mu je v imenu domačih voščila Marjana Perko z Lojzlove domačije na Zgornji Beli, kjer je bil pater rojen.

Pater Polikarp Brolih se je rodil 5. decembra 1923 na Zgornji Beli v župniji Preddvor. Krstili so ga za Tončka. Tako je bilo ime tudi njegovemu očetu. Ker

Slavljenec s sestrično Ivico Arvaj (levo) – njena mama Johanca in Polikarpov oče Tone sta bila brat in sestra – in Francko Gregorc z Ajdovčeve domačije v Tupaličah, kjer je bil doma Polikarpov oče. / Foto: Gorazd Kavčič

je pogosto prihajal na Brezje, se je spoznal s frančiškani. Odločil se je zanje. Pri 16

Poljsko začela druga svetovna vojna, je v Kamniku obšel frančiškansko oblači-

Med mašo v čast stotim letom patra Polikarpa Broliha so za 70 let življenja voščili še dvema frančiškanoma, povezanim z Gorenjsko: patru Niku Žvoklju, ki je odraščal v Kranju in je sedaj pater v samostanu Kostanjevica pri Novi Gorici, in patru Cirilu Božiču, ki je bil med letoma 1995 in 2001 gvardijan frančiškanskega samostana na Brezjah, od leta 2020, ko se je vrnil iz Avstralije, pa živi v samostanu v Kamniku.

letih je napisal prošnjo za sprejem in na prvi petek, 1. septembra leta 1939, ko se je z napadom Nemčije na

lo Habit, Tonček pa je postal Polikarp. Leta 1940 je začel obiskovati gimnazijo v Ljubljani 1954, novembra

leta 1945, po srečnem preživetju vojne, se je vpisal na Teološko fakulteto v Ljubljani. Pred božičem leta 1949 je bil posvečen v duhovnika, na božični dan istega leta pa je v Preddvoru daroval novo mašo. Vsa leta mu je nagajala bolezen, zato je bil leta 1954 po zdravljenju na Golniku in služenju v Ljubljani prestavljen na Sveto Goro. Bil je pomemben član frančiškanske province Svetega križa v Sloveniji. Provincial je bil skupaj kar 15 let. Nekaj časa je bil tudi v kartuziji Pletterje, od leta 2007 naprej pa je član frančiškanske skupnosti na Brezjah.

Največ za sanacijo avgustovske škode

Predlog proračuna za leto 2024 so na novembrski seji sprejeli tudi na Občini Žirovnica.

MAŠA LIKOSAR

Žirovnica – Predlog proračuna za leto 2024 predvideva dobrih 6,4 milijona evrov prihodkov in 7,8 milijona evrov odhodkov. Proračunski primanjkljaj je ocenjen na dobrih 1,4 milijona evrov in ga bodo skupaj z odplačilom dobrih 25 tisoč evrov dolga krili s sredstvi na računih ob koncu leta.

Med odhodki največji delež predstavljajo investicijski izdatki, in sicer dobrih 4,2 milijona evrov, kar predstavlja 55 odstotkov celotnih odhodkov. V proračunu so umeščena sredstva za odpravljanje posledic škode po avgustovskih poplavih in skupni vrednosti dobrih dva milijona

evrov, od tega dobrih 1,6 milijona evrov za sanacijo občinskih cest in slabih 403 tisoč evrov za sanacijo gozdnih cest. Največ bo vzela sanacija mostu in opornega

prihodnjem letu bo za namen novogradnje zagotovila dober milijon evrov, v letu 2025 pa slaba dva milijona evrov. Ob tem načrtujejo, da bodo v začetku prihodnje-

Predvidoma v drugi polovici leta 2024 bo stekla gradnja obvoznice Vrba, za kar Občina Žirovnica v prihodnjih dveh letih načrtuje porazdelitev sredstev v višini dobrih tri milijone evrov.

zidu ob in pod lokalno cesto v Mostah. Ocenjena vrednost investicije je dobrih 1,5 milijona evrov.

Predvidoma v drugi polovici leta 2024 bo stekla gradnja obvoznice Vrba, za kar Občina Žirovnica v prihodnjih dveh letih načrtuje porazdelitev sredstev v višini dobrih tri milijone evrov. V

ga leta oddali dokumentacijo za pridobitev gradbenega dovoljenja.

Občina Žirovnica je letos kupila zemljišče in pridobila gradbeno dovoljenje za gradnjo parkirišča in vstopne točke za Finžgarjevo rojstno hišo v Doslovčah. Prijavila se je na javni razpis za sofinanciranje

vlagan v javno in skupno turistično infrastrukturo in naravne znamenitosti v turističnih destinacijah in prejela sredstva v višini približno 80.000 evrov. V letu 2024 bo skupni strošek gradnje znašal dobrih 279 tisoč evrov.

Proračun med drugim vsebuje 172.500 evrov za tretjo dograditev odlagalnega polja na deponiji Mala Mežakla in sabih 95.000 evrov za investicijsko vzdrževanje stanovanj. V pripravi je tudi investicijska dokumentacija za objekt deinstucionalnega varstva starejših na Selu pri Žirovnici, žirovniška občina pa obenem zaključuje pripravo občinskega podrobnega prostorskega načrta za Selo.

Ljudska univerza Radovljica, Kranjska cesta 4, 4240 Radovljica, kot upravljavec nepremičnine na podlagi tretjega odstavka 65. člena Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (ZSPDLS-1, Ur. l. RS 11/18, 79/18) in 19. člena Uredbe o stvarnem premoženju države in samoupravnih skupnosti (Ur. l. RS št. 31/2018; v nadaljevanju: Uredba)

ODDAJA V NAJEM GOSTINSKI LOKAL v Čebelskem centru Gorenjske, Rožna dolina 50a, Lesce.

Delno opremljen poslovni prostor, ki je predmet najema, obsega 39,42 kvadratnega metra neto uporabne površine.

Izhodiščna vrednost mesečne najemnine brez obratovalnih in drugih stroškov znaša 275,94 EUR.

Poslovni prostor se oddaja v najem izključno za opravljanje registrirane dejavnosti na področju gostinske ponudbe in za določen čas 5 let.

Celotno besedilo namere o sklenitvi neposredne pogodbe je objavljeno na: www.cricg.si.

Več informacij na: cebelski.center@gmail.com ali 031 628 499.

Kurnikova priznanja

Petdeset let je letos, kar v Trziču podeljujejo Kurnikove nagrade in priznanja. Na letošnji slovesnosti so podelili eno zlato in tri srebrne plakete ter dvanajst posebnih jubilejnih priznanj, ki so jih prejeli Tržičani, ki s svojim delovanjem že vrsto let sooblikujejo tržiški kulturni prostor.

SUZANA P. KOVAČIČ

Tržič – Zveza kulturnih organizacij (ZKO) Tržič in Območna izpostava Javnega sklada za kulturne dejavnosti ter poudarjanja slovenskega ljudskega izročila in za dolgoletno mentorsko delo je prejela dr. Metka Knific Zaletelj. Srebrno Kurnikovo plaketo in

dejavnosti na državni festival kamišibaja. Na predlog vodje Območne izpostave Javnega sklada za kulturne dejavnosti Tržič Borisa Kuburiča so po-

Gradišar, Anton Kramarič, Mira Kramarič, Milena Hostnik, Lado Srečnik, Irma Lipovec, Ana Marija Hafner, Jožica Slapar in Mojca Sedminek.

Gradišar, Anton Kramarič, Mira Kramarič, Milena Hostnik, Lado Srečnik, Irma Lipovec, Ana Marija Hafner, Jožica Slapar in Mojca Sedminek.

V družbi prejemnikov letošnjih Kurnikovih plaket in posebnih jubilejnih Kurnikovih priznanj / Foto: Vili Vogelink

nosti Tržič sta na predvečer Ta veselega dneva kulture povabili na slavnostno prireditev v Kulturni center Tržič. Podelili sta letošnje Kurnikove plakete in posebno priznanja ob 50-letnici podeljevanja teh nagrad, ki nosijo ime najbolj prepoznavnega tržiškega ljudskega pesnika.

Zlato Kurnikovo plaketo za izredne dosežke na področju folklornih

listino za prejeto zlato priznanje na državnem srečanju pevcev ljudskih pesmi in godcev ljudskih viž je prejela Pija Mejač, članica KD Folklorna skupina Karavanke. Srebrni Kurnikovi plaketi sta prejela tudi Milan Malovrh, član Fotokluba Tržič, za razvijanje posebne tehnike fotografiranja in razstavo Imaginacija giba, ter Kristina Lindav, članica KUD Podljudbelj, za

delili tudi posebna jubilejna Kurnikova priznanja posameznikom, ki so dlje časa pomembno sooblikovali tržiški kulturni prostor, a pogosto zunaj okvira posameznih društev ali v drugačnih organizacijskih oblikah, zaradi česar so bili morda do neke mere spregledani pri podeljevanjih priznanj. Ta priznanja so prejeli: Vito Primožič, Milan Kršnik, Bojan Veselinovič, Marija

Kulturni program je bil posvečen uspehom in ustvarjalnim domisljam nagrajencev, oblikovali so ga Kristina Lindav, pevci in pevke ljudskih pesmi KD Folklorna skupina Karavanke, KUD Jerbas in Društvo plesalk v tretjem življenjskem obdobju. Slavnostni nagovor je pripravil predsednik ZKO David Ahačič, zbrane je pozdravil tudi tržiški župan Peter Miklič.

Praznik v Radovljici

V Radovljici občinski praznik zaznamujejo na rojstni dan rojaka A. T. Linharta. Osrednja slovesnost bo v ponedeljek v Linhartovi dvorani.

MARJANA AHAČIČ

Radovljica – Župan Ciril Globočnik bo na proslavi občinskim nagrajencem in nagrajencem izročil priznanja. Letos bosta plaketi A. T. Linharta prejela Borut Grce - Brut Carniolus za izjemne dosežke na področju likovne umetnosti in fotografije ter dr. Rok Andres ob desetletnici umetniškega vodenja Festivala gledališča Kropla za ustvarjanje kulturnega programa v občini.

Pečate Občine Radovljica bodo prejeli Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov, steg Radovljica 1, Darja Pagon in Primož Šolar. Prejemniki medalj Občine Radovljica pa so Nejc Šterter Gregor Praprotnik, Matej Pagon in Primož Janc, člani Športnega društva Ljubno. Kot vsako leto bo župan ob tej priložnosti čestital tudi študentom, ki so se s svojimi študijskimi dosežki posebej izkazali.

Sicer pa se bodo na proslavi, ki se bo v Linhartovi dvorani začela ob 19. uri, spomnili treh radovljiških velikih mož, katerih obletnice smo praznovali letos: Mateja Bora ob 110. obletnici rojstva in dr. Ceneta Avgušтина ter Ivana Hribovska ob 100. obletnici rojstva.

Pred proslavo bo tradicionalna Linhartova podoknica v izvedbi Ženskega pevskega zbora Anton Tomaž Linhart, ki se bo začela ob 18. uri pred spomenikom Josipine Hočevar.

V torek, 12. decembra, ob 12. uri bodo v Čebelarskem muzeju pripravili praznični dogodek Ta veseli dan – 60 let Muzejev radovljiške občine, muzejska kavarna in rojstnodnevna počastitev ob 60. obletnici nastanka Muzejev radovljiške občine. V Knjižnici A. T. Linharta bo ta dan ob 19. uri predstavitev knjige z naslovom Tu kdo streže? Radovljičana Petra Stojanoviča.

Četrta Božična piškotarna

Žirovnica – Društvo prijateljev mladine Žirovnica in Zavod za turizem in kulturo Žirovnica že četrto organizirata Božično piškotarno za občinske otroke, ki bodo letos prejeli paket s sestavinami in receptom za izdelavo slatne jabolčne pite. Starši svoje otroke lahko prijavijo do 17. decembra na elektronski naslov info@dpmzirovica.si s pripisom imena, priimka, naslova in starosti otroka. Število paketov je omejeno, zato prijavo pošljite čim prej, okoli božiča pa vam bodo škrtali na dom dostavili paket, da boste lahko v družinskem krogu spekli pito.

Še tretjič branju prijazna občina

Radovljica – Združenje splošnih knjižnic, Skupnost občin Slovenije in Ministrstvo za kulturo so Občini Radovljica še tretjič podaljšali naziv branju prijazna občina. Kot so zapisali, projekti, kot so delni prenosi knjižnic v Kropi in Lescah ter organizacija knjižnih sejmov, razstav in pravljicnih rokodelnic, kažejo trdno zavezo občine k spodbujanju branja in krepitvi bralne pismenosti med prebivalci ter povečanju dostopnosti knjig.

Donacija igrač v Mengeš in Komendo

Mengeš, Komenda – V letošnji akciji obdarovanja z igračkami je Spar Slovenija izbral vrtnice, ki so jih prizadele poplave, med njimi mengeškega, ki je poleti ostal brez enote Gobica, in komendski vrtec Mehurčki, v katerem je voda uničila igralnice za najstarejše skupine. Te jim je uspelo sanirati do septembra, v Mengšu pa so se otroci razveselili igračk v začasnih prostorih.

10 LET SPIRIT SLOVENIJA

HITREJE DO POSLOVNIH CILJEV S SPIRIT SLOVENIJA – ŽE 10 LET

CELOVITA PODPORA V VSEH FAZAH RAZVOJA PODJETJA

SPIRIT Slovenija, javna agencija, soustvarja izjemne zgodbe, dovolite, da pomagamo uresničiti tudi vaše ideje s širokim naborom aktivnosti in **brezplačnih** storitev.

- > Podporne mreže in podjetniški programi
- > Mentorska podpora
- > Poslovni dogodki za krepitev kompetenc
- > B2B srečanja
- > Gospodarske delegacije
- > Mednarodni sejemski nastopi
- > Podpora pri iskanju vlagateljev
- > Finančne spodbude

Izkoristite podporo strokovnjakov s področij spodbujanja investicij, podjetništva in internacionalizacije tudi vi.

spiritslovenia.si

Zvišali prispevek za novorojence

V Kranju so skoraj podvojili višino enkratnega denarnega prispevka za novorojence.

SIMON ŠUBIC

Kranj – Enkratni denarni prispevek za novorojence v Mestni občini Kranj (MOK) bo z novim letom višji. Mestni svetniki so namreč na zadnji seji potrdili predlog sprememb odloka o enkratnem denarnem prispevku za novorojence, s katerim se višina prispevka z zdajšnjih 130 evrov na novorojenca zvišuje na 250 evrov. To je mestna uprava predlagala potem, ko so se mestni svetniki za dvig prispevka zavzeli že na majski in junijski seji.

Maja, pri obravnavi osnutka odloka, je Ana Pavlovski (Resni.ca) najprej predlagala, da denarni prispevek za novorojenca dvignejo na 360 evrov. Ko se je na junijski seji na mizah mestnih svetnikov znašel predlog odloka, je v njem mestna uprava predlagala dvig

prispevka na 200 evrov. Na predlog Saše Kristan (SDS) so nato kar med obravnavo odloka zbrali podpise dvanajstih svetnikov pod amandma, da se znesek poveča na 300 evrov. Ker so morali na novo oceniti finančne posledice za proračun, je tedaj župan Matjaž Rakovec točko umaknil z dnevnega reda, konec novembra, ko so svetniki potrjevali tudi proračun za leto 2024, pa jo je znova uvrstil na dnevni red. Z novim zneskom 250 evrov so se svetniki strinjali.

Spremembe odloka bodo stopile v veljavo s 1. januarjem 2024. Pisno vlogo starši pošljejo MOK najkasneje v šestih mesecih po otrokovem rojstvu, v primeru rejništva, posvojitve ali določitve skrbništva pa v šestih mesecih od datuma ureditve statusa otroka.

Luč miru iz Betlehema

Kranj – Jutri, v soboto, bo v katedrali v avstrijskem Linzu svetovni sprejem Luči miru iz Betlehema. Tja se bo odpravila tudi delegacija slovenskih odraslih in zamejskih skavtov, ki bo Luč miru iz Betlehema prinesla v domovino. Geslo letošnje akcije je Premostimo in razsvetlimo. Ker želijo, da bi plamen našel pot do čim več ljudi, bodo to nedeljo Luč miru iz Betlehema ponesli po vseh stegih (lokalnih enotah), ki jo bodo v naslednjih dveh tednih ponesli do ljudi. Prav tako bodo plamen Luči miru iz Betlehema in njegovo sporočilo delili z najvišjimi predstavniki države. Luč pa bo imela tudi dobrodelni namen, med deljenjem plamena bodo zbirali prostovoljne prispevke, donacije pa tudi preko SMS-sporočil s ključno besedo LUC1 ali LUC5 na 1919. Kot so povedali, bodo z zbranimi sredstvi organizirali dve »vikend zimovanji« za otroke in mlade z območij, ki so jih prizadele ujme.

Imajo zelo veliko srce

Veliko srce reševalk in reševalcev Gorske reševalne službe (GRS) Škofja Loka bije že 45. leto. Ravno na današnji dan, 8. decembra 1978, je potekal ustanovni občni zbor službe, ki je letos z dušo in telesom pomagala pri reševanju ljudi in imetja ob avgustovskih poplavalah.

KLARA MRAK

Škofja Loka – Letošnji december je za GRS Škofja Loka nekoliko poseben, saj v tem mesecu zaznamujejo 45. obletnico ustanovitve. »Naša postaja je sicer med mlajšimi pod okriljem Gorske reševalne zveze Slovenije, saj je bila ustanovljena 'šeše' leta 1978. Kljub temu smo se dobro uveljavili tako na ravni zveze kot tudi v lokalnem okolju. Nimamo največjega števila intervencij med članicami Gorske reševalne zveze Slovenije (GRZS) niti najbolj strmih in visokih gora niti neobvladljive množice planincev in pohodnikov na našem območju. Smo pa dobro usposobljeni ter imamo zelo veliko srce, voljo in željo pomagati vsem, ki potrebujejo našo pomoč,« je zapisal njihov predsednik Jernej Ržen. Ločani so sicer že trikrat zapored zmagali v tekmovanju iz prve pomoči, ki ga organizira GRZS, ter se, kot pravijo, trudijo biti najbolj prijazna postaja GRS v Sloveniji.

Škofjeloški gorski reševalci pokrivajo območje občin Gorenja vas - Poljane, Škofja Loka, Železniki in Žiri, ki obsega 512 kvadratnih kilometrov, več kot 180 naselij ter približno 45.000 prebivalcev.

Najpomembnejši mehanik v 45 letih delovanja je po besedah nekdanjega in zdajšnjega načelnika Pavleta Podobnika in Jerneja Ržena

Reševalci GRS Škofja Loka so se prebijali skozi neprehodne in poplavljenе terene.

/ Foto: arhiv GRS Škofja Loka

že sama vzpostavitev postaje GRS v Škofji Loki, pri čemer je imel veliko vlogo Pavle Šegula. »Pomembno je poudariti, da se je društvo ves čas trudilo ustvarjati prepoznavnost in pridobivati zaupanje v lokalnem okolju ter med drugimi postajami v drža-

ve ekipnega duha, pripadnosti društvu, dvig ravnih značajev itd.«

Enaintrideset posredovanj

Do sredine novembra so letos posredovali 31-krat in pri tem opravili 884 ur reše-

Kot so povedali v GRS Škofja Loka, večjega slavlja ob 45-letnici, ki jo praznujejo prav danes, ne bo. Pravijo, da si bodo po napornem letu in avgustovskih poplavalh vzeli en večer zase, bo pa zato toliko večja zabava, ko bodo čez pet let praznovali 50-letnico.

vi. Z večjo prepoznavnostjo je tudi lažje pridobilo nujna finančna sredstva za delovanje postaje ter večje zanimanje za delo gorskega reševalca. Pomembni so tudi stalno ustvarjanje oz. izboljševanje

valnega dela ter na intervencijah prevozili skoraj 4000 kilometrov. »Število dosežanih posredovanj je drugo največje, odkar obstaja naše društvo. V reševalnih akcijah smo pomagali

16 ponesrečencem ter drugim osebam, ki so potrebovale našo pomoč. Število ponesrečencev je glede na število intervencij na prvi pogled nekoliko nižje kot v preteklih letih, vendar je treba poudariti, da v to niso zajete osebe, ki smo jim pomagali v času katastrofalnih poplavl na našem območju. Letos smo med drugim reševali tudi telička, ki je zdrsnil v grapo, mačko, ki ji ni uspelo splezati z drevesa, ter psa, ki je padel čez skalni skok,« so zapisali v GRS Škofja Loka. Med reševanimi osebami je bilo pet nepoškodovanih ter prav tako po pet lažje in huje poškodovanih oz. obolenih. Na žalost je ena oseba v nesreči umrla, v letu poprej je umrlo šest ljudi.

Moja stara mama, 3. del

ZDENKA PAJER LIKOZAR

Poleg številnih kajut za potnike in člane posadke je ladja imela: odprte in s steklom zaprte promenade, prodajni center, trgovino tobaknih izdelkov, kadilnico, plavalni bazen, prostore za masažo, termalne kopeli, telovadnico, igralnice za otroke in odrasle, kozmetični salon, brivski salon, tri jedilnice, salone, knjižnico, orkester Meyer Davis, fotografa Dona Danehyja, maše: katoliško, anglikansko, judovsko, čitalnice, sobo za zdravnika, pisalne sobe, gledališči, radijsko sobo, pošto, bančne sefe, plesno dvorano, prostor za čiščenje čevljev, prostor za likanje: plašč 2 \$, plise krilo 10 \$, za pse sobo za pripravo hrane, kuhinjo, kletke, sprehajalno sobo

Davis Meyer (1893–1976) je imel svoj orkester, ki ga je ustanovil leta 1915. Igral je tri desetletja, med drugim tudi na preokoceanskih ladjah. Najbolj znan je bil v petdesetih in šestdesetih letih prejšnjega stoletja.

Gala večerja na ladji SS United States, v soboto, 27. aprila 1963. Od leve: Marija Šter, Edward in Irene Stern.

Don Danehy je bil fotograf na ladji United States, doma iz New Yorka.

Ladja je imela prvi, drugi in turistični razred. Poleg poveljniškega mostu so bili še športni, sončni, promenadni, gornji in glavni

krov ter krovi A, B, C in D. Kuhinja je bila kontinentalna, ameriška in internacionalna.

Stara mama, stric Edi in teta Irene so potovali v drugem razredu, na krovu A, kjer je bilo po ladijskem seznamu 472 potnikov. Stara mama je imela kabino A-79, Edi in Irene pa A-126. Vsak krov je imel, za prepoznavo, vrata pobarvana v drugačni barvi. Kabine so imele kar najboljše udobje s klimo, kopalnico in telefonom. Posteljnina, zavese in vse pohištvo je bilo varno pred ognjem. Na ladjo so se vkrkali v sredo, 24. aprila 1963, popoldan, pluli v četrtek, 25., petek, 26., in soboto, 27. aprila, ko so imeli gala večerjo. V nedeljo, 28. aprila 1963, dopoldan so prispeli v Le Havre. Mesto leži v

ČEZ ATLANTIK

Ovitek ladijskega menija gala večerje na SS United States, 27. aprila 1963.

Normandiji, na desnem bregu reke Sene, ki se tu izliva v Rokavski preliv. Danes je drugo največje pristanišče v Franciji. Razdaljo od New Yorka do Le Havre (5675 km zračne razdalje) je ladja prevozila v štirih dneh. Plula je

s povprečno hitrostjo 30 vozlov (55,5 km/h).

V Le Havru, kjer se je ladja zasedla na Quai Joannes Couvert, so bili doki pokriti s streho. Tako so se vsi trije skupaj s prtljago po suhem, blizu ladje, povzpeli na tim. Posebni ladijski vlak (Special Boat Train) je približno v treh urah prispel na Gare St. Lazare v Parizu. Iz Pariza v Slovenijo so z vlakom potovali še 1250 km.

Stara mama, Marija Pajer, je umrla v Kranju, za rakom na črevesju, stara 71 let. Tu je tudi pokopana. Polbrat Edward T. Stern je umrl za rakom na grlu v Pompano Beachu na Floridi, star 80 let, njegova žena Irene pa v Norwalku, Connecticut, kamor se je preselila nazaj s Floride, stara 96 let.

(Konec)

S centrom do razvoja turizma

Center za trajnostni razvoj podeželja (CTRP) Kranj in Občina Šenčur sta v okviru aktivnosti Poletje in jesen na Trbojskem jezeru predstavila idejo o vzpostavitvi turistično-informacijskega centra v Trbojeh.

MAŠA LIKOSAR

Trboje – Kot je pojasnil Uroš Brankovič iz CTRP Kranj, so tovrstni centri dobrodošli pri širjenju prepoznavnosti in spodbujanju sonaravnega turističnega razvoja kraja. »Omogočajo različne dejavnosti, kot so turistična

Za turistični objekt v Trbojeh je že pripravljen idejni projekt, ocenjena vrednost gradnje znaša dobrih 400.000 evrov, časovnica izvedbe pa še ni določena.

in naravoslovna izobraževanja ter ohranjanje kulturne in etnološke dediščine, obenem pa krepijo trajnostni razvoj in povezanost krajanov,« je poudaril Brankovič.

V Trbojeh bi bil turistično-informacijski center namenjen zlasti promociji Trbojskega jezera. Po besedah

Na voljo je pet kanujev, iz katerih je mogoče opazovati okoliško naravo z vodne gladine. / Foto: arhiv CTRP Kranj

Brankoviča bi bil umeščen v središču vasi, kjer je Občina Šenčur odkupila hišo. Na šenčurski občini so pojasnili, da je za turistični objekt že pripravljen idejni projekt, ocenjena vrednost gradnje pa znaša dobrih 400.000 evrov. »Trenutna časovnica izvedbe še

ni določena. Predvidena je ureditev TIC, lokal s teraso ter dve stanovanji,« je povedal Aleš Puhar s šenčurske občinske uprave.

Trbojsko jezero je sicer umetno jezero, ki je nastalo pred slabimi štiridesetimi leti, s čimer se je vzpostavilo tudi novo življenjsko okolje.

»Za obiskovalce je privlačno, ker ponuja neposreden stik z naravo. Gre za izredno pestro in biotsko raznovrstno območje z eno največjih vodnih površin v tem delu Slovenije. Našteti je bilo denimo 117 vrst ptic na in ob jezeru, kjer imajo kljub razvoju turizma dobre bivalne pogoje. Zanimivo je tudi to, da je jezero povezano s sotesko Zarica, kjer uspevajo rastline, ki so sicer značilne za gorske predele,« je posebnosti Trbojskega jezera strnil Brankovič in dodal, da bi s pomočjo centra v prihodnje lahko okrepili rast turističnega obiska kraja.

Za domačine in obiskovalce je CTRP Kranj v sodelovanju z Občino Šenčur v preteklem letu pripravil vrsto dogodkov, že pred tem so v okviru projekta Ribja narava Gorenjske kupili pet kanujev in rešilne jopiče, ob jezeru je bil na novo urejen del pešpoti, nameščene so bile tudi klopi in mize.

Podeljevali bodo športna priznanja

Šenčurski svetniki so v prvi obravnavi sprejeli osnutek pravilnika o podeljevanju priznanj na področju športa v občini.

MAŠA LIKOSAR

Šenčur – V občini Šenčur želijo športnike in športne ekipe, ki živijo ali delujejo v njihovi občini ter pomembno prispevajo k razvoju in ugledu športa, nagraditi za uspehe, ki jih bodo dosegli v letu, za katero se bodo podeljevala priznanja. Pripravili so osnutek pravilnik, ki določa vrste priznanj, merila in postopke za podeljevanje priznanj na področju športa. V njem so navedeni tudi pogoji, ki jih mora posameznik oziroma športna ekipa izpolnjevati, prav tako je zapisano, kdo so lahko predlagatelji kandidatov za priznanja, pri čemer predlagatelj sam sebe ne bo mogel predlagati za prejem priznanja.

Več vrst priznanj

Pravilnik predvideva podeljevanje več vrst priznanj oziroma nazivov, in sicer

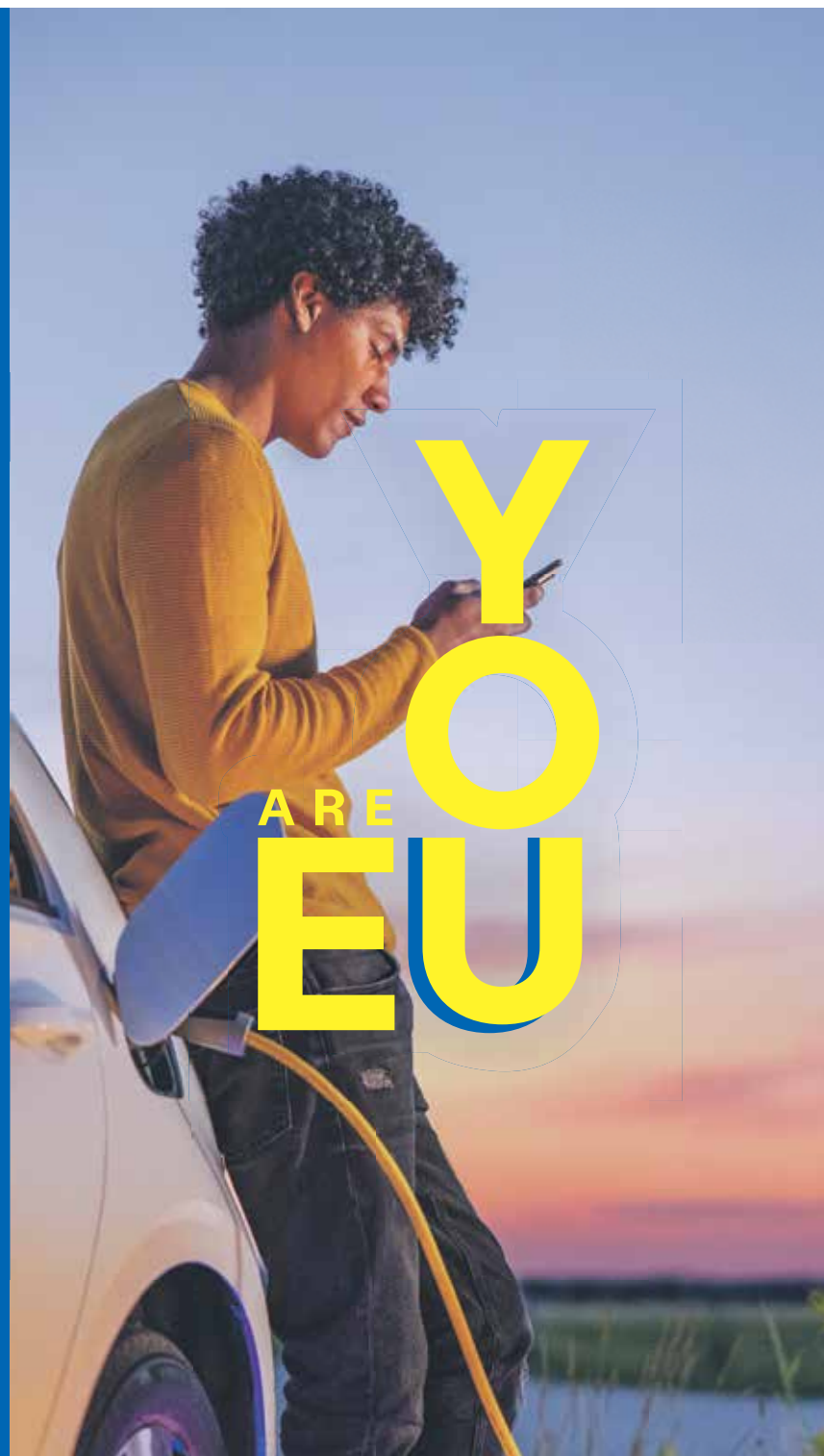
naziv perspektivni športnik, rekreativni športnik/veteran, športni delavec, športnica in športnik ter športna ekipa občine Šenčur. Priznanja se bodo podeljevala na podlagi javnega razpisa. Predloge bo obravnavala in predlog sklepa posredovala v potrditev občinskemu svetu petčlanska komisija za priznanja na področju športa, ki jo bo imenoval župan. Komisijo bodo sestavljali trije člani odbora za šport in dva člana, ki ju bo določil župan. Praviloma se bodo priznanja podeljevala na slavnostni akademiji ob praznovanju občinskega praznika. Nagrajenci bodo prejeli skulpturo z občinskim grbom in oblikovano listino v vložni mapi.

Osnutek pravilnika je na novembrski seji svetnikom predstavila Vesna Bolka, direktorica šenčurske občinske uprave.

Enotnost, varnost in obnovljiva energija.

EVROPA SI TI.

Brinox raste in se širi

Podjetje Brinox iz Sore je pred kratkim prvič odprlo vrata obiskovalcem. Razkazali so jim inženirske prostore in proizvodnjo ter pripravili razstavo fotografij, ki je prikazala zgodovino podjetja in pogled v prihodnost.

MAJA BERTONCELJ

Sora – Odziv je bil nad pričakovani, saj si je podjetje, ki ima vizijo postati vodilno globalno podjetje za proizvodnjo biofarmaceutskih proizvodnih linij, ogledalo kar tristo obiskovalcev.

»Želimo predstaviti svoje delo, kaj podjetje Brinox je in kaj pomeni, prav tako pa pokazati predvsem mladim možnostim za zaposlitev, za izobraževanje. Imamo poseben program za študentske,« je povedal lastnik podjetja Igor Berce. Odziva med mladimi, ki še načrtujejo svojo karierno pot in ki jih zanima tudi študentske in v zaposlitve v Brinoxu, so veseli. Potrebe po kadrih so velike. Število zaposlenih raste, v zadnjem obdobju za skoraj sto. »Na lokaciji v Sori je dobrih štiristo zaposlenih. Skupaj pa v Sloveniji, Švici,

Nemčiji in Združenih državah Amerike, kjer je švicarski holding skupine Brinox junija letos ustanovil hčerinsko družbo, zaposlujejo že več kot petsto strokovnjakov,« pojasni Berce.

»Trenutno poslujemo na slabih dvajset tisoč kvadratnih metrih površin, načrtujemo petdeset tisoč kvadratnih metrov proizvodno-skladišnih in pisarniških prostorov.«

Podjetje raste tudi poslovno. Sodelujejo z največjimi svetovnimi biofarmaceutskimi podjetji. Mnoga novodobna zdravila so izdelana prav na Brinoxovih procesnih sistemih, med njimi tudi eno od cepiv proti covidu-19. »Prednost našega podjetja je, da lahko stranki zagotovimo rešitev 'na ključ', kar pomeni, da je vsa oprema narejena in

testirana v Sloveniji ter potem dostavljena stranki na končno lokacijo. Stranke to cenijo. Zato pa potrebujemo prostor. S tem smo trenutno nekoliko omejeni. Imamo unikatno situacijo, kjer

stranka eno leto vnaprej prosi, naj razvijemo kapacitete, ker imajo projekt za nas,« je predstavil Uroš Kušar, direktor podjetja Brinox.

Širitev je tako neizbežna. »Trenutno poslujemo na slabih dvajset tisoč kvadratnih metrih površin, načrtujemo petdeset tisoč kvadratnih metrov proizvodno-skladišnih in pisarniških prostorov. Ker prostora ni

Na dnevu odprtih vrat je bilo tristo obiskovalcev. / Foto: Maja Bertoncely

dovolj, gremo z gradnjo tudi v klet. Zaradi prostorske stiske in veliko projektov, ki jih moramo izvesti, smo prisiljeni vzpostaviti svoje prostore tudi na novi lokaciji. Prihodnje poletje načrtujemo odprtje prvega 12 tisoč kvadratnih metrov velikega objekta v Mirni Peči, v industrijski coni pri Novem mestu. Vanj bomo preselili del dejavnosti, da bomo lahko potem takoj začeli gradnjo v Sori, na mestu sedanjega balona. Projekti so nas

prehiteli in smo morali najti začasno rešitev. Sora vsekakor ostaja naša glavna lokacija, ne samo v Sloveniji, tudi na splošno,« je na temo povedal Berce.

Začetek blagovne znamke Brinox sega s prvo generacijo v leto 1983, ko je Rudolf Berce v dogovoru s švedskim Alfa Lavalom začel razvoj in proizvodnjo higienskih armatur za mlekersko industrijo. Poslovna prelomnica se je zgodila v letu 2000, ko je Igorju

Bercetu z mlado ekipo uspelo izvesti prvi projekt v farmaceutski industriji. V kratkem času so razvoj, izdelava, montaža ter avtomatizacija farmaceutskih proizvodnih linij postali glavna dejavnost Brinoxa. Pomembna prelomnica je tudi vstop v globalno biofarmaceutsko industrijo leta 2014 ter leto 2015 in nov proizvodni program z uvedbo pomivalnih sistemov Brinox za biofarmaceutsko in farmacevtsko industrijo.

Še en rebalans

ANA JAGODIČ DOLŽAN

Komenda – Občina Komenda je prejela okoli pol milijona evrov povračila za intervencijske stroške, ki so nastali zaradi avgustovskih poplav, in 911 tisoč evrov državnega predplačila za sanacijo posledic. Z donacijami so se planirani prihodki letošnjega občinskega proračuna dvignili za 112.000 evrov; skupaj z drugimi, manjšimi spremembami so tako višji za 15 odstotkov in znašajo 12,5 milijona. Odhodki so po rebalansu – tretjem po vrsti – načrtovani v višini 15,2 milijona evrov, kar v primerjavi

s sprejetim proračunom pomeni 11-odstotno zvišanje. Za sanacijo v poplavih poškodovane infrastrukture je namenjenih blizu dva milijona evrov. Kot je na seji občinskega sveta povedala višja svetovalka za proračun in finance, so ta sredstva prioriteto predvidena za stroške, povezane z odpravo posledic v šoli v Mostah, za sanacijo poškodovanih mostov, plazov na Gori pri Komendi, Šolske poti, črpališč in vodovodnih sistemov. Rebalans proračuna zagotavlja tudi 100.000 evrov za delno poplačilo kredita, ki ga ima občina pri družbi PC Komenda.

Likovni spomini na počitnice

Žiri – V Galeriji Kržišnik bodo skrbniki zbirke Tomaža Kržišnika jutri odprli razstavo dvajsetih likovnih del iz njegove zasebne zbirke, ki so jo pomenljivo naslovili TO-PA-NE. Po besedah Maje Kržišnik so se z razstavo namreč spomnili na Tomaža in njegove večkrat izrečene besede: »To pa ne!« Na ogled bodo pasteli, ki so večinoma nastajali na počitnicah, največ jih je nastalo v Dalmaciji. »Žirijo v barvah poletne vročine in nas spominjajo na poletna popotovanja,« je poudarila Maja Kržišnik in dodala, da bodo v prostorih Galerije prvič predstavljeni javnosti skupaj z nekaterimi starejšimi grafikami in keramiko. Razstavo si bo po jutrišnjem odprtju po predhodni najavi mogoče ogledati do sobote, 16. decembra.

Popolna zapora državne ceste Sorica–Petrovo Brdo

Sorica – Zaradi poslabšanja usada in popravila vozišča so na državni cesti Sorica–Petrovo Brdo vzpostavili popolno zaporo, ki je predvidena do 31. decembra. Obvoz je možen preko Podrošča.

Sredstva tudi za sanacijo

Kamniški svetniki so sprejeli rebalans proračuna, ki je bil potreben po predplačilu štirideset odstotkov stroškov sanacije po avgustovskih poplavih. V prvi obravnavi pa so sprejeli tudi proračun za prihodnje leto.

ALEŠ SENOŽETNIK

Kamnik – Kamniški občinski svetniki so na zadnji seji obravnavali še peti rebalans letošnjega proračuna, ki je bil potreben po navodilu ministrstva za finance po predplačilu sredstev iz državnega proračuna za odpravo posledic avgustovskih poplav. Občinam namreč pripada predplačilo v višini štirideset odstotkov prijavljene škode, zaradi česar je Občina Kamnik že prejela dobrega 8,2 milijona evrov, za kolikor so se po sprejemu rebalansa tudi povečali ocenjeni skupni izdatki proračuna, ki po novem znašajo 48,7 milijona evrov oz. 20,3 odstotka več kot v sprejetem proračunu.

Vzpostavljene so bile tudi nove postavke za odpravo

posledic naravnih in drugih nesreč v višini 8,2 milijona evrov, iz katerih bodo na občini pokrivali stroške za sanacijska dela na podlagi programa sanacije. Za sanacijo občinskih cest je tako namenjenih dobrih 805 ti-

V prihajajočem letu sicer ne predvidevajo zadolževanj, občina pa ima odprta tri posojila.

soč evrov, za sanacijo zemeljskih plazov pa 3,36 milijona evrov. Za sanacijo vodovodov so namenili dodatnega 2,38 milijona evrov, sanacijo začasnih deponij 896 tisoč evrov, začasne nastanitve tristo tisočakov, za sanacijo kanalizacije pa 485 tisoč evrov.

Kot je pojasnil podžupan Uroš Pirc, aktivnosti v zvezi s sanacijo že potekajo, na občini pa se nadejajo tudi nakazila preostalih šestdesetih odstotkov sredstev ocenjene škode, kar znaša dobrih 12 milijonov evrov. Kot je še povedal podžupan, v sistem za popis škode Ajda oddajajo tudi še škodo, ki je v občini nastala še ob jesenskih neurjih ob koncu oktobra in začetku novembra. »Smo prva občina, ki se je že resno lotila sanacije, in v teh dneh bomo na Županjih Njivah sanirali plaz, tako da se bodo tamkajšnji prebivalci lahko že vrnili na svoje domove,« je še povedal podžupan.

Sledila je prva obravnava predloga proračuna za prihodnje leto, v katerem so prejemi ocenjeni na 37,7 milijona evrov, skupaj z

ocenjenim prenosom iz letošnjega leta pa bo na voljo 39,1 milijona evrov. Ravno toliko pa predvidevajo tudi izdatkov. Od tega bo za približno 14,2 milijona evrov investicijskih odhodkov.

V prihajajočem letu sicer ne predvidevajo zadolževanj, občina pa ima odprta tri posojila: 450 tisoč evrov za kohezijske projekte, 1,4 milijona evrov za nakup zemljišča v Smodnišnici in 9,8 milijona za gradnjo Osnovne šole Frana Albrehta.

Prva obravnava je med svetniki vzbudila precej vprašanj, podali pa so tudi nekaj predlogov, do katerih se bo občinska uprava opredelila do druge obravnave, zato se takrat po oceni nekaterih svetnikov obeta sprejem precej drugačnega dokumenta, kot so ga obravnavali tokrat.

Na pogovornem večeru gost Jože Košnjek

Preddvor – V torek, 12. decembra, ob 19. uri bo Ivka Sodnik na pogovornem večeru na gradu Dvor v Preddvoru gostila dolgoletnega sodelavca Gorenjskega glasa, nekdanjega urednika in še vedno aktivnega Jožeta Košnjeka, ki že skoraj dve desetletji poroča o dogodkih med koroškimi Slovenci. Za svoje delo je letos prejel prestižno priznanje naša Slovenija, ki ga Gibanje Kultura-natura Slovenija podeljuje za zgledne dosežke in prizadevanja za ohranjanje slovenske kulturne in naravne dediščine pri nas in v zamejstvu.

Praznični december v Komendi

Komenda – Danes ob 17. uri bodo v Komendi prižgali praznične lučke in ob tem na ploščadi pred občinsko stavbo v uporabo predali Božičkov nabiralnik. Vanj bodo občani lahko oddali svoje želje in pozdrave. Prihodnji petek, 15. decembra, ob 17.30 bo v športni dvorani praznični bazar, ob 19. uri pa zahvalni koncert Godbe Komenda z otroškimi in mladinskimi pevskim zborom OŠ Komenda Moste ter gostjo Alenko Godec. Naslednji dan bodo praznično dogajanje stopnjevali v kulturnem domu, kjer bo kulturno-zabavna prireditev Skupaj se imamo fletno.

Velik potencial rapalske meje

V občini Železniki si želijo nadaljnega razvoja vsebin, povezanih z rapalsko mejo in Rupnikovo linijo, ter zasnovati turistični produkt, ki bo prepoznaven tudi na slovenskem nivoju.

ANA ŠUBIC

Soriška planina – V občini Železniki se ponašajo tudi z dediščino rapalske meje in Rupnikove linije. V zvezi z njima so že razvili določene vsebine, a je priložnosti še veliko, so ugotavljali na

Janez Habjan. Spomnil je, da občina že nekaj let podpira dejavnost omenjene občinske komisije, katere član je tudi sam, sicer pa se mu zdi pomembno, da utrdbe in ostalo dediščino, povezano s staro mejo, pokažejo javnosti. Predavatelji so

ne bo temeljil le na izletniški točki, pač pa bo prepoznaven tudi na slovenskem nivoju. Kot je dejala, tematika presega destinacijo Škofjeloško, zato se želijo s produktom navezati tudi na občino Tolmin oz. Podbrdo, Bohinj s TNP-jem, Posočje s

obrambnega sistema Alpski zid. Rupnikova linija je potekala v drugi polovici občine; prečkala jo je med Blegošem in Ratitovcem, je na posvetu pojasnil Bojan Rihtaršič, član občinske komisije, ki deluje dobrih pet let. V tem času so pri Zalem Logu uredili park s protitankovskimi ovirami Rupnikove linije ter skupaj s TC Soriška planina in Zgodovinskim društvom rapalska meja urejali poti po rapalski meji na Soriški planini mimo nekdanjih vojašnic, opazovalnic in utrdb ter poskrbeli za notranjo ureditev opazovalnice na Lajnarju.

Zgodba z razgledom

Na Soriški planini že vrsto let potekajo vodeni ogledi po poteh rapalske meje. Kot je pojasnil Teodor Markoč iz Turističnega društva Podbrdo, je pohode leta 1995 začel njihov predsednik Jože Dakskobler. Sčasoma je zasnoval tematsko pot Zgodba z razgledom. Leta 2016 so skupaj s TC Soriška planina produkt nadgradili z uporabo sedežnice, s čimer so olajšali dostop mlajšim in starejšim obiskovalcem. Hkrati so pripomogli k trajnostni uporabi žičnic skozi celo leto in preoblikovanju zimskega centra v letoletni gorski center, je pojasnila direktorica TC Polona Golija, sicer tudi članica občinske komisije. Dodala je, da so produkt Zgodba z razgledom razvijali s pomočjo občinskega

Na posvetu so sodelovali: Grega Žorž, Bojan Rihtaršič, Anka Rudolf, Polona Golija, Andreja Ravnihar Megušar, Teodor Markoč, Janez Habjan in Miha Markelj. / Foto: Simon Benedičič

nedavnem posvetu o razvoju Rupnikove linije in rapalske meje. Posvet, ki so se ga udeležili različni deležniki iz lokalnega in širšega regionalnega območja, je potekal na Soriški planini, priredil pa ga je tamkajšnji turistični center (TC) v sodelovanju z Javnim zavodom Ratitovec (JZR) in občinsko komisijo za delo na področju Rupnikove linije in rapalske meje.

Možnosti za dobre projekte

Navzočjejevuodunagovoril železnikarski podžupan

predstavili različne pristope za ohranjanje dediščine, možnosti za dolgoročni razvoj na kulturnem in turističnem področju in primere dobrih praks, sledila pa je konstruktivna debata, ki je v ospredje postavila smernice za delovanje in povezovanje v prihodnje. »Veseli smo, da imamo to zgodbo, ki jo bomo nadgradili,« je napovedala Andreja Ravnihar Megušar, direktorica JZR in od nedavnega tudi predsednica omenjene komisije. Oblikovati si želijo kakovosten turistični produkt, ki

Potjo miru, cerkljansko območje in seveda na Poljansko dolino. »Poudarila bi tudi avtovlak Bohinj–Nova Gorica in vključitev v krožno pohodniško loško transverzalo. Tu se nam odpirajo možnosti za povezovanje in priprave dobrih projektov,« meni Megušarjeva.

Rapalska meja, ki je bila leta 1920 določena kot meja med kraljevinama Italijo in SHS, je potekala po zahodni meji občine Železniki vključno z vrhovi Soriške planine, kjer je možno videti ostanke italijanskega

Nekdanja vojašnica na Lajnarju / Foto: Bojan Rihtaršič

Opazovalna kupola na Možicu na Soriški planini / Foto: Jana Jocič

denarja, sredstvi iz turistične takse in vložkom TC Soriška planina, zato je lep zgled javno-zasebnega partnerstva.

Tematika, ki zanima vse več ljudi

Občinska komisija za delo na področju Rupnikove linije in rapalske meje po napovedih Rihtaršiča namerava vzdrževati in nadgrajevati obstoječe lokacije ter urediti tudi druge – na območju Blegoša in Ratitovca. V načrtu imajo označitev objektov, ureditev poti oziroma dostopov, zbiranje materiala, predstavitve, vodenja, reklamna gradiva, usposabljanje vodnikov ... Povedal je, da Planinsko društvo za Selško dolino že pripravlja zemljevid Ratitovca in okolice, na katerem bodo označene tudi ostaline Rupnikove

linije in rapalske meje. Sodelavec JZR in član občinske komisije Miha Markelj opaža, da je v lokalni skupnosti ta dediščina še vedno premalo poznana, zato jo želijo popularizirati. »To je tematika, ki zanima vse več ljudi, če je predstavljena na spoštljiv in pieteten način,« je pristavil.

Komisija se lahko pri snovanju projektov tudi v prihodnje nadeja vsebinske pomoči Zgodovinskega društva rapalska meja, je obljubil njegov predsednik Grega Žorž. Predstavil je primere dobrih praks in uspešno izvedene projekte na lokalnem in nacionalnem nivoju, njihova članica Anka Rudolf pa je s predstavitvijo knjige Dušana Škodiča Meja na razvodnici navzoče popeljala po celotni rapalski meji.

Likovna podoba spominov

Mengeš – V Domu svete Katarine so v letošnji jeseni nadaljevali sodelovanje z Likovnim društvom Mengeš, s katerim so se povezali poleti 2022. Takrat so stanovalci ob pomoči in mentorstvu likovnic ustvarili izdelke na temo pomladi, cvetja ..., pri čemer je bil osrednji cilj druženje, izguba strahu pred neznanim, pred neuspehom in s tem osebna rast. Letos so upodobili raznovrstne spomine. Kot so pojasnili v domu, so navdih predstavljala dela mentoric, ideje so nadgradili s pogovori in nastali so čudoviti izdelki, ki od sredine novembra stanovalce in zaposlene spremljajo na vsakodnevnih poteh. Na odprtju razstave, del katere so tudi Ornamenti članov likovnega društva, je medgeneracijsko sodelovanje z glasbo obarval Jakob Urbanija.

Pod mentorstvom likovnic so nastali različni izdelki, ki bodo v domu na ogled še v decembru in januarju.

/ Foto: arhiv Doma svete Katarine

Hausmart!
VRHUNSKA OKNA, VRATA, SENČILA, PROTIVLOMNA IN ALU VHODNA VRATA

MODRA ŠTEVILKA
080 8774

AKCIJA
samo 15. decembra
dodatnih 30% popusta

na vsa ALU in PVC okna, vrata, senčila ter police

Velika izbira! Več na www.hausmart.si

Izberite kvaliteto po super cenah!

Hausmart d.o.o., Škofja Loka
Sveti Duh 139, 4220 Škofja Loka, Tel.: 04 231 59 95, Gsm: 030 390 942, E: info@hausmart.si
PE Nova Gorica, Razstavni salon
Cesta 25. Junija 2C, 5000 Nova Gorica, Tel.: 05 994 15 86, Gsm: 030 645 300, E: novagorica@hausmart.si

Ob toliko lačnih nimam časa za slavo

◀ 1. stran

Slovenskima povojnima beguncema Lojzetu Opeki, rojenemu v Begunjah pri Cerknici, in Mariji, rojeni v okolici Velikih Lašč, se je 29. junija leta 1948 v Buenos Airesu v Argentini rodil drugi otrok. Krstila sta ga za Petra, Pedra po argentinsko. Pred njim se je zakoncema, ki sta se leta 1946 še med bivanjem v begunskem taborišču v Italiji poročila v Lorettu, rodila hčerka Bernarda. Potem se je rodilo še šest otrok. Pedro je bil živahen in bister otrok. Z vrstniki se je igral na ulicah in na ravninah pampe, se pridno učil in igral nogomet, še danes najbolj razširjen šport v državi. Bil je nogometni talent, celo na pragu reprezentanc, vendar so mu med šolanjem rekli, da oboje ne bo šlo. Nogomet pa je vseeno ostal njegova najljubša zabava.

Prelomna pot na Madagaskar

Leta 1970 je kot študent na Teološki fakulteti v Ljubljani – štiri leta pred tem je postal član družbe lazaristov

– prvič prišel na Madagaskar, na četrti največji otok na svetu, ki leži 400 kilometrov vzhodno od afriške celine v Indijskem oceanu. Na otoku so vladali Angleži in nato Francozi. Samostojna republika je postal junija leta 1960, še naprej tesno povezana s Francijo. Zato je francoščina poleg domače malgaščine – prebivalci Madagaskarja pravijo sebi Malgaši – drugi uradni jezik.

Ko je mladi Pedro tistega dne odšel iz glavnega mesta Antananarive in se ustavil na nepreglednem smetišču, po katerem so brskali ljudje, še posebej otroci, in iskali za prodajo še vredne predmete in tudi živež, se je zdrznil in odločil, da jim bo po svojih močeh pomagal v dostojnejše življenje. Po diplomu na katoliški univerzi v Parizu in duhovniški posvetitvi leta 1975 doma v Argentini je držal obljubo in se leta 1976 kot misijonar vrnil med Malgaše.

»Takrat sem postal del njih. Že nad 30 let se trudimo, da bi to smetišče izgini- lo. Koliko otrok je že umrlo

Pedro Opeka, misijonar in duhovnik dobrote. »Sem Zemljan,« je povedal v Medvodah, »vendar imam tudi domovino in moje korenine so tukaj, v Sloveniji.« / Foto: Tina Dokl

na njem. Ljudje so se žal navadili na revščino in težko jih je prepričati, da tako življenje nima prihodnosti, ampak je njihova rešitev delo, delo,« se svojih prvih malgaških korakov spominja misijonar Pedro.

Akamasoa, dobri prijatelji

Leta 1989 je ustanovil humanitarno združenje Akamasoa, ki v malgaščini pomeni dobri prijatelji. Misijonarju Pedru je uspelo splesti mrežo mednarodne pomoči, tako v hrani kot v denarju, ki ljudem zagotavlja delo, čeprav skodlenco plačano. Samo da smetišče nikdar več ne bi postalo kraj njihovega ponižanega in trpečega boja za preživetje.

»V 34 letih nam je uspelo nekaj neverjetnega. Zgradili smo več kot štiri tisoč hiš, v katerih je dobilo streho nad glavo 25.000 ljudi. Skoraj 12.000 otrok dobi vsak dan vsaj skodelico riža. Vse naše šole obiskuje 20.000 otrok. Ker veliko talentiranih deklet in fantov ni moglo na drage univerze, smo ustanovili svojo, ki jo obiskuje 1050 študentov. Naša država potrebuje šolane ljudi, ki bodo služili svojemu narodu. Šola je začetek življenja, začetek samospoštovanja in spoštovanja drugih,« poudarja Pedro Opeka. »Ljudje morajo in hočejo delati. Mene ne prosijo za denar, ampak mi rečejo: Misijonar, daj mi delo! In to je prav. Tisti, ki dela, ima pravico do plače. In za tiste, ki delajo in imajo radi svoje otroke, sem pripravljeno do konca sveta iskati pravico zanje. Sem v službi naroda, ki me je pred petdesetimi leti sprejel kot prijatelja in brata. Če bo doma, v Afriki, dovolj dela, hrane in če bodo ljudje dostojneje živeli, ne bodo bežali v Evropo.«

Delo, vera in poštenost

Občutek za pomoč drugim je podedoval po očetu in materi. Oče je bil zidar. Pedro mu je med počitnicami že z devetimi leti starosti

začel pomagati. Veliko sta se pogovarjala. Pripovedoval mu je tudi o svoji čudežni rešitvi in begu v Italijo konec vojne leta 1945, ko je bil nad Hrastnikom že v vrsti za ustrelitev. Večkrat mu je svetoval, naj v življenju spoštuje delavnost, poštenost in vero in naj drži besedo. Oče je v vanjo verjel, zato je bil v argentinskih razmerah velikokrat izigran. Tam je moral biti že takrat vse napisano, podpisano.

Sporočilo Slovincem

»Kako bomo osemdeset let po koncu druge svetovne vojne Slovenci še naprej živeli v sovražstvu. Skrajni čas je, da drug drugemu priznamo napake in si odpustimo. Danes me je sprejela predsednica republike. Prijateljsko

ki so jih dajali pred volitvami. »Mnogim sem rekel, da ljudstvo ni vaš predmet, vaša lastnina. Ljudje so vaši sobratje, vaš narod, in zanj ste dolžni skrbeti in se žrtvovati. Na Madagaskarju so se razmere še poslabšale. Ljudje je šestkrat več, kot jih je bilo leta 1976. Narava je vedno bolj kruta. Politike stalno prepričujem, da imajo ljudje pravico do dostojnega življenja, do zdravja, do preživetja in do čiste vode. Mene otroci pogosto prosijo zanj. Kupujemo jo, v steklenicah. Prvič po osmih letih sem te dni na Koroškem in v Sloveniji pil vodo iz pipe. Kakšno bogastvo,« je povedal misijonar in se še enkrat zahvalil Slovenkam in Slovincem, rojakom iz njemu najljubše dežele, za pomoč.

Med zadnjim obiskom v Sloveniji oktobra leta 2015 je Pedro Opeka na misijonsko nedeljo maševal na Brezjah. V pridigi in kasneje tudi v pogovoru za Gorenjski glas je povedal, da je bil Madagaskar zanj popolnoma nov svet. Vse je moral začeti znova. Jezika ni znal in med prvo pridigo, ki jo je bral v malgaščini, je polovica cerkve zadremala. »Najhuje pa je, ko srečaš mater, ki so ji umrli štirje ali pet otrok, in ne veš, kako bi ji pomagal. Zato moramo skrbeti za tiste, ki so preživeli,« je povedal.

sva se objela. Izročil sem ji pismo s pobudo za spravo in s prošnjo, da se našim pokojnim rojakom, bratom in sestram, vrne dobro ime in jih pokoplje na kraju, kjer bi lahko skupaj molili in se jih spominjali. Kljub različnosti moramo biti enotni. Predsednica je obljubila, da bo storila vse za tako dejanje,« je povedal v ponedeljek v Medvodah misijonar Pedro. Politikom, tudi domačim malgaškim, pogosto očita pozabljenost za obljube,

Revežem ne pomagajo kolajne in priznanja. Oni ne jedo medalj, ampak pričakujejo skodelico riža, pravi Pedro, ki je bil leta 2013 med nominiranci za prejemnika Nobelove nagrade za mir. Ni je prejel. Podelili so jih drugim. »Meni se zdi čudno, da so bili ti pred nagrado zelo glasni v svojih zahtevah po miru in pravičnosti v svetu, po prejemu nagrade pa so utihnili. Zato je zame darovana pošiljka hrane največja nagrada!«

V pogovoru z Juretom Seškom, na odru pa sta med drugimi nastopila Luka Sešek in Tine Lustek. / Foto: Tina Dokl

Misijonarja, tako ga kličejo na otoku, so prišli v Medvode pozdravit tudi nekateri od 42 slovenskih misijonarjev, ki delujejo v 28 deželah, in seveda njemu najljubši Malgaši.

/ Foto: Peter Košenina

Umetniška vozlišča Eve Petrič

Tri postavitve na skrbno izbranih točkah Blejskega gradu in konceptualno razstavo fotografij v grajskem stolpu kot Zanke neskončnosti in svoja umetniška vozlišča podpisuje večmedijska umetnica Eva Petrič.

IGOR KAVČIČ

Bled – Blejski grad je zagotovo ena najbolj obiskanih turističnih znamenitosti v državi. Vse leto, ne le v visoki sezoni. Letošnje praznične dni pa vse tja do 4. februarja bodo ambient tisočletnega gradu dodatno plemenitila umetniška dela vsestranske umetnice, domačinke Eve Petrič. Potem ko se s svojimi umetniškimi projekti predstavlja po vsem svetu, največ v ZDA in v Aziji, pogosto tudi v neklasičnih razstaviščih na Dunaju, v New Yorku, se s tokratno razstavo na gradu na Bled vrača po 16 letih. Leta 2007 se je namreč prvič predstavila s fotografsko razstavo v Festivalni dvorani in v cerkvi na otoku. Eva Petrič se poleg fotografije ukvarja tudi z videom, snuje umetniške instalacije, nastopa s performansi, v različnih projektih

tudi uporablja zvok in glas ter piše tudi literaturo.

Tokrat je v sodelovanju z Zavodom za kulturo Bled razstavo zasnovala v sozvočju s starodavnim prostorom. Mesta za umetniška dela je poiskala na treh različnih točkah na gradu: v baročni kapeli, pod lapidarijem in pred Viteško dvorano. Poleg tega je v Galerijo Stolp, kjer je predstavljen konceptualni del celotne razstave, umestila še fotografije, na katerih tehnično in tematsko povezuje vsa vozlišča v zunanjem prostoru.

Točke za umetniška vozlišča

Preden stopimo do prve postavitve na ostenju pred Viteško dvorano, spomnimo, da se umetnica na domačem Bledu s svojimi deli ponovno predstavlja šele po mnogo letih. »Na Bled me vedno vežejo lepi spomini, še posebno na jezero,

ob katerem sem v otroštvu in mladosti preživela veliko časa. Enako tudi na otoku,« pove Eva Petrič, ki to okolje povezuje tudi s svojimi prvimi umetniškimi izhodišči, prav tako pa jo domači kraj vedno znova vodi na pot k sebi, k samorefleksiji.

»Lokacija Blejskega gradu pa mi predstavlja tudi svojevrstni izziv, saj želim, da moja dela govori isti jezik s tem okoljem in z obiskovalci, ki prihajajo na grad.« Prav izbira lokacij za postavitev del je na neki način dala tudi naslov Zanke neskončnosti, umetniška vozlišča Eve Petrič. Delo na steni pred Viteško dvorano, sestavljeno iz sklopa recikliranih letnično izdelanih čipk iz različnih delov sveta, se imenuje Plezalka DBE, Podatkovna banka emocij in je bilo letos že razstavljeno na Dunaju. Delo je ustvarjeno tako, da se prilagaja razstavnemu prostoru.

Oblak emocij nad jezerom

Naslednja točka, ki jo je umetnica izbrala, je lapidarij na zgornjem grajskem platoju. Delo iz leta 2017 se imenuje Oblak e@mocij (Cloud of E@motions), gre pa za asemblaž recikliranih ročno narejenih čipk, ki je bil letos že razstavljen v New Yorku, večkrat pa je bil v Evropi in ZDA na ogled v okviru instalacije TRAN-ShomoPLANTATION. Zanj je pred šestimi leti na Mednarodnem likovnem festivalu v Kranju prejela veliko nagrado.

»Lapidarij nekako poudarja grajsko lokacijo nad jezerom in ti daje občutek lebdenja nad njim. Zato sem instalacijo čipk poimenovala Oblak e@mocij. Pogled navzgor nam pove, da lahko sledimo svojim sanjam. To zavedanje je v današnjem času, ko smo siljeni k doživljanju sveta skozi neko mikroskopsko luč, še kako pomembno. Vse na tem planetu je ciklično, tudi oblak, ki se prevaja iz ene oblike v drugo, nastane in se razgradi, pri tem pa potuje po svetu. Tako je tudi z emocijami, ki jih obiskovalci prinesejo z gradu,« ob delu razmišlja sogovornica.

Tu je še grajska kapela, v kateri občudujemo instalacijo iz čipk, ki jih avtorica naslavlja Zanka neskončnosti (Infinity Loop), delo pa je dopolnjeno z zvokom, vokalom umetnice. »Lokacija kapele je bila prva, ki sem jo izbrala, saj je bil prostor že pred menoj zaznamovan z

Eva Petrič pod Oblakom e@mocij / Foto: Igor Kavčič

umetnostjo, stensko poslikavo. Želela sem, da delo stopi v dialog s prostorom,« pove avtorica razstavljenih del, da bi bilo zanimivo izmeriti – kar pa je nemogoče – kako stapljanje grajskih lokacij in njenih del deluje na ljudi. »Vsako delo namreč dobi neko svoje novo življenje, ko gre iz ateljeja. Da mu ga obiskovalec, človek s svojimi izkušnjami in pogledi, ki jih ne moreš nadzorovati.«

Čipke in ženska

Četrty del razstave Eve Petrič, zadnji ali pa prvi, ki si ga velja ogledati, je konceptualna razstava fotografij v grajskem stolpu, v kateri se združijo prej omenjena tri vozlišča. Za fotografije je avtorica uporabila prav čipke, ki so na ogled v kapeli, v

slikah pa predstavljajo fenomen mreženja. Gre za serijo barvnih fotografij na svetlobnih panojih in fotografij velikega formata z motivi, ki jih v več plasteh sestavljajo čipkaste mreže in inscenirane kompozicije. »Čipkasto mrežo po eni strani lahko razumemo kot prispodobno družbenih mrež, ki so se stkale s pomočjo žensk, po drugi strani pa je čipkasta mreža metafora ženske narave, v kateri razbiramo nedolžnost, otožnost, hrepenenje in trpljenje,« je k razstavljenim delom zapisala kustosinja razstave Andreja Rakovec.

Kdove – morda se bodo prav v teh prazničnih dneh pozorni obiskovalci Blejskega gradu pustili zaplesti v umetniška vozlišča Eve Petrič.

Fotografije v grajskem stolpu povezujejo preostala tri umetniška vozlišča. / Foto: Igor Kavčič

Prešernovi nagradi pesnici in baletniku

Prešernovi nagradi za življenjsko delo bosta februarja na predvečer slovenskega kulturnega praznika prejela pesnica in prevajalka Erika Vouk in baletni plesalec, koreograf, režiser, publicist in pedagog dr. Henrik Neubauer. Med nagrajenci Prešernovega sklada tudi Kranjčan, grafični oblikovalec Tomato Košir.

IGOR KAVČIČ

Ljubljana – Po tradiciji zadnjih let na obletnico rojstva dr. Franceta Prešerna, 3. decembra, Upravni odbor Prešernovega sklada objavi imela aktualnih Prešernovih nagrajencev in nagrajencev Prešernovega sklada. Letos je na javni poziv prispelo 127 vlog za nagrade. Upravni odbor Prešernovega sklada obravnava samo predloge, ki jih oddajo strokovne komisije, vsak nagrajenec pa je v skladu s 4. členom statuta

Prešernovega sklada izbran z najmanj dvotretjinsko večino glasov vseh članov upravnega odbora.

Za pomoč pri izbiri prejemnikov nagrad je upravni odbor imenoval šest strokovnih komisij za posamezna področja umetnosti, in sicer za književnost, uprizoritvene umetnosti, glasbo, likovne in novomedijske umetnosti, avdiovizualne umetnosti ter oblikovanje in arhitekturo.

Če povzamem misli predsednika upravnega odbora dr. Jožefa Muhoviča

s predstavitev aktualnih nagrajencev in nagrajencev v začetku tedna: ko odberemo najboljše od najboljšega, imamo več kot dovolj razlogov za veselje, imamo razloge za spoštljivost in spoštljivo praznovanje. »Od danes naprej prehajamo v prešeren tonovski način,« je še poudaril.

Petnajstčlanski Upravni odbor Prešernovega sklada, ki v tej sestavi deluje od junija 2020, je na svoji 24. redni seji 16. novembra letos odločil, da Prešernovo nagrado za življenjsko delo za

leto 2024 prejmeta pesnica in prevajalka Erika Vouk in baletni plesalec, koreograf, režiser, publicist in pedagog dr. Henrik Neubauer.

Med nagrajenci tudi Kranjčan

Nagrade Prešernovega sklada za leto 2024 v skladu z isto odločitvijo Upravnega odbora Prešernovega sklada pa prejmejo: pesnica Miljana Cunta za pesniško zbirko Nekoč smo zašli, zdaj se vračamo, dramska igralka Jana Zupančič za vlogo v zadnjih treh gledaliških

sezonah, mezzosopranistka Nuška Drašček za delovanje na glasbenem področju v zadnjih treh letih, stripar Ciril Horjak za ustvarjalno delovanje na področju stripa v zadnjih treh letih, scenaristka in režiserka Sara Kern za režijo igranega celovečernega filma Moja Vesna in grafični oblikovalec Tomato Košir za dela na področju grafičnega oblikovanja v zadnjih treh letih. Tomato Košir, ki prihaja iz Kranja, je sicer prejemnik številnih uglednih mednarodnih nagrad in priznanj, med drugimi

nagrade Art Directors Club, New York, nagrade red dot in velike Brumnove nagrade Bienala vidnih sporočil Slovenije.

Že po tradiciji Prešernovo nagrado in nagrade Prešernovega sklada podelijo na državni proslavi v Cankarjevem domu večer pred slovenskim kulturnim praznikom, 8. februarjem. Avtorstvo proslave in svečane podelitve bo v letu 2024 po odločitvi Upravnega odbora Prešernovega sklada v rokah koreografa in režiserja Edwarda Cluga.

Po hudem boju Jeseničani izgubili

Bolj kot torkov poraz jih v jeseniškem hokejskem klubu skrbijo odpovedi sponzorjev, z mesta športnega direktorja pa je odstopil Anže Pogačar.

VILMA STANOVNIK

Jesenice – V tretjem krogu državnega prvenstva v hokeju na ledu sta bili minuli torek na Gorenjskem dve zanimivi srečanja.

Na Jesenicah sta se pomerila večna rivala, SIJ Acroni Jesenice in SŽ Olimpija. Favoriti so bili gostje iz

»Sodelovanje s klubom je odpovedalo več sponzorjev in tudi jaz ne vidim več rešitve. Načrtujem sklic organov kluba in tudi jaz bom odstopil v vseh funkcij v klubu. Če ni niti poslušna generalnega sponzorja, to je SIJ Acroni Jesenice, pogodbe pa odpovedujejo tudi drugi, češ da so zaradi poplav

Jeseniški hokejisti so se izkazali z dobro igro, a na koncu izgubili. / Foto: Gorazd Kavčič

Ljubljane, ki igrajo v višji ligi ICEHL. Na to so kazale tudi prve minute srečanja, ko je ekipa SŽ Olimpija povedla z 0 : 2. Toda domačini so se zbrali, vratar Žan Us je nekajkrat dobro posredoval, Jeseničani pa so tudi pogumneje napadali. Tako je najprej zadel Urban Sodja, za izenačenje pa Žan Jezovšek. V zadnji tretjini so spet povedli gostje, za novo izenačenje pa je zadel Maks Selan. Šele v 54. minuti je po hudem boju za zmago SŽ Olimpije s 3 : 4 poskrbel Aljoša Crnovič.

V jeseniškem taboru pa v torek niso bili slabe volje le zaradi poraza, temveč tudi zaradi težav v klubu, ki je ostal brez nekaterih pomembnih sponzorjev. To je bil nov hud udarec, saj je že septembra direktor kluba Anže Pogačar povedal, da je proračun v novi sezoni manjši za okoli sto tisoč evrov. Anže Pogačar je zato kot direktor kluba odstopil, očitno pa potrpljenje in energijo izgublja tudi predsednik kluba in jeseniški župan Peter Bohinec.

ostali brez denarja za sponzorstva, ne vidim druge rešitve. Že tri leta se trudim za boljše razmere v klubu, sem pa tudi župan in preprosto vsega ne zmorem več,« je povedal Peter Bohinc in pojasnil, da so igralci do zdaj še dobivali plače, žal pa je zmanjkalo denarja za stroške. »Občina pomaga, kolikor lahko, več pač ni mogoče. Vse se je podražilo. Hokejske palice na primer s 180 na skoraj 300 evrov. Pred tekmo z Olimpijo smo se vse dopoldne ukvarjali s tem, da smo kupili potrebno opremo, da so fantje lahko igrali,« je tudi povedal Peter Bohinec.

Na drugi torkovi tekmi so z enakim izidom, 4 : 3, v gosteh pri Triglavu v Kranju slavili Celjani.

V drugem delu državnega prvenstva ekipe igrajo po dvokrožnem sistemu, tako da bo skupno na sporedu šest krogov. Naslednji tekmi bosta 19. decembra, ko bosta igrali ekipi Triglava in SŽ Olimpije, ter 9. januarja, ko bo ekipa RST Pellet Celje gostila SIJ Acroni Jesenice.

Novi rekord Anžeta Kopitarja

Jesenice – V začetku tega tedna so hokejisti Los Angeles Kings v severnoameriški ligi NHL s 4 : 1 premagali prvake iz sezone 2021/22, Colorado Avalanche. Ob tem je nov rekordni dosežek uspel njihovemu kapetanu Anžetu Kopitarju, ki se je s podajo vpisal med rekorderje tega moštva. Hrušičan je s podajo za vodstvo pri zadetku Quintona Byfielda v tretji tretjini namreč dosegel 758. podajo v dresu Kraljev in s tem presegel dosedanjega rekorderja, Kanadčana Marcela Dionna, ki je zbral 757 podaj v 921 tekmah. Našemu hokejskemu šampionu Anžetu Kopitarju je rekord uspel v 1313 tekmah.

Doma za novo zmago

Po uvrstitvi v ligo prvakov so kegljači Triglava v Beogradu prizadejali grenak poraz domačim kegljačem, ki jutri prihajajo na povratno tekmo v Kranj. Janže Lužan je oktobra postavil odmeven rekord.

VILMA STANOVNIK

Kranj – Moška članska ekipa kegljaškega kluba Triglav Kranj je minuli konec tedna zaključila jesenski del tekmovanja v 1. A ligi. Edino točko so Kranjčani izgubili prav na zadnji tekmi v Radljah ob Dravi, saj se je obračun končal z izenačenim izidom 4 : 4. Vseeno so jesenski del zaključili na prvem mestu, saj so zbrali tri točke več od Konstruktorja na drugem mestu in sedem več od Ljubelja, ki je na tretjem mestu prvoligaške lestvice.

Kljub zaključku ligaške jeseni pa kegljači Triglava ta teden še malo ne razmišljajo o počitku, saj jih že jutri v domači dvorani v Kranju ob 13. uri čaka povratna tekma osmine finala lige prvakov proti ekipi Beograda. O preteklih uspehih in tudi novih izzivih sva se pogovarjala z izkušenim Janžetom Lužanom, ki se je pred letošnjo sezono vrnil v domači klub.

Nova sezona se je za vašo ekipo začela odlično, minuli konec tedna pa ste dobili tudi priznanje za najboljši slovenski moški klub minule sezone. Kaj vam to pomeni?

Ekipa je bila lani sicer v državnem prvenstvu uvrščena na drugo mesto, vendar v točkovanje štejejo vsi domači in mednarodni rezultati v vseh disciplinah, kar je skupaj zadoščalo za naslov najboljši moške ekipe v državi. Sam v minuli sezoni nisem bil član te ekipe, saj sem igral v Neukirchenu v Avstriji, moštvu pa sem se znova pridružil letos poleti. Seveda pa je bil

Članska ekipa Kegljškega kluba Triglav v Beogradu: stojijo Davor Sobočan, Aleš Blaž, Matej Lepej, Tomaž Žvanut in Grega Bajželj, čepijo Franci Velišček, Matjaž Pelc in Janže Lužan. / Foto: arhiv KK Triglav

Triglav vrsto let moj klub in tudi kegljati sem začel v domačem Kranju.

Na začetku letošnje sezone ste z ekipo nastopili na evropskem pokalu v Brčkem, prav vi pa ste postavili zelo odmeven rekord.

V začetku oktobra smo nastopili na evropskem pokalu, kjer smo si za cilj zastavili uvrstitev med najboljše štiri ekipe. Na koncu nam je malce spodletelo in osvojili smo peto mesto. Meni pa je uspel odličen rezultat, saj sem podrl rekord igrišča in postavil enega najboljših rezultatov med slovenskimi kegljači na mednarodnih tekmovanjih. Po znanih statistikah sem menda celo prvi Slovenec, ki je presegel mejo sedemsto kegljev, saj sem jih podrl kar 709.

Ste bili tako dobro razpoloženi in pripravljeni ali imajo tako dobro kegljišče?

Kegljišče je novo, pa tudi meni je uspelo. Za tako izjemen rezultat pa moraš biti tudi v dobri formi. Veliko pa mi je pomenilo tudi dejstvo, da smo si s petim mestom priborili igranje v ligi prvakov.

Prvo tekmo osmine finala lige prvakov ste pred dvema tednoma igrali v Beogradu in zanesljivo zmagali z rezultatom 2 : 6. Ste to pričakovali?

Mi smo bili odločeni, da gremo zmagat. Mislim, da so bili na koncu gostitelji bolj šokirani nad svojim porazom kot mi presenečeni zaradi svoje zmage. Smo pač odigrali na visokem nivoju, tako kot smo sposobni.

Bo jutri v Kranju težka tekma?

Gotovo bodo Beograjčani igrali na vse ali nič, mi pa bomo šli na tekmo z enakim pristopom kot v Beogradu. Vemo, da se lahko hitro zalomi, če bi igrali zgolj na ugoden izid. To pač ni recept za zmago, mi pa se želimo uvrstiti v četrtfinale.

S tem pa izzivov za to sezono za vas še ni konec?

Seveda ne. Po odmoru se januarja nadaljuje državno prvenstvo. Mislim, da je letos naša ekipa dovolj močna, da osvoji naslov državnih prvakov. V Triglavu smo tudi trije kandidati za nastop na majskem svetovnem posamičnem prvenstvu. Poleg mene sta to še Matej Lepej in Franci Velišček.

Mladi hokejisti zbrani na Bledu

V ponedeljek se na Bledu začne svetovno prvenstvo za hokejiste do dvajset let, naša mlada hokejska reprezentanca pa se je ta teden že zbrala na pripravah.

VILMA STANOVNIK

Bled – Hokejska zveza Slovenije bo, v sodelovanju s Slovensko turistično organizacijo in blagovno znamko I feel Slovenia, na Bledu gostila svetovno prvenstvo IIHF divizije I-B do 20 let. Prvenstvo bo potekalo med 11. in 17. decembrom, poleg naše reprezentance pa se bodo za napredovanje v drugi kakovostni razred svetovnega mladinskega hokeja borile reprezentance Estonije, Italije,

Hrvaške, Poljske in Ukrajine ter izbrane vrste Slovenije pod taktirko novega selektorja Mitje Šivica.

Mladi slovenski hokejisti, ki jih po novem vodi selektor Mitja Šivic, so se ta teden že zbrali v svoji tradicionalni pripravljalni bazi na Bledu. Kandidati za reprezentanco so vratarji Jon Dukarič, Bor Glavič in Lan Kavčič, branilci Rožle Bohinc, Rok Frešer, Tian Hebar, Maks Kramar, Maks Peršič, Urban Podrekar, Ožbej Rep, Tim Smolnikar,

Ožbe Šlibar in Maj Turšič Sečkar ter napadalci Miha Berčič, Maj Crnkčič, Martin Črepinšek, Lovro Kumanovič, Nace Langus, Tjaš Lesničar, Tarik Mahmutović, Jakob Pečnik, Matic Perčič, Nik Christian Petrovič, Nik Sečen, Mark Sever, Filip Sitar, Žan Špari Leben in Anže Žeželj.

Pred svetovnim prvenstvom varovance Mitje Šivica čaka več treningov na ledu, pa tudi analize in priprave na nasprotnike. V sklopu priprav bodo

odigrali tudi dve prijateljski tekmi. Tako so včeraj že igrali proti Ukrajini, danes ob 19. uri pa se bodo pomerili še z mlado reprezentanco Poljske.

Spored prvenstva se začne v ponedeljek ob 12.30 s tekmo med Estonijo in Italijo, naši pa se bodo najprej pomerili s Hrvaško. V torek bodo naši prekrizali palice s Poljsko, v četrtek z Estonijo, v petek z Italijo in v nedeljo z Ukrajino. Vse tekme naše reprezentance se bodo začele ob 19.30.

Kako visoka bo božičnica

Ob koncu leta bodo zaposleni v nekaterih gorenjskih podjetjih prejeli izplačilo za poslovno uspešnost oziroma božičnico. Zanimalo nas je, kako visoka bo letos.

ALEŠ SENOŽETNIK

Kranj – Konec leta je (vsaj v nekaterih) podjetjih čas plačila za poslovno uspešnost oz. božičnice, letne nagrade ali trinajste plače, kot jo pogosteje imenujejo zaposleni. Tudi letos velja, da je božičnica neobdavčena do višine zneska povprečne mesečne plače zaposlenih v Sloveniji, pri čemer se upošteva zadnji znan podatek statističnega urada. Ta je septembra znašala 2.174,70 evra. Od 1. januarja letos pa velja, da je izplačilo neobdavčeno, če ni izplačano več kot dvakrat v kalendarjem letu.

Kako visoke bodo božičnice v letošnjem letu, je odvisno od posameznih podjetij. Ponekod jih ne bodo izplačali, drugod pa segajo od nekaj sto do nekaj tisoč evrov. Prav tako ni nujno, da je višina enaka za vse zaposlene v določenem podjetju, saj se delodajalec lahko odloči, da delavcem izplača različne zneske, glede na kriterije, ki jih (ne) dosegajo.

Ponekod več kot dva tisočaka

Tudi letos smo nekatera vidnejša podjetja v širši gorenjski regiji povprašali o višini letošnjega izplačila.

Eden največjih zaposlovalcev v regiji, družba LTH Castings, bo zaposlenim izplačala 1.650 evrov božičnice in nagrade iz naslova poslovne uspešnosti. Lani so prejeli dva tisoč evrov bruto.

V kranjskem Goodyearju bodo zaposlenim te mesec izplačali tisoč evrov bruto nagrade za poslovno uspešnost.

V podjetjih, ki jo bodo izplačala, bodo zaposleni prejeli od nekaj sto do dobrih dva tisoč evrov božičnice. / Foto: Gorazd Kavčič

V šenčurskem Tinexu so božičnico že izplačali, in sicer v višini 2.174,70 evra, torej sto odstotkov zadnje znane povprečne bruto plače. Izplačilo je višje kot lani, ko so delavci prejeli 1.986,82 evra.

Pri upravljavcu brniškega letališča Fraportu Slovenija bodo 15. decembra zaposleni prejeli 1400 evrov bruto nagrade, lani pa so prejeli 900 evrov bruto.

V družbi Niko Železniki bodo izplačali božičnico v višini tisoč evrov bruto, kar je dvesto evrov več kot lani.

Pri letošnji gorenjski gazeli, škofjeloški družbi Sax konstrukcije, bodo izplačilo letos povečali za sto evrov, na 1.100 evrov na zaposlenega.

Višina v nekaterih podjetjih še ni znana

V kranjski Iskri ISD odločitve o izplačilu božičnice še niso sprejeli. V Polycomu bo višina nagrade za delovno uspešnost odvisna od rezultatov poslovanja po zaključku

novembrskega obdobja. Na višino bo vplival tudi dejavnik uspešnosti podjetja v preteklem obdobju.

V Elanu so v odgovoru zapisali, da načrtujejo izplačilo višjega zneska kot lani, konkretne višine pa niso razkrili, prav tako tudi v Domelu ne razkrivajo podrobnosti o izplačilih in višini božičnic. Konkretno višino izplačila niso razkrili niti v M Sori, v daljšem odgovoru pa so zapisali, da se o višini odločijo na osnovi rezultatov dela. Pri tem pa je direktor Aleš Dolenc poudaril, da namenoma ne govorijo o božičnici, temveč poslovni uspešnosti. »Kajti niti Božiček niti drugi sveti možje nam ne prinesejo ničesar. Vse si je treba prislužiti s pridnim in pametnim delom. Miselnost, da denar pada z neba ali da raste v proračunu, je v Sloveniji žal še vedno zelo močna. Kot tudi miselnost, da moramo dobiti vsi enako, ne glede na rezultate. Le če smo uspešni,

lahko ustvarjeno delimo, tako zaposlenim kot lastnikom,« je pojasnil. Za poslovno uspešnost bodo namenili enako vsoto kot lani, a vsi delavci ne bodo dobili enakega zneska. »Višina izplačila za poslovno uspešnost je odvisna od plače posameznika v zadnjem letu, uspešnosti njegove enote in prisotnosti na delu,« je še pojasnil direktor, ki je dodal še: »Žal pa je nova vlada, ki naj bi bila po nazorskem prepričanju bližje delavcu kot kapitalu in v nasprotju s svojimi napovedmi o razbremenitvi plač, v okviru mini dohodninske reforme znova uvedla dohodnino na mesečno uspešnost nad zneskom povprečne slovenske plače. Zato bomo vsi, za katere smo izračunali boljšo mesečno uspešnost, dobili manj, več pa bo iz naše uspešnosti dobila država. Proti taki odločitvi je sicer gospodarstvo odločno, a neuspešno protestiralo, žal pa so sindikati raje potegnili z vlado.«

Z umetno inteligenco do prihranka

V gorenjskem gostinskem podjetju so se zmanjševanja količine zavržene hrane lotili z uporabo orodij umetne inteligence.

ALEŠ SENOŽETNIK

Medvode – Jezeršek gostinstvo, vodilno podjetje na področju cateringa pri nas, ki ima na Gorenjskem enote v Medvodah, na Bledu in Zgornjem Brniku, se je zmanjševanja količine zavržene hrane lotilo z uporabo umetne inteligence.

Zmanjševanje količine zavržene hrane je že nekaj let v središču njihove trajnostne poslovne strategije. V poslovnih enotah in na prireditvah s cateringom

so s pametnimi tehnikami vzpostavili redni nadzor in segmentiranje odpadkov hrane. Tako z uporabo umetne inteligence na podlagi fotografije merijo količino in vrsto zavržene hrane. V sodelovanju s študenti Ekonomske fakultete so na prireditvi Smart Tourism Hackathon in v sklopu izziva SMART ravnaje s hrano razvili rešitev Food IQ. Kot pravijo v podjetju, gre za model za napovedovanje prodaje Jezerškovega »šmorna«, ki ga ponujajo

na Odprti kuhni. Model je zasnovan na strojnem učenju, zdaj pa bodo projekt razširili tudi na napovedovanje prodaje hrane in pijače na novoletni stojnici v središču Ljubljane.

Uporaba umetne inteligence v podjetju je sicer še na začetku, a že daje prve pozitivne rezultate. V devetih mesecih so z boljšim upravljanjem surovin in segmentiranjem odpadkov količino zavržene hrane zmanjšali za deset odstotkov oz. tisoč kilogramov.

Kot dodajajo, so s tem za 14 ton zmanjšali izpuste ogljikovega dioksida in izboljšali ekološki odtis. Kljub nadpovprečni rasti cen hrane so zaradi manjše porabe živil s trajnostnim pristopom in optimizacijo procesov dosegli 1,5 odstotka letnega prihranka.

V prihodnje načrtujejo tudi vpeljevanje naprednejših modelov napovedi porabe in normativov jedi, pri tem pa bodo iskali ravnovesje med človeškim znanjem in uporabo novih tehnologij.

DOBRO JE VEDETI

Poroštvo je velika finančna odgovornost

CVETO ZAPLOTNIK

Banke in hranilnice pri sklepanju posojilnih pogodb zahtevajo od kreditorejmalcev, da posojilo zavarujejo za primer, če ga sami zaradi izgube službe, ločitve, bankrota, invalidnosti, smrti in drugih okoliščin, ki lahko privedejo do poslabšanja plačilne sposobnosti, ne morejo več odplačevati. Posojilo lahko zavarujejo na različne načine: z zavarovanjem pri zavarovalnici, z zastavo nepremičnin, premičnin in vrednostnih papirjev ter s poroki.

Poroštvo ni le formalnost ali usluga sorodniku ali prijatelju, ampak je za vsakega, ki ga sprejme, velika finančna odgovornost, saj s tem prevzema tudi odplačevanje kredita, če kreditorejmalec tega ne zmore. Na splošno velja, da je varno prevzeti poroštvo le za nekoga, ki ga že dlje časa dobro poznate in mu popolnoma zaupate, a tudi v tem primeru je odločitev treba dobro premisliti.

V Zvezi potrošnikov Slovenije svetujejo vsem, da se še pred odločitvijo za

poroštvo pogovorijo s kreditorejmalcem o razlogih za najem kredita, temeljito preučijo njegove prihodke in izdatke, pridobijo od njega SISBON izpis, iz katerega je razvidno njegovo preteklo odplačevanje posojil, preverijo, ali ima sklenjeno primerno življenjsko zavarovanje ... Vsak, ki se odloči za poroštvo, mora preveriti tudi svoje finančno stanje in oceniti, kako bi na to vplivalo še odplačevanje dolga, za katerega je prevzel poroštvo. Pomembno je tudi, da pri banki oziroma hranilnici preveri, kako ga bo obveščala v primeru, če bo kreditorejmalec zamudal pri plačilu obrokov posojila. Pozorno naj preveri tudi pogoje kredita in še posebej vrsto porošstva – ali je to subsidiarno ali solidarno. Pri subsidiarnem poroštvu banka lahko zahteva izpolnitev obveznosti od poroka le, če kreditorejmalec ne poravnava dolga sam, pri solidarnem poroštvu pa lahko to zahteva od glavnega dolžnika ali od poroka ali od obeh hkrati. Poroštvo je mogoče prekiniti le s soglasjem banke. Tveganje je tudi manjše, če je porokov več.

Potrošniki proti Meti

ALEŠ SENOŽETNIK

Ljubljana – Meta, ameriški tehnološki gigant, ki upravlja priljubljeni spletni omrežji Facebook in Instagram, uvaja spremembe storitev v EU in od svojih uporabnikov zahteva, da bodisi privolijo v obdelavo svojih osebnih podatkov za oglaševalske namene bodisi plačajo, da se jim oglasi ne prikazujejo. Potrošniške organizacije, med katerimi je tudi Zveza potrošnikov Slovenije (ZPS), menijo, da gre za nepošteno izbiro, ki na več načinov krši potrošniško zakonodajo EU. Zato krovna Evropska potrošniška organizacija BEUC in njenih 18 članic, med katerimi je tudi ZPS, vlagajo

pritožbo pri mreži organov za varstvo potrošnikov, BEUC pa prav tako preverja, ali Meta krši zakonodajo o varstvu podatkov (GDPR). »Meta krši potrošniško zakonodajo EU z uporabo nepoštenih, zavajajočih in agresivnih praks, vključno z delnim blokiranjem potrošnikov pri uporabi storitev, da bi jih prisilila k hitri odločitvi, in z zagotavljanjem zavajajočih in nepopolnih informacij v postopku. Organi za varstvo potrošnikov v EU morajo zdaj ukrepati in tehnološkega velikana prisiliti, da preneha to prakso. Pristop podjetja vzbuja tudi pomisleke glede GDPR,« pa je ob tem povedala Petra Lovišček, vodja pravne službe v ZPS.

Decembra za nakupe porabimo več

Ljubljana – Prihodek od prodaje podjetij v trgovini na drobno je bil decembra lani za 13,5 odstotka večji od povprečnega mesečnega prihodka v tem letu, je pred dnevi objavil Statistični urad. Potrošnja v decembru 2022 pa je bila v primerjavi s celotnim letom za 5,7 odstotne točke manjša kot v 2021. V primerjavi z drugimi meseci leta se je zaradi nakupov daril prihodek decembra lani najbolj povečal v trgovinah z elektronskimi in gospodinjskimi napravami (za 32,2 odstotka) ter zaradi praznovanj v trgovinah z živili (za 14,4 odstotka). Precej je zrasla tudi prodaja v trgovinah s kozmetiko ter v prodajalnah s tekstilom in obutvijo. Decembra za nakupe sicer porabimo več denarja kot v katerem koli drugem mesecu.

Na avtocesti merili hitrost in razdaljo

SIMON ŠUBIC

Kranj – Gorenjski prometni policisti so v ponedeljek med 8. in 16. uro izvajali postopen nadzor nad vozniki motornih vozil o spoštovanju najvišje dovoljene hitrosti in zagotavljanju varnostne razdalje. Nadzor je potekal na gorenjski avtocesti, meritve pa so večinoma izvajali na nadvozih avtoceste. Meritve so pri devetnajstih

voznikih zaznale prehitro vožnjo, pri 24 voznikih pa vožnjo na prekratki varnostni razdalji. Za vse kršitelje so uvedli prekrškovne postopke. Kot so še sporočili s Policijske uprave Kranj, so najvišjo prekoračeno hitrost izmerili vozniku, ki je na odseku avtoceste, kjer je omejitve 130 km/h, peljal s hitrostjo 183 km/h. Za tak prekršek je predvidena globa 250 evrov in tri kazenske točke.

Nadzor je na gorenjski avtocesti potekal v ponedeljek.

/ Foto: Tina Dokl

Z računov poberejo denar

Kranj – Na Policijski upravi Kranj opozarjajo, da v zadnjem obdobju prihaja do pogostih zlorab oškodovancev z lažno elektronsko pošto. Storilci oškodovancem sporočijo, da je njihov bančni račun ogrožen in da je treba nujno urediti podatke. Zatem oškodovance pokličejo po telefonu, se predstavijo kot uslužbenci banke in jim ponudijo pomoč. Tistim, ki jim sledijo, nato ukradejo denarna sredstva z bančnih računov. Policisti svetujejo, da ne nasedate klicateljem in ne potrjujete nobenih povezav, ki jih dobite po elektronski pošti ali v obliki drugih sporočil. Vse prej preverite na svoji banki.

Nabavljali stroje, ki jih ni bilo

V zaključni akciji kriminalistične preiskave organizirane gospodarske kriminalitete so policisti pridržali dva od petnajstih osumljencev, za oba je sodišče odredilo pripor.

SIMON ŠUBIC

Kranj – Tudi na Gorenjskem so prejšnji teden potekale zaključne hišne preiskave v zvezi s kriminalistično preiskavo sumov storitve več kaznivih dejanj poslovne goljufije, pranja denarja, oškodovanja upnikov z goljufijo in nevestim poslovanjem, prometa s prepovedanimi drogami in hudodelskega združevanja, ki so jo več mesecev vodili kriminalisti s Policijske uprave (PU) Murska Sobota. V okviru preiskave je skupno 112 policistov opravilo dvajset hišnih preiskav pri petnajstih fizičnih osebah in petih pravnih osebah na območju policijskih uprav Murska Sobota, Maribor, Celje, Ljubljana in Kranj. Dve osebi so pridržali, sodnik je zanj zaradi ponovitvene nevarnosti odredil pripor.

V hišnih preiskavah so policisti zasegli listinsko dokumentacijo, elektronske naprave, nosilce elektronskih podatkov, mobilne telefone, ročne zapise dvigov denarja, bančne kartice, več kot 50 tisoč evrov gotovine, kovinsko zapečateni blagajni in okrog pol kilograma posušene zelene rastline v plastični vrečki. Zasegli so tudi avtomatsko puško kalibra 7,62 milimetra, enocevno

Hišne preiskave so potekale tudi na Gorenjskem. Slika je simbolična. / Foto: Tina Dokl

šibrenico, pištolo kalibra devet milimetrov in večjo količino nabojev za to orožje ter tudi električno orodje in nekaj predmetov, ki naj bi izvirali iz vlomov.

Kot je poročal STA, je vodja sektorja kriminalistične policije PU Murska Sobota Bojan Rous v kasnejši izjavi za javnost pojasnil, da naj bi se hudodelska kriminalna združba treh oseb in do sedaj identificiranih desetih oseb, ki naj bi pomagale pri storitvi kaznivih dejanj, ukvarjala z odkupi strojev, za katere se je izkazalo, da dejansko niso obstajali. »Pri navidezni poslih je hudodelski združbi v postopkih

odobritve odkupa pomagal tudi uslužbenec finančne ustanove, ki je finančni ustanovi zamolčal, da gre za odkup navidezni predmetov,« je povedal.

Kriminalna združba naj bi ustanavljala slamnata podjetja s postavljenimi slamnatimi direktorji z namenom izvajanja poslovnih goljufij in pranja denarja. Osumljeni so na podlagi ustanovljenih podjetij pridobili plačilne kartice za dvigovanje gotovine. Domnevni organizator združbe naj bi že ob sami sklenitvi posla naklepno organiziral pridobitev protipravne premoženjske koristi od finančnih institucij.

Denar iz kupnin naj bi bil neupravičeno nakazan na bančne račune različnih družb in na bančni račun enega izmed članov družbe na spletno banko v tujino, iz katere je nato na območju Slovenije dvigoval gotovino ter jo izročal vodji združbe. Eden izmed članov organizirane združbe je bil v času domnevnega izvrševanja kaznivih dejanj tudi v osebnem stečajju.

Policija na podlagi dosedanje preiskave ocenjuje, da je organizirana združba pri izvrševanju kaznivih dejanj oškodovanja upnikov z goljufijo ali nevestnim poslovanjem in poslovno goljufijo pridobila protipravno premoženjsko korist v višini več kot 400 tisoč evrov, znesek denarja, ki naj bi bil vključen v kazniva dejanja pranja denarja, pa naj bi znašal več kot 270 tisoč evrov.

Zagrožena kazen za oškodovanje upnikov z goljufijo ali nevestnim poslovanjem je od enega do osem let zapor, za poslovno goljufijo od enega do deset let zapor, za pranje denarja do osem let zapor in denarna kazen, za hudodelsko združevanje od šestih mesecev do osem let zapor, za neupravičeno proizvodnjo in promet z orožjem ali eksplozivom pa od šest mesecev do pet let zapor, so sporočili s PU Murska Sobota.

Vlomilci ne počivajo

Domžale – Policisti so ta teden obravnavali več vlomov. V okolici Domžal in v Kamniku so neznani storilci vlomili v stanovanjski hiši. V Domžalah lastniki pogrešajo denar in nakit v skupni vrednosti nekaj tisoč evrov, v Kamniku pa mobilni telefon v vrednosti dvesto evrov. V okolici Medvod pa je nekdo vlomil v vrtno lopo in odtujil gorsko moško kolo. Lastnika je oškodoval za okoli 1600 evrov.

Iz avta ukradli denar

Zgornja Radovna – V Zgornji Radovni je nekdo delavcem, ki opravljajo sanacijska gozdna dela po vetrolomu, iz odklenjenega avtomobila ukradel denar.

Policija ima nov večnamenski helikopter

Slovenska policija je dobila nov večnamenski transportni helikopter, s kakršnim so na primer lani pomagali gasiti požar na Krasu, za reševanje ljudi in premoženja pa so ga uporabili tudi v katastrofalnih poplavah avgusta letos.

SIMON ŠUBIC

Zgornji Brnik – Slovenska policija je ta teden prejela novi večnamenski transportni helikopter tipa Agusta Westland AW 169. Pogodba za nakup tretjega helikopterja je bila med italijanskim proizvajalcem Leonardo S.p.A. in policijo sklenjena novembra lani v višini 10,85 milijona evrov (brez DDV). Dva takšna helikopterja sicer policija že ima v svoji floti, v kateri je zdaj skupno sedem helikopterjev. Po dobavi novega helikopterja bodo stekli še postopki za vzpostavitev plovnosti, predvidoma v januarju pa bi helikopter že lahko uporabljali v operativnih nalogah, so povedali na policiji.

Tip helikopterja AW 169 je zamenjal starejša transportna helikopterja tipa AB

212 in AB 412, ki sta bila zaradi težko dobavljivih delov in izrabe že izločena iz uporabe. Helikopterje policija uporablja za policijske, humanitarne, reševalne in druge naloge, z moderno in močnejšo floto pa lahko Letalska policijska enota sedaj zagotavlja še kvalitetnejšo podporo policijskim enotam na terenu in drugim sistemom v državi. »Gre za enak helikopter, kakršnega je policija lani med drugim uporabljala za gašenje požara na Krasu ter za reševanje ljudi in premoženja v letošnjih katastrofalnih avgustovskih poplavah,« pojasnjujejo na policiji.

Helikopter AW 169 predstavlja novo generacijo helikopterjev, ki izpolnjujejo vse sodobne standarde glede letalske varnosti in hrupa. V praksi to pomeni znatno

Policija je v svoji floti že imela dva helikopterja tipa AW 169. / Foto: Tina Dokl

boljše zmogljivosti na višini, bistveno večjo varnost ob odpovedi enega motorja, prelete na različne naloge pa opravi bistveno hitreje.

Glavne prednosti pred drugimi helikopterji istega razreda so velika potovalna hitrost (260 km/h)

ogromna zaloga moči, helikopter lahko lebdi s polno vzletno maso do višine 3500 metrov, z enim rezervoarjem goriva lahko opravi več kot 850 kilometrov obtem, da zagotavlja fleksibilnost opreme za različne naloge. Omogoča varno letenje

v skoraj vseh vremenskih pogojih podnevi in ponoči, ima zmogljiv zunanji vrtel, močan reflektor, opremo za spust vpadnih skupin, tovrstno kljuko in povsem prilagodljivo kabino, ki omogoča namestitve do deset potniških sedežev.

KURILNO OLJE
DATRIS
GREJE MOČNEJE
080 2341
Datris d.o.o., Alpska cesta 43, 4248 Lesce

GG +

AKTUALNO
POGOVOR
ZANIMIVOSTI
ZGODBE
RAZGLED

Po uresničenih sanjah še knjiga

Pred kratkim je izšla knjiga Uresničene sanje, v kateri je Marko Vuk iz Medvod opisal deset let potepanj z jadrnico Daddy's Dream.

MAJA BERTONCELJ

Marko Vuk je uresničil sanje o svobodi na valovih pod jadri. Skupaj z ženo Marino je v desetih letih preplul šest morij na območju sedmih držav. Plula sta po vseh mogočih lukah Sredozemlja, kjer vsak kamen pove zgodbo o tisočletni zibelki zahodne civilizacije. O tem je napisal knjigo, ki ima 343 strani. Fotografije zanjo, skupaj jih je okrog sto, je prispevala njegova žena, ki je opravila tudi neke vrste uredniško delo.

»Sanje so se uresničile z načinom življenja, ker sva si vzela ta čas in ga preživela na ta način. Sploh nisem razmišljal, da bi napisal knjigo. To je prišlo spontano, po tem, ko sem te sanje že nekako zaokrožil. Res pa je, da je knjiga na neki način pika na i tem sanjam, lep zaključek tega življenjskega obdobja. Zaznamujejo jo potpisne

refleksije, srečanja z zanimivimi ljudmi, napeti trenutki, življenje na barki, odnosi v posadki in zabavne anekdote. Gre za kombinacijo navtike in potopisa,« je pojasnil Marko Vuk.

V uvodu knjige je zapisal, da imamo vsi sanje, hrepenjenja, ki jih živimo v svojem fantazijskem svetu. »Če imamo srečo, da jih lahko uresničimo, se zdi, kot da smo s tem uresni-

Na morju sta vsako leto preživela dva in pol do tri mesece. Trase sta izbirala po neki naravni logiki in iz leta v leto rasla v znanju in izkušnjah.

čili tudi svoj življenjski cilj – tisto, kar v duši, ko se zazremo vase, resnično šteje. Moje sanje so bile, da bi imel jadrnico, s katero bi se, prost pritiska časa, potepal po Sredozemlju. Dobro se spomnim, kdaj so se moje sanje rodile v tako jasni

oblaki. Bili so prvomajski prazniki leta 2002. S prijatelji smo v Franciji najeli motorno barko, s katero smo en teden potovali po prekopu Canal du Midi. Z ženo sicer jadrava že neke od leta 1988. V glavnem so bila to jadravanja po Jadranu, čartersko najemanje bark. Okrog deset let smo imeli skupno manjšo barko s prijatelji, ki pa ni bila izdelana tako, da bi si z njo

upal iti na širna morja. Takrat sem vedno sanjal o tem, da ko se bova upokojila, si bova pa vzela čas za jadravanje po Sredozemlju in takrat na barki živela. Da bi te sanje dobile tudi možnost uresničitve, je treba imeti ustrezno znanje in izkušnje, podporo žene, čas in seveda barko. Leta 2009 so se začele uresničevati. Kupila sva primerno barko in jo splavila. Izbrala sta jadrnico tipa Sirius 32 DS dolžine slabih deset metrov. Izdelujejo jo na severu Nemčije in je bolj skandinavskega tipa. Dala sta ji zanimivo ime: Daddy's Dream, po slovensko Očkove sanje.

Na morju sta vsako leto preživela dva in pol do tri mesece. Trase sta izbirala po neki naravni logiki in iz leta v leto rasla v znanju in izkušnjah. »Prvič – takrat še nisva bila upokojena – sva plula po pristaniščih

Marko in Marina Vuk / Foto: osebni arhiv

v severni Italiji in nazaj po drugi strani Jadrana. Ko se človek odloča za plovbo zunaj Jadranskega morja, so nekako naravna izbira Jonski otoki Grčije. To območje je nam najbližje in ima zelo stabilne vremenske pogoje. Ko postaneš bolj samozavesten, greš naprej. Nadaljevala sva okrog Peloponeza, čez Tirensko in Ligursko morje vse do Marseille in še naprej do ustja reke Rone. Ob vrnitvi sva obplula tri velike sredozemske otoke: Korziko, Sardinijo in Sicilijo. Načrtovala sva pluti še do Turčije, a so se geopolitične razmere takrat zapletle, tako da sva to opustila. Izbrala sva raje Kiklade in Severne Sporade v Grčiji.

To so območja, znotraj katerih sva jadrala: šest morij in sedem držav. Sva pa bila dosti temeljita. Obiskala sva večino pristanišč – in teh je res veliko,« je opisal.

Marina je poudarila, da ji je bilo zelo pomembno tudi spoznavanje dežel. »Največ sva jih spoznavala tako, da sva pokrajino in mesta opazovala z morja. Najlepši pogled na obmorska mesta je prav z morja. Kar se je dalo, sva obhodila peš. Imela sva tudi zloščljivi kolesi, tako da sva nekaj, pa ne tako veliko, tudi prekolesarila. Na več krajih sva najela avtomobil in se odpeljala v notranjost. Včasih sva uporabila tudi lokalni prevoz. Meni osebno je več pomenilo raziskovanje

dežele kot samo plutje.« Videla sta veliko lepega in zanimivega. Kar dvakrat sta plula mimo nasledle križarke Costa Concordia, ob obisku Malte sta na Gozu še imela priložnost občudovati znamenito Azurno okno, ki ga je tri leta kasneje podrlo morje, pri grškem otoku Skopelos in še prej pri Antibesu v Franciji sta bila priča trombi ...

Ko sta zaključila projekt, sta se jadrnico odločila prodati. Imata namreč še veliko drugih interesov, ki jima jih v času, ko sta plula, ni uspelo uresničiti. Med njimi je tudi plutje po rekah. Letos so pluli po kanalih Francije. Daddy's Dream pa je odšla h kupcu v Nemčijo.

Kar dvakrat (leta 2012 in 2014) sta plula mimo nasledle križarke Costa Concordia. / Foto: osebni arhiv

Zanimivosti

Ambasador slovenskega turizma dr. Noah Charney, Američan, ki živi v Kamniku Stran 18

Pogovor

Gregorij Pustovrh iz Gorenje vasi, dolgoletni čevljarski mojster Stran 19

Zgodba

Amaterska mikologinja in determinatorka gliv Katarina Grabnar Apostolides Stran 20

Od petka do petka

Anže Logar je po lanskih predsedniških volitvah ustanovil Platformo sodelovanja, zdaj pa v SDS ne dvomijo več, da deluje v smeri ustanavljanja lastne stranke. / Foto: Gorazd Kavčič

Na tradicionalnem sprejemu ob mednarodnem dnevu invalidov na Brdu pri Kranju so pozvali k večji vključenosti invalidov v oblikovanje ukrepov, relevantnih zanje. / Foto: Nebojša Tejić/STA

Delegacija Slovenije v New Yorku ob izvolitvi Beti Hohler (na sredini) za prvo slovensko sodnico Mednarodnega kazenskega sodišča / Foto: MZEZ

V SDS ne dvomijo, da Logar ustanavlja stranko

SIMON ŠUBIC

Poslanci včeraj o novih ministrih

Državni zbor je včeraj na izredni seji odločil o imenovanju dveh novih ministrov. Predsednik vlade je namreč za ministra za javno upravo predlagal Franca Prospa, za ministra za naravne vire in prostor pa Jožeta Novaka. Oba kandidata sta v torek uspešno prestala zasljanje pred pristojnima matičnima odboroma državnega zbora. Kandidat za ministra za javno upravo Props, ki je pred izvolitvijo za poslanca Svobode dve leti vodil Upravno enoto Litija, je med prednostnimi nalogami navedel urejanje plač v javnem sektorju, izboljšanje delovnih pogojev in ohranjanje kadrov. Kandidat za ministra za naravne vire in prostor Novak, dozdajšnji državni sekretar na ministrstvu, pa je za glavne cilje postavil izboljšanje upravljanja voda in odpornosti na podnebne spremembe. Prejšnja ministra za naravne vire in prostor ter za javno upravo Uroš Brežan in Sanja Ajanović Hovnik sta oktobra odstopila. Še vedno ni znan kandidat za novega kmetijskega ministra, se pa govori, da naj bi Golob predlagal Vojka Adamiča. Prejšnjo ministrico Ireno Šinko je prav

tako oktobra državni zbor na predlog premierja razrešil.

SDS ne dvomi, da Logar ustanavlja stranko

Iz največje opozicijske stranke SDS so v sredo sporočili, da je po razpravi na zadnji seji poslanske skupine na mestu ocena, da ne obstaja več dvom, da njihov poslanec Anže Logar deluje v smeri ustanavljanja lastne stranke. »Zaradi poštenega odnosa do volivcev in do javnosti je treba vedeti, da nadaljnjih nastopov in stališč poslance Anžeta Logarja ni mogoče več avtomatično šteti za stališča SDS, ampak za stališča nove stranke v nastajanju,« so poudarili. Ta nastaja s pomočjo kapacitet SDS in prinaša škodljivo drobljenje sil, v času, ki terjajo združevanje, so sporočili. Njegove izključitve iz stranke ali poslanske skupine sicer za zdaj ne predlagajo. Logar je v odzivu na odločitev stranke zapisal, da glede političnega udejstvovanja izven SDS ni sprejel nobene odločitve, distanciranje stranke od njegovih nastopov pa je označil za prekomerno in nesorazmerno. Naj spomnimo, da se je Logar kot neodvisni kandidat na zadnjih predsedniških volitvah v drugem krogu pomeril s kasnejšo zmagovalko volitev Natašo Pirc Musar, po volilnem porazu

pa je napovedal, da »smo na pragu nečesa velikega«. Kasneje je ustanovil društvo Platforma sodelovanja, prejšnji teden pa je po več letih odstopil kot predsednik sveta SDS.

Slovenija dobila prvo sodnico ICC

Strokovnjakinjo za mednarodno kazensko pravo Beti Hohler so v torek na 22. zasedanju Skupščine držav pogodbenic Rimskega statuta izvolili za sodnico Mednarodnega kazenskega sodišča (ICC). S tem je Slovenija dobila prvo sodnico na ICC, ki ga sestavlja osemnajst sodnikov, katerih mandat traja devet let. Slovenska kandidatka je bila na ICC od leta 2015 tožilka, bila pa je tudi članica prizivnega odbora sodišča. Tokrat so izvolili šest novih sodnikov izmed trinajstih kandidatov. ICC je prvo stalno mednarodno kazensko sodišče univerzalnega značaja za pregon storilcev najhujših zločinov, kot so genocid in zločini proti človečnosti, ko jih države pogodbenice ne zmorejo ali nočejo sodno preganjati. Preganjajo lahko le zločine v 123 državah članicah, zločine v državah nečlanicah, ki privolijo v jurisdikcijo, in državah nečlanicah, ko ICC dobi jurisdikcijo od Varnostnega sveta Združenih narodov.

Sprejem ob mednarodnem dnevu invalidov

Na Brdu pri Kranju je v ponedeljek ob mednarodnem dnevu invalidov (3. december) potekal tradicionalni sprejem za predstavnike invalidskih organizacij, ki so ga gostili predsednica republike Nataša Pirc Musar, predsednica državnega zbora Urška Klakočar Zupancič in predsednik vlade Robert Golob. Po besedah predsednice Sveta za invalide RS in predsednice Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Mateje Toman je tradicionalni sprejem vsakoletna priložnost, da javnost in odločevalce spomnijo na položaj invalidov v naši družbi. Kot je dejala, so invalidi ne glede na zakonodajo še vedno izpostavljeni diskriminaciji in različnim oviram na številnih področjih življenja, zato utemeljeno pričakujejo, da so predstavniki invalidskih organizacij tvorno vključeni v procese oblikovanja sistemskih rešitev in drugih ukrepov na področjih, ki so relevantna za invalide. Tudi predsednica države Nataša Pirc Musar je v svojem nagovoru poudarila, da je treba slišati glas invalidov in ne odločati o invalidih brez njihove aktivne vloge. Med prebivalci Slovenije je od dvanajst do trinajst odstotkov invalidov.

Slovinci v zamejstvu (932)

Odrsko slovo Smrtnikovih pevcev

JOŽE KOŠNJEK

med sosedi

Med vsemi vestmi, ki so zadnje dneve prihajale iz Koroške, je bila zagotovo najbolj presenetljiva, da so se pevci Kvinteta bratov Smrtnik odločili za konec javnega nastopanja. Na številna vprašanja, zakaj so se zato odločili v času, ko so jih vabili na številne nastope, so odgovorili, da se morajo za »slovo odločiti takrat, ko si še poslušati, ne pa takrat, ko te je občinstvo že pozabilo«. Povedali so, da odločitev ni konec njihovega prepevanja, ampak zaključek njihovega javnega nastopanja. Kvintet, v katerem so peli bratje Franc Jožef, Zdravko, Marjan in Vladimir Smrtnik ter njihov bratranec Marko Smrtnik, je pel 38 let. Za njim je nad tisoč pomembnejših nastopov v sedmih državah,

največ seveda v Avstriji in Sloveniji, posneli pa so sedem zgoščenk.

Za slovo so zapisali besede pokojnega koroškega pesnika, pisatelja, skladatelja in zborovodje ter njihovega učitelja Valentina Polanška: »Vso srečo bi želeli, v slovo vam še zapeli. Nasvidenje in hvala. Vsa živa pač ostala le slovenska pesem bo!« Prav takratni obirski učitelj Valentin Polanšek je Smrtnikova starša Franca Jožefa in Marijo pregovoril, naj štirje bratje, ki so doma pogostopeli in so bili nepogrešljivi tudi v obirskem otroškem pevskem zboru, nastopijo na koncertu družinskega petja 14. julija leta 1985 Pri Cingelcu na Trati pri Borovljah v Kulturnem domu Slovenskega prosvetnega društva Borovlje. Upam, tako kot

mnogi v Sloveniji in na Koroškem, da jih bomo ob različnih priložnostih še slišali in uživali ob njihovem petju. So slovenske, še posebej koroške pesmi, ki jih nihče ni zmožal tako doživeto zapeti kot Smrtnikovi fantje iz Kort. Hvala!

Kapelsko drevo na Dunaju

Predsedniški dvorec Hofburg na Dunaju od ponedeljka naprej krasi božično drevo iz Železne Kaple. Kot sta ob prižigu luči poudarila predsednik Republike Avstrije Alexander Van der Bellen in koroški deželni glavar Peter Kaiser, ki je praznoval 65. rojstni dan, je drevo znak trdnosti, ki se je izkazal ob zadnjih neurjih in poplavih v tem delu Koroške. Na svečanosti na

Kvintet Bratov Smrtnik je nastopal več kot 38 let. Od začetka decembra naprej ga na javnih prireditvah ne bomo več slišali. / Foto: arhiv Kvinteta bratov Smrtnik

Dunaju je bila tudi županja Občine Železna Kapla - Bela Elizabeta Lobnik. Za kulturni program so z dvojezičnim petjem poskrbeli učenci Evropske šole iz Šmihela pri Pliberku pod vodstvom

Danila Katza. Sicer pa tudi koroški vsakdan mineva ob adventnih in božičnih sejmih in koncertih, najbolj znan in najbolj obiskan pa je gotovo sejem na Novem trgu v Celovcu.

Po svetu

Migracije in migranti

Bliža se božič, ko se bomo spomnili emigrantske družine, ki je morala pred preganjanjem zbežati (migrirati) iz Betlehema v Egipt, od koder se je vrnila šele po Herodovi smrti. Kako pa je z migracijami in migranti danes?

MIHA NAGLIČ

Invazivni in neinvazivni migranti

Na gornje vprašanje ve nekaj tehtnega povedati Britanka Sarah Walker, podoktorska raziskovalka na Univerzi v Bologni. Kako migrante z globalnega juga dojemamo v Evropi? »Glede na jezik, ki ga uporabljamo v zvezi z migracijami, jih dojemamo kot invazivno grožnjo. Najprej se moramo vprašati, kaj razumemo pod pojmom migrant. Jaz sem migrantka, sem Britanka, ki živi v Italiji. A ko govorimo o migrantih, ne mislimo na bele predstavnice srednjega razreda iz Velike Britanije. /.../ Kot vemo, je bil schengenski sporazum suspendiran. Genocid, ki se dogaja v Palestini, pa se izkorišča kot izgovor za blokado meja. Voznika sem vprašala, ali na slovensko-italijanski meji prihaja do zastojev. Zagotovil mi je, da ne in da je italijanska policija zgolj enkrat preverila njegov avto in ga vprašala, ali ima kaj migrantov. Odgovoril jim je, da ne, da ima v avtu le dva Nemca. Migrant je rasiziran in marginaliziran pojem, ki se uporablja slabšalno. Zelo povedna je tudi razlika v obravnavi ukrajinskih beguncev in nebelih ljudi, ki v Evropi iščejo boljše življenje. Ljudje,

ki prek morja pridejo na italijansko obalo, so obravnavani kot grožnja, invazija in nezaželeni 'drugi'. Čeprav jih je v Italijo od začetka vojne v Ukrajini prišlo občutno manj kot ukrajinskih beguncev. A ti niso problem, nihče jih ni obravnaval kot problem. Ves čas smo pričali neki lažni narativi, a pravzaprav gre za rasizem. Če primerjamo, kako drugače so bili ljudje v obeh primerih obravnavani, je to več kot očitno.«

Delovati po načelih etike skrbi

Sarah Walker je odgovorila tudi na vprašanje, ali bi se morali na globalnem severu odpovedati delu ugodja, če bi resnično želeli nasloviti reševanje podnebne krize? »Ja, a ne toliko kot posamezniki, saj je vloga posameznikov zanemarljiva v primerjavi z industrijo ali na primer bankami, ki vlagajo v fosilno industrijo. Največ bi k reševanju podnebne krize morala prispevati globalna elita. Ljudje z najvišjimi dohodki povzročajo največ emisij toplogrednih plinov. Potem je tu še vojska in naftne družbe, spremembe na tem področju bi imele največ učinka. Če se sama odrečem letenju, je to precej bolj zanemarljivo. Vseeno lahko tudi takšne geste, sploh če jih izvajamo kolektivno, naredijo

pomembno razliko. A jih ne bi smeli razumeti kot žrtvovanje. Namesto občutka, da se nečemu odpovedujemo ali da se žrtvujemo, lahko to razumemo kot nekaj, kar naredimo zase, za podnebje. Slovenijo in Italijo so v zadnjem času prizadele poplave, zemeljski plazovi, požari, grozljive stvari. Višajo se temperature, poleti je v Bologni tudi več kot 40 stopinj. Vse več je krajev, v katerih je težko živeti. Narediti neko majhno dejanje tako ni žrtvovanje, temveč pozitivna gesta za boljše življenje. Nekaj daš, da se ti povrne nekaj boljšega, gre pravzaprav za skrb. Številne feministične teoretičarke menijo, da bi morali podnebno krizo sprejeti skozi etiko skrbi. Skrbi za druge, za okolje, v katerem živimo, za ekosisteme. Ne nazadnje gre za skrb zase in za druga človeška in nečloveška bitja.« (Vir: intervju Larise Daugul na MMC RTV SLO)

Migranti v EU v številkah

Poglejmo namesto sklepa še v statistiko migrantov v EU. »1. januarja 2022 je v EU živelo skoraj 447 milijonov prebivalcev, nekaj manj kot 24 milijonov je bilo državljanov tretjih držav, kar predstavlja 5,3 odstotka celotnega prebivalstva EU. EU je v procesu intenzivnega staranja prebivalstva, saj

se število prebivalcev, starih več kot 60 let, letno povečuje 2-krat hitreje (2 milijona na leto) kot pred letom 2007 (1 milijon na leto). Po podatkih Frontexa se je število odkritih nezakonitih prehodov zunanjih meja EU med januarjem in oktobrom letos povečalo za 18 odstotkov v primerjavi z letom prej. Zaznanih je bilo skoraj 331.600 nezakonitih prehodov. Druga najaktivnejša je zahodno balkanska pot, kjer je bilo v istem obdobju zaznanih 97.300 prehodov. Na tej poti je v primerjavi z letom 2022 sicer zaznani 22-odstotni upad nezakonitih prehodov, predvsem zaradi zaostrenih vizumskih politik, navedena Frontex. Najbolj množična je še vedno osrednja sredozemska pot. Med prečkanjem meja po morju je leta 2021 umrlo oziroma je bilo pogrešanih 2062 ljudi. Leta 2022 se je število žrtev povečalo za 17 odstotkov na 2406. V letošnjem letu je v Sredozemlju pogrešanih že 2468 ljudi, večina jih je plula po srednjem sredozemski poti. Med 24. februarjem 2022 in 7. novembrom 2023 je bilo v Evropski uniji registriranih štiri milijone začasnih zaščit za begunce iz Ukrajine. Začasna zaščita prinaša pravico do bivanja, nastanitve, zdravstvene oskrbe, izobraževanja in dela v EU.« (Isti vir)

Neinvazivni migranti: tako je ameriški predsednik Joe Biden pozdravil begunce iz Ukrajine med svojim obiskom v Varšavi, 26. marca 2022. / Foto: Wikipedija

Invazivni migranti: migranti iz Afrike, fotografirani z ameriške vojaške ladje, ki jih je rešila blizu španske obale, 8. februarja 2013. / Foto: Wikipedija

Migracije niso nov pojav. Na sliki Američanka, ki se je zaradi hude suše napotila iz Oklahome v Kalifornijo, fotografirana 17. avgusta 1936. / Foto: Wikipedija

Nove knjige (714)

Edvard Ravnikar: Umetnost in arhitektura

MIHA NAGLIČ

»Bil je trd in trmast Gorenjec, morda nagnjen k prepirljivosti, toda vztrajen in čuditi bi se morali, da je v takih mizernih pogojih to šolo zasnoval in jo izpeljal. Pri tem je treba reči, da take arhitekturne šole, oddelka za arhitekturo na Tehniki tedaj ni bilo niti v Parizu niti v Londonu, ne v Rimu in še v celi vrsti drugih mest ne, z Beogradom in Zagrebom vred. Bile so sicer v nekaterih večjih mestih srednje Evrope pri politehnikah, vendar naša spada med relativno starejše. Akademije so bile drugače umetniško usmerjene, predvsem na zahodu in severu. Vurnikova prvotna misel je bila, da bi pridobil Fabianija, ki ga je spoštoval in cenil še z Dunaja.

Tega pa so ob koncu vojne vabili nazaj na Dunaj, mu obljubljali naslove in položaj. Pa tudi tja niti odgovoril ni. Dunaj zanj ni bil več tisto kot prej in mislil je, da mu ga delo pri obnovi Gorice popolnoma nadomešča. Razen tega so ga v Italijo vlekla še dobra materialna zagotovila in dom z družino v Kobdilju, kar je vse ostalo na italijanski strani. Precej mlajši Vurnik je Fabianija in Plečnika poznal iz Wagnerjeve zunanje šole. Mogočnega Fabianija in v kotu stoječega Plečnika. Tam je Fabiani z Vurnikom govoril nemško kot s šolanim človekom, s Plečnikom pa slovensko, kot se govori doma. Prav mogoče je, da je Vurnik svoj pogled na Plečnika prinesel še z Dunaja. Vurnik kot Ohmannov asistent bi bil razen tega

določen za delo v dvorni arhitekturni pisarni, kar je razlike gotovo še povečalo. Vse kasnejše konflikte med Vurnikom in Plečnikom se da razložiti s tem podajanjem med Dunajem in Ljubljano. Vurnik se je moral v zadregi, ker je Fabiani odklonil, obrniti k Plečniku, saj sam ni imel odgovarjajočega

Edvard Ravnikar, Umetnost in arhitektura, Zbornik esejev, Slovenska matica in FA UL, Ljubljana, 2023, 278 strani

strokovnega ugleda, ki je potreben za vodstvo take šole. Prišlo pa je do vprašanja, kako učiti. Vurnik je prinesel politehničen način, predavanja in vaje, Plečnik pa tehniko ateljeja. Tako je prišlo med njima do popolnoma razumljivega konflikta,

kako naj ta mlada šola dela naprej ...« (str. 166–167)

V Ravnikarjevem letu 2023, ko mineva 30 let od njegove smrti, smo o prvaku slovenske moderne arhitekture že pisali v Snovanjih GG, zlasti o njegovih podvigih na Gorenjskem. Manj znano je, da je bil Ravnikar tudi širše zelo razgledan in

da je tudi marsikaj napisal. V pričujoči knjigi so zbrani njegovi eseji in drugi zapisi, gornji odlomek pa je iz intervjuja, v katerem se spomni še drugih prvkov slovenske arhitekture, svojih učiteljev in sodobnikov, tu zlasti Gorenjca Ivana Vurnika ...

Zanimivosti

Bogato Karničarjevo življenje

Andrej Karničar bi 25. novembra praznoval sto let. Družina Karničar je ob tej priložnosti pripravila spominsko srečanje, na katerem so se spominjali svojega 'atka', dolgoletnega oskrbnika Češke kočice, učitelja smučanja in nasploh navdihujoče figure, ki je okoliške vrhove poznala bolje kot lasten žep.

NIKA TOPORIŠ

Življenje Andreja Karničarja, atka, kot so mu pravili domači, je bilo milo rečeno zelo pestro in bogato v mnogih pogledih. Rojen očetu Francu in mami Ivani na Zgornjem Jezerskem se je sprva izučil za čevljarja, vendar to ni bilo nikoli zares njegovo pravo poslanstvo. Kot je kasneje večkrat pripovedoval svojim potomcem, je pogosto posedal v očetovi delavnici in poslušal zgodbe ljudi, ki so se mudili okoli. V veliki meri je Karničarjevo življenje zaznamovala vojna. »Z začetkom druge svetovne vojne se je tudi atku tako kot mnogim slovenskim družinam življenje obrnilo na glavo. Najprej je moral oditi na prostovoljno prisilno delo na neko kmetijo, saj kot 17-letnik še ni smel iti na fronto. V živo se spominjam, kako je pripovedoval, da ker je prvi pojedel, je lahko dobil repete,« se je spominjal Drejc Karničar, najmlajši sin. Ko se je

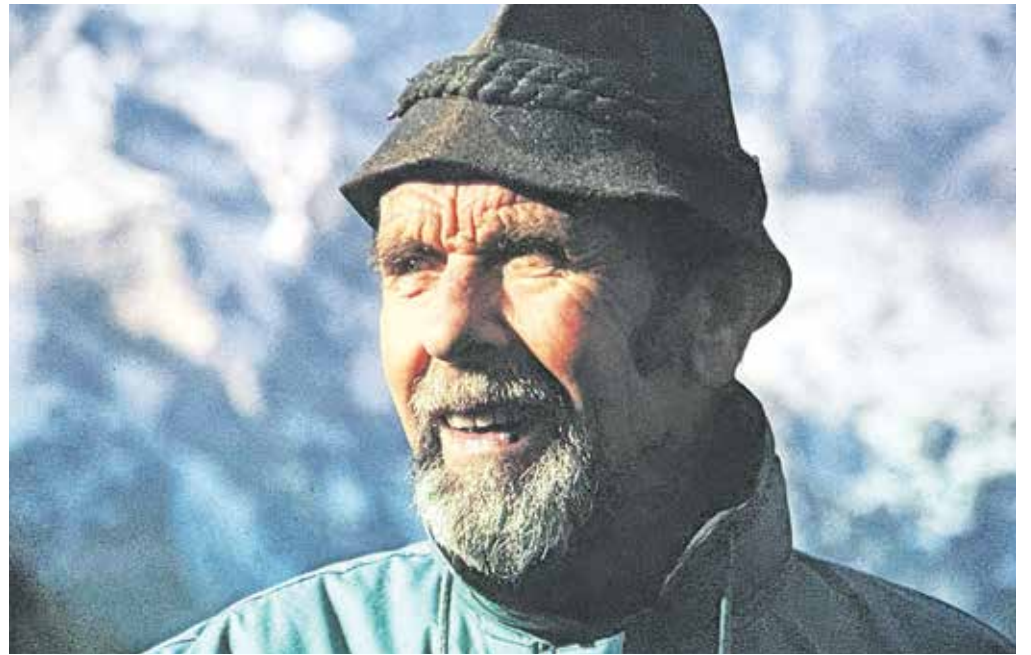
vrnil s prisilnega dela, je bil kmalu mobiliziran v nemško vojsko, ki ga je po končanem usposabljanju poslala na fronto v Kiev. Čeprav je bil večkrat hudo ranjen, mu je uspelo preživeti najtemnejše trenutke vojne zgodovine, tudi s pomočjo vere in upanja, in vrnil se je na domače Jezersko. »Eno leto je nato živel in delal v Škofji Loki, vendar se je po prigrvarjanju svojega očeta nato vendarle dokončno vrnil na Jezersko. Zelo zaznamovan zaradi nemške vojske in kasneje različnih zaporov,« je povedal Drejc Karničar.

Začetnik smučanja na Jezerskem

Andrej Karničar se je 20. oktobra 1951 poročil z devet let mlajšo Anico in skupno sta povila šest otrok: Izidorja, Dorico, Luka, Irmo, Dava in Drejca. Kot se spominjajo domači, je bilo športno življenje v družini prisotno od nekdaj. Andreja je od nekdaj privlačilo smučanje, v smučarskem teku pa je celo

na državni ravni dosegal velike uspehe. »Tako mami kot atek sta bila izredno predana športna delavca. Ne le smučarski tek, ampak tudi alpsko smučanje, izredno razvito sankanje ... Ko je atek napravil izpit za učitelja alpskega smučanja, so sledile generacije in generacije smučarjev, ki jih je učil. Desetletja je bil zares pravo gibalno smučarskega življenja na Jezerskem,« je pojasnil Drejc Karničar. Andrej Karničar pa je za svoje življenjsko delo v telesni kulturi leta 1979 prejel tudi Bloudkovo plaketo.

Že od vsega začetka je bil med ustanovnimi člani domačega planinskega društva, nato je postal gospodar Češke kočice in kasneje tudi oskrbnik. Kot vizionar in željan napredka je Andrej Karničar, ki je bil pogosto tudi nosač, kasneje tudi aktivno sodeloval pri gradnji prepotrebne tovarne žičnice. Skupaj z ženo Anico sta dolga leta skrbeli za kočico, kjer je družina doživljala zelo lepe trenutke, in na te

Domači so Andreju Karničarju v spomin pripravili srečanje, na katerem so se 'atka' spominjali tudi preko projekcije številnih fotografij, ki so nastale za časa njegovega življenja. / Foto: Tina Dokl

čase imajo vsi domači čudovite ter tudi pestre spomine.

Poleg učitelja smučanja in oskrbnika Češke kočice pa je bil Andrej še mnogo več. Bil je izreden gorski reševalec, priložnostni klavec, jasličar, cerkveni pevec, nekaj

časa aktiven gasilec, igravec, režiser, glavni serviser smučiči na Jezerskem, organizator številnih smučarskih tekem, velik ljubitelj gora ter družinski človek, ki se ga vnuki spominjajo predvsem kot veseljaka, ki se ni nikoli ujezil.

»Spominjam se ga kot zelo prijaznega, veselega in dostopnega človeka, ki je imel vedno zelo zanimive zgodbe. Nikoli mu ni bilo nič težko ali odveč,« je ob tej priložnosti dejala Mojca Lukač, Andrejeva najstarejša vnukinja.

Slovenija ni le Blejski otok

Kaj o slovenskem turizmu pravi njegov letošnji ambasador dr. Noah Charney, Američan, ki že več let živi v Kamniku in je prepričan, da je Slovenija najboljša država na svetu.

ALEŠ SENOŽETNIK

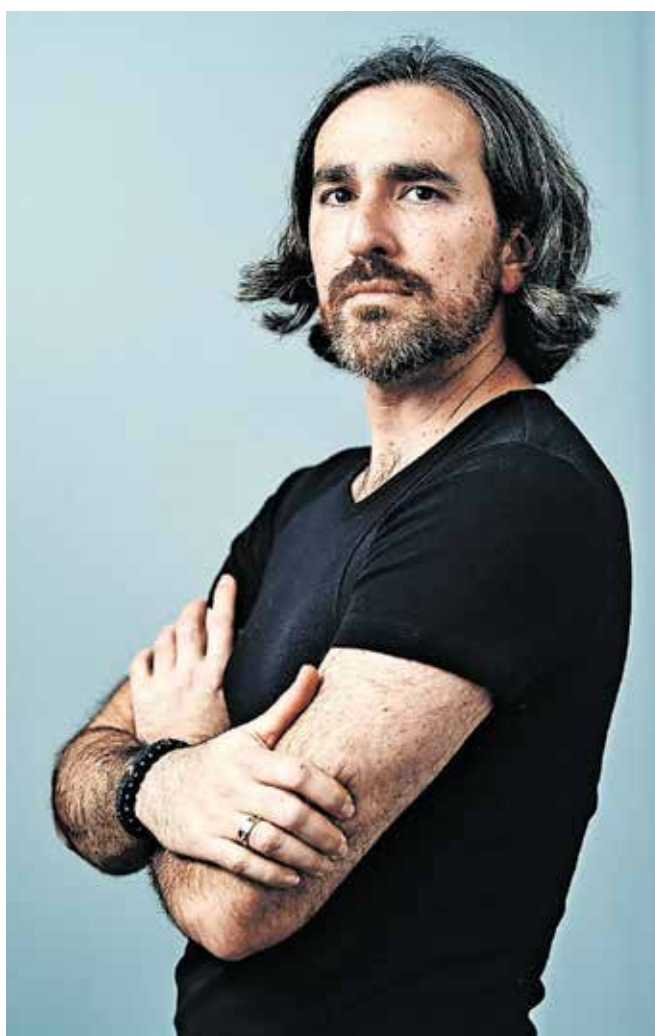
Naziv ambasador slovenskega turizma Slovenska turistična organizacija in Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport od leta 2007 podeljujeta tujcem za promocijo turizma na mednarodnem trgu. Tokratni prejemnik, dr. Noah Charney, je ameriški umetnostni zgodovinar, ki z družino že vrsto let živi v Kamniku. Je avtor knjižnih uspešnic, med katerimi je denimo Tat umetnin, prispevke pa redno objavlja tudi v najbolj uglednih tujih medijih, kot so The Guardian, CNN in The Atlantic.

Poleg pisanja o umetnosti in kulturi pa vse več objavlja tudi o Sloveniji, za katero pravi, da bolj ko jo spoznavamo, bolj ga navdušuje. Skupaj s pisateljem Miho Mazzinijem in ilustratorjem Ivanom Mitrevskim je soavtor Skrivne zgodovine Slovenije, leta 2017 pa je izšla njegova Slovenologija s podnaslovom Življenje v najboljši državi na svetu in popotovanje po

njej, ki navdušuje tako Slovence kot tujce. Do danes pa je delovanje razširil tudi na druge platforme, in kot sam pravi, pri promociji Slovenije kot turistične destinacije še ni bil tako aktiven kot letos.

Ravno je zaključil drugo sezono podkasta Slovenske turistične organizacije Feel Slovenia, za katerega je bil nagrajen z zlato nagrado za najboljši popotniški podkast na letošnjem ITB Berlin Golden City Gate. Sodeluje tudi pri pripravi multimedijskih vsebin, ki jih je zasnoval Turizem Bled. Tako je nastopil v promocijskem filmu Cirila Jazbeca Pustolovščina življenja (Adventure of a Lifetime), gosti podkast Bled – je to najlepši kraj na svetu? (Bled – Is this the Most Beautiful Place on Earth?) in redno pripravlja vsebine tudi za Turizem Ljubljana.

Kot pravi, Slovenijo opazuje z drugačne perspektive kot domačini, kar pa utegne biti zanimivo tudi za tuje goste, ki prihajajo k nam in želijo videti še kaj več kot Blejski otok in

Noah Charney / Foto: osebnih arhiv

Tromostovje. Charney jim ponuja »hiperlokalno« izkušnjo. »Ne zanima me toliko potica kot recimo tuhinjska fila,« spomni na eno od kulinaričnih dobrot s svojega domačega, kamniškega konca. Podobno je tudi v primeru Bleda, kjer goste želijo usmeriti onstran klasičnega turističnega trikotnika blejski otok – grad – kremna rezina. V podkastu tako denimo opozori na vas Zasip, ki so jo včasih imenovali tudi Prgarija, saj so tam uspevale hruške tepke oz. prge.

Čeprav bi marsikdo pomislil, da takšne lokalne posebnosti tujcev ne zanimajo, pa je Charney prepričan, da gostje iščejo ravno to. »Slovenijo radi predstavljamo kot zeleno destinacijo, ki ima nekaj malega vsega, kar je sicer super, a ni dovolj drugačno, da bi privlačilo turiste,« pravi sogovornik. »Gostje si želijo spoznavati lokalne posebnosti. Bolj ko je nenavadno, bolj ti ostane v spominu,« pravi. Podobno je v kulinariki, kjer na vprašanje, kaj priporočate, gost

ne želi slišati odgovora, da je vse dobro, ampak konkretno priporočilo lokalne posebnosti, po kateri je gostilna znana.

Čeprav k nam prihaja vse več turistov, pa ga ne skrbi, da bi šla Slovenija po poti množičnega turizma kakšne od znanih evropskih destinacij. »Trebja je postaviti optimalno število gostov, ki jih infrastruktura lahko prenese,« pravi in dodaja, da se velja izogibati križarkam, ki na turistične točke naplavijo množico ljudi, ki poskrbi za gnečo, k turizmu pa ne doda nič.

Na vprašanje, kaj ga žene k promociji Slovenije kot turistične destinacije, odgovarja, da pozitivni odzivi tujcev, ki jih je vedno veliko. Sicer pa ga to ne preseneča, saj ima država veliko ponuditi. Slabosti je težko najti, pravi. Če že, pa omeni miselnost, da se nič ne da in da ni dobro štrleti iz povprečja, ki ni najboljša ne za razvoj turizma ne katerega koli drugega področja, posameznika ali družbe nasploh.

Pogovor

Nikoli ni nikomur rekel,
naj pobere šila in kopitaGregorij
Pustovrh

Njegova delavnica je pravi atelje. Natančno zloženo orodje, vonj po usnju, čevlji, ki še čakajo na popravilo, pravkar izdelani škornji. »Tile so še čisto sveži,« ponosno pove Gregorij Pustovrh iz Gorenje vasi, ki bo čez dobro leto in pol star devetdeset let.

KLARA MRAK

Gregorij Pustovrh se je rodil leta 1935 v Zakobiljku, istega leta njegova žena Francka na Volči. »Med počitnicami smo delali na Volči opeko za poljanske gasilce, na koncu vasi je bila ilovica, iz katere smo jo izdelovali, in na delo sem hodil mimo hiše, kjer je stanovala Francka. Ona je z volom 'furala' mimo na travnike in njive. »Res je, imeli smo vola in konja,« se spominja Francka, ki zadnji dve leti že kakšno stvar malce pozabi, a mladosti se še zelo dobro spominja. »Sva se pa poznala že prej, iz šole,« pravi. Poročila sta se na silvestrovo, 31. decembra 1960. »Civilna poroka je bila v Gorenji vasi, cerkvena pa pri svetem Križu nad Srednjo vasjo. Takrat še ni bilo cerkve v Poljanah, pa so maševali v tisti cerkvi. Zabava je bila pa na Volči, pri njenih. »Kar veselji so bili, vsi smo bili ...« se

par škornjev, ki sem jih izdelal. Ponujam jih nikomur ne, če komu padejo v oči, jih poskusi in jih vzame, če so mu pogodu. Do zdaj sem prodal vse.« Zadnji izdelani par še čaka na tistega, ki bi mu kakovostno izdelani škornji čevljarja Pustovrha dodali piko na i k zbirki čevljev. Od kod šinejo ideje, kako izdelati nov škorenj, ga vprašam. »Pride kdo popraviti čevlje, pa malo vidim, kakšni so, malo shranim v spomin in potem po spominu naredim kakšnega.« Tudi ornamenta ni lahko zašiti. »Glejte, na ta par sem dal po dve šivanji, tu po eno, pa se mi zdi, da ta z dvema bolj pride do izraza. Okras za en čevljev sem recimo delal sicer ne tako dolgo, ampak za tisti dan je bilo dovolj.« Z vidom, pravi, nima večjih težav. »Uporabljam očala; slišim pa dobro, nimam težav s sluhom. Še vedno mi tudi podaljšujejo vozniško dovoljenje. Mi je okulistka, ko mi je nazad-

Eden redkih čevljarjev na Gorenjskem je Gregorij Pustovrh. / Foto: Primož Pičulin

Unikatni škornji Gregorija Pustovrha še čakajo na lastnika.

/ Foto: Primož Pičulin

z iskrico v očeh poročnega dne in noči spominja Francka Pustovrh. Ko sta se poročila, sta bila stara 25 let.

Mož hudomušnih misli

Gregorij, postaven mož bistrih misli in hudomušnih besed, pove, da ga večkrat na teden pokličejo in vprašajo, ali še dela. »Delam kakšno uro na dan, ljubiteljsko, je pa zdaj postalo tako, da dva dni recimo ne delam nič, potem spet kakšno uro. Ženi se je v zadnjem času poslabšala demenca, tako da skrbim tudi za gospodinjstvo. Sicer pa nikoli nisem razglašal, da popravljam in izdelujem čevlje, vse je bilo vedno ljubiteljsko.« V oči padejo lični, do zadnjega šiva natančno izdelani škornji, ki stojijo na čevljarjem pultu. »To je peti

nje pregledovala vid, rekla: 'Vi imate tako dobre gene, da boste živeli sto let.'«

Klinčar, »cvikarce«, kopita

En kvadratni meter materiala, pravi Pustovrh, gre za zgornji del škornja, kvadratni meter pa za spodnjega. Orodje, ki ga ima na čevljarški mizi, je razporejeno kot v operacijski dvorani. »Tu so škarje za pločevino, to je klinčar, pa 'cvikarce', po slovensko natezalke. Uporabljam jih, ko vlečem zgornji del na kopito. Te gotovo poznate, to so navadne klešče, tu imava ščipalke; pa nože, ki so že kar obrabljeni, saj jih uporabljam že več kot trideset let in jih tudi sam brusim. Tu je kljuka za vlečenje kopit iz čevljev. Pa magnet,

osla, kladivo.« Omenjeno kladivo je Gregorij Pustovrh kupil, ko je bil še vajevec, leta 1952. Prav tako žlico, ki jo pokaže. »Sem jo že kar malo zlomil, pa imam tu še eno večjo, ki jo uporabljam, ko dajem kopita v čevlje, temu mi pravimo 'taca'. Tu so še razna šila, odrezila, kopita ...«

»Pa ste kdaj komu rekli, naj pobere šila in kopita,« vprašam. »Ne, nikdar, ker nihče ni bil tako vsiljiv.«

Trideset let delal v Alpini

Preden sem se odpravila na pogovor z Gregorijem Pustovrhom, sem slišala namig, da je bil priljubljen mojster v žirovski Alpini. Pa ga povprašam, kot so mi porekli, ali res ni bil nič jezen, ko so dekleta zamujala z malice.

In da jim je to, da zamujajo, dal vedeti le s tem, da se je na enega od njihovih stolov usedel le zaradi tega, ker je bil slučajno prazen. Gregorij se nasmehne in reče: »Res je, vse sorte je bilo. Nekoč sem šel pokazat eno od faz, ki je delavka ni znala, morala pa jo je narediti. Vsaka delavka je imela svoje mesto za delovnim pultom in blazino na stolu. Preden sem se usedel, sem vedno dal blazino na stran. Pa se je nekoč ena od deklet 'skorajžila' in me vprašala, zakaj vedno umaknem blazino s stola, preden se usedem.« Pa ji je čisto resno odgovoril, da zaradi tega, ker ga je tako vznemirila tista temperatura, da ni mogel pokazati, kaj je treba narediti. »Pa smo se smejali. Mislim, da sem šel 'za

svetom', v korak s časom, delal sem z mladimi.« Gregorij Pustovrh je v Alpini delal vse do upokojitve. Za trideset let dela v Alpini je prejel zlato medaljo delavskega sveta Alpine. Tik pred odhodom v pokoj se mu je zgodila grda nesreča, zlomil si je obe zapestji. Ko je hotel vzeti iz zaboja nekaj čevljev za popravilo, je jermen za ponjavo, ki ga je potegnil, popustil. »Sem padel vznak na obe roki, spominjam se, da je bilo ravno na svečnico, sobota je bila. Tistega dne sem naredil še inventuro, prišel sem domov; sem si rekel, da bom še malo s kisom polil in bo dobro. Potem me je začelo tresti in tako boleti, da sem po prihodu v ambulanto za nujno pomoč v Škofji Loki želel dobiti pomirjevala. V Ljubljani so mi dali mavec na obe roki, do kometca.« Pol leta kasneje, po okrevanju, se je lahko predčasno upokojil.

Ne le pol doline

»Se oglasi pri vas pol Poljanske doline?« ga vprašam. »Ne le pol doline, prihajajo iz Kranja, Ljubljane, Idrije, Cerknega.« A Gregorij dela manj, kot je včasih. V mladosti je želel biti mehanik. »Mehanika in elektrika sta mi bili vedno zanimivi, sem vedno znal vse napejljati. Zdaj ko sem čevljar, pa mi delo prinesejo domov in sem tudi zadovoljen.«

Roke, ki so izdelale in popravile nešteto parov čevljev

/ Foto: Primož Pičulin

»Nekoč se je ena od deklet 'skorajžila' in me vprašala, zakaj vedno umaknem blazino s stola, preden se usedem. Pa sem rekel, da zaradi tega, ker me je tako vznemirila tista temperatura, da nisem mogel pokazati, kaj je treba narediti.«

Zgodba

Med gobami najde mir in sprostitvev

Amaterska mikologinja in determinatorka gliv Katarina Grabnar Apostolides je od malega tesno povezana z gobami. Danes se jim posveča z raziskovanjem in odkrivanjem novih vrst, pred tem so ji pomagale stopiti z boleče poti zasvojenosti. Svojo pripoved je v sodelovanju s kamniško pisateljico Ano Schnabl strnila v letos izdano knjigo Zadnja vijoličasta bledivka. V njej se prepletajo Katarinina osebna izkušnja, njena strast do gob in zgodba o glivah.

MAŠA LIKOSAR

Navdušenje nad gobami in naravo kot tako je Katarina Grabnar Apostolides podedovala po starših. Predvsem po očetu, ki jo je pri komaj letu in pol nosil v nahrbtniku med drevesi Jelovice in Golovca, mala Katica pa je čez njegovo ramo s prstom kazala v podrast in vpila: boba, boba, boba. »Kar je pomenilo goba – in to je bila ena mojih prvih besed. Tako daleč segajo moji gobarski začetki,« je dejala danes 37-letna Katarina, ki si je s hčerkama dom ustvarila v Trziču.

Slovenci smo gobarski narod, gobe radi nabiramo, še raje pa jih uporabljamo v gurmanske užitke. A strast do gob pri Katarini Grabnar Apostolides presega tisto ljubiteljskega nabiralca. Gobe zanjo niso le hrana, temveč vir čustvene povezanosti z naravo. A zakaj ravno gobe? »Zdijo se mi preprosto ljubke. Z njimi sem vzpostavila neke vrste čustveno komunikacijo. Ko si želim spočiti duha in misli, grem v gozd med gobe, kjer najdem mir. Le tam se lahko popolnoma sprostim. Kajti zavedam se, da me narava ne obsoja, daje pa veliko več, kot je človek sposoben dati človeku,« je odgovorila. Zdravilna moč

narave, zlasti gob, je imela pomembno vlogo pri njenem osvobajanju iz primeža težke odvisnosti od drog.

Dale so ji nov par oči

Kot je povedala, je njeno otroštvo zaznamovala pretresljiva izkušnja spolne zlorabe, ki ji je vzela zaupanje v ljudi. »S to izkušnjo se nisem znala soočiti, nisem je znala predelati, predvsem ne preboleti. Bežala sem iz resničnosti, v svet, kjer bi pozabila, ob tem pa padla v brezno opojnih substanc. Pri 13 letih sem prvič vzela trde droge,« je pripoved o borbi, napakah in zdrsih, obupu in predvsem neomajni volji začela Katarina Grabnar Apostolides.

S Šnoro na Portugalsko

Razočarana nad pravnim in šolskim sistemom v Sloveniji, ki sta jo, kot pravi sogovornica, pustila na cedilu, je odšla v svet. Najprej na Portugalsko. »Želela sem oditi tudi zato, da bi se odmaknila od staršev, ki so z žalostjo spremljali, kako se drogiram. Poleg tega sem imela podgano Šnoro, tedaj je bila moja najboljša prijateljica, ki je imela kronično vnetje pljuč. Nizke temperature ji niso koristile, veterinar je celo ocenil, da naslednje zime ne bo preživela.

Morala je nekam na toplo, zato sva se podali na Portugalsko,« je dejala.

Obdobje uživanja trdih drog je trajalo vse do njene 19. leta, ko se je vrnila v Slovenijo, kmalu zatem pa na pobudo staršev odšla v Belgijo na zdravljenje. Pri tem je družini pomagalo društvo Up. »To sem storila predvsem zavoljo njih, kajti sama nisem imela niti moči niti želje, da kar koli spremenim. Nisem se razumela kot človeka, ki je vreden življenja.« Z vztrajnostjo je dosegla, da so droge postale del preteklosti, a kot je dodala, je bilo začeti življenje na novo vse prej kot lahko. »Prvi korak je prenehati uživati droge, drugi je ne ponovno začeti; ta je zahtevnejši in dolgotrajnejši. V začetku tega obdobja sem nekajkrat uživala psilocibinske gobe, ki so mi pomagale, da sem se odvisnosti popolnoma otresla. Dale so mi nov par oči, da sem lahko videla svet in sebe drugače, da sem spoznala, kaj moram v sebi spremeniti in prilagoditi, da bom lahko normalno zaživela. Sicer pa je bilo to že pred veliko leti in

Katarina Grabnar Apostolides je danes uveljavljena amaterska mikologinja, samostojna raziskovalka, svetovalka in determinatorka gliv, ki je znanje o gobah pridobivala tako doma kot v tujini.

po njih že dolgo nimam več nobene želje ali potrebe. Letos avgusta sem namreč praznovala osebno obletnico, 18 let brez trdih drog.«

V naravi, med gobami začuti primarno srečo. »V gozdu se ponovno zavem, kdo sem in kaj zares pomeni biti srečen. Droge so mi namreč omrtvičile dušo in misli, pod njihovim vplivom sem čutila predvsem žalost in obup. Kljub temu sem bila sposobna prepoznati težave, ki sem si jih povzročala. Ko pa je človek trezen, čuti srečo, ki je ne čuti, če je zadet. Poleg svobode, ki ti je v primežu odvisnosti odvzeta, izgubiš tudi zadovoljstvo veselja in ljubezni, kar je veliko osiromašenje za dušo,« je delila svoje izkušnje.

Določila več novih vrst

Katarina Grabnar Apostolides je danes uveljavljena amaterska mikologinja, samostojna raziskovalka, svetovalka in determinatorka gliv, ki je znanje o gobah pridobivala tako doma kot v tujini, kjer je bila kar dvanaest let. Leta 2014 se je

Katarina Grabnar Apostolides je strastna raziskovalka gob. / Foto: Maša Likosar

vpisala v gobarska društva, kjer je opravila vse tečaje in izpite za določevalca gobjih vrst.

Sodeluje pri spletni aplikaciji Boletus informativus, ki jo je ustanovil dr. Nikica Ogris iz Gozdarskega inštituta Slovenije. »V njej

tudi delavnice in tečaje urbanega gobarjenja. Sodeluje še z goriškim zavodom FloraVita in mnogimi drugimi tovrstnimi organizacijami.

Zanimata jo bioluminescenca, biofosforescenca in biofluorescenca gob, zato se po gozdovih neredko potika ponoči. »Moja strast je predvsem raziskovanje, opazovanje in dokumentiranje gob. Zato tudi pravim, da ne gobarim, temveč gobam. Najbolj me privlačijo neznanne vrste in sevanje pod UV-svetlobo. Zagovarjam gojenje gob, saj s tem ne izčr-

Pohlevna. Knjiga združuje mnogo zanimivih informacij o kraljestvu *Fungi*, v prvi vrsti pa je knjiga o drobni, a močni ženski s ponekod bolečo življenjsko zgodbo, ki je mati dveh deklet, vozi ogromen terenski avto in v gozdu za pasom nosi mačeto, da lahko odreže kako lesno gobo.

Kot poudarja Katarina, knjiga ni gobarski priročnik. V njej je opisanih in naslikanih nekaj njenih najljubših vrst in nekaj trenutno splošno priljubljenih, ki so po njenem vred-

Hrapavi luskinar, ki ga je Katarina Grabnar Apostolides fotografirala v zgodnjem jutranjem mraku pod UV-lučjo, ko je bila še skoraj popolna noč. / Foto: Katarina Grabnar Apostolides

Zadnja vijoličasta bledivka je nastala v sodelovanju med Katarino Grabnar Apostolides, pisateljico Ano Schnabl, ilustratorko Anjo Jerčič Jakob in pod strokovnim pregledom mikologa profesorja dr. Franca Pohlevna. / Foto: Maša Likosar

V naravi, med gobami začuti primarno srečo. / Foto: Nikolay Malinin

pavamo gozdnih virov, obenem pa ni bojzani, da bi jih zamenjali s podobnimi strupenimi,« je razložila Katarina, ki je v Sloveniji določila več novih gobjih vrst.

Knjiga o močni ženski

Njeno zgodbo lahko preberete v knjigi Zadnja vijoličasta bledivka, ki je nastala v sodelovanju s pisateljico Ano Schnabl, ilustratorko Anjo Jerčič Jakob in pod strokovnim pregledom mikologa profesorja dr. Franca

ne omembe. Dodani so jim uporabni, zdravilni in kulinarčni recepti. »Zgodbe bitk niso namenjene osebnemu napihovanju, temveč naj bi služile kot svrila. Srečo imam, da sem še živa, mnogi moji vrstniki te sreče niso imeli. Upam, da bodo moje izkušnje komu pomagale preseči podobne težave, in če bodo, potem je bilo vredno izpljuniti dušo v tisk,« je Katarina Grabnar Apostolides zapisala v uvodnem delu knjige.

Jaz, midva in mi

Miklavž

MOJCA LOGAR

profesorica geografije
in zgodovine

Obiskal nas je prvi od treh dobrih mož v decembru, Miklavž. Z njim povezano miklavževanje je lep običaj, ki ga na mnogih vaseh še vedno z veseljem in ponosom obujajo. Tudi pri nas je tako. Fantini in dekleta imajo svojo skupnost, v katero si sprejet s posebnim obredom. Potem dobiš dovoljenje, da sodeluješ v tem velikem običaju. Poleg miklavževanja sem sodijo še vaške šrange, pritrkovanje ob polnoči na semanji dan, pa še kaj bi se našlo. Petega decembra zvečer Miklavž z vsem svojim spremstvom

začne svoj obhod po vasi in v dobrih treh urah obišejo vse hiše. Malo je hiš, kjer jim ne odprejo vrat. Običajno se jih zelo razveselijo in se jim celo zahvalijo, ker »peljejo« navado naprej. Naša vas je majhna, zato cel sprevod peš hodi od hiše do hiše. Kjer je kraj večji, se družine, ki želijo sprejeti Miklavža, naročijo. Spremistvo Miklavža, hudobcev in angelčkov pa običajno gasilci s kombijem vozijo od hiše do hiše.

Tudi če vas ne obišejo to posebno spremstvo, je običaj tisti, ki se ga držimo ali pa ne. Ne predstavljam si Miklavža brez peke piškotov. Ko se je na nebu pojavila zarja, zjutraj ali zvečer, so vedno rekli, da Miklavž peče piškote. To je zagotovo pregovor, rek ali navada, ki ga že več generacij nazaj obujamo in prenašamo naprej. Lepa zarja na

Bolj kot je bila zarja rdeča, več piškotov je Miklavž spekel.

nebu se vidi zaradi lomljenja svetlobe, geografska lokacija, razgibanost terena in vremenski pogoji vplivajo na intenzivnost zarje na nebu. Bolj kot je bila zarja rdeča, več piškotov je Miklavž spekel. Nikoli niso rekli, da Božiček peče piškote ali Dekle Mraz, vedno le Miklavž.

Torej zame Miklavž pomeni piškote. Piškote, ki jih je treba speči doma. Miklavž pomeni, da hiša diši, da je toplo, v kaminu gori. Piškote različnih vrst shranjujem v velikih škatlah, ki jih potem razdelim med manjše in z njimi obdarujem bližnje. Zraven piškotov mora biti parkelj. Manjši kot je, bolj mi je všeč. Zadnjič je mladenka, ki je bila pri nas na obisku, poskusila smetanove piškote. In kaj je rekla: »Take piškote je delala moja stara mama. Že več let je ni več, ker je umrla, spomnim pa se okusa njenih piškotov. Točno takšni so bili.« Moji piškoti mladim vzbudijo spomin in okus po stari mami. Torej imam že večšine in vrline, ki pritičejo stari mamam in peka piškotov za Miklavža je vsekakor ena takih. Moramo biti sodobni, dovzetni za novo, drugačno, še bolj pa je pomembno, da negujemo tudi naše tradicionalne navade. Če jih mi ne bomo negovali, potem nam bodo drugi prinesli tuje navade.

Verjamem, da ste bili tudi vi pridni in vam je Miklavž prinesel kakšno mandarino, piškote, morda klobaso ali salamo. Slišala sem, da je kdaj komu prinesel le repo in korenje, morda celo šibo ... ampak vi prav gotovo niste bili taki.

Tretji polčas

JANEZ LOGAR

zakonski in
družinski terapevt

V prvem polčasu posvečamo pozornost, energijo in čas preživetju. Borimo se za izobrazbo, službe, stanovanja, denar, vzgajamo po svojih močeh in znanju, trudimo se otrokom omogočiti lažje življenje. Precej časa namenjamo okolici – primerjamo se z drugimi, ocenjujemo sebe glede na druge, se jezimo na krivične družbene razmere, opazujemo ljudi, ki so uspeli, oziroma smo kar nevoščljivi ljudem, ki jim gre po našem mnenju bolje in lažje v življenju kot nam. Življenje podarjamo denarju, karieri, premoženju, in to celo

na račun svojega zdravja. V prvem polčasu se začnemo ukvarjati z lastno zgodovino (ali pa se je zavestno otepano), z okoliščinami, ko smo bili majhni, poizkušamo razumeti, zakaj pri nas doma ni bilo ravno idealno. Razumevanje in ozaveščanje preteklosti nam pomaga dojeti naše trenutno stanje. Bolj ko si upamo priznati lastno zgodovino, bolj ko jo želimo izgovoriti, prej in lažje bomo vstopili v drugi polčas.

V drugem polčasu sprejmemo, kar nam je bilo dano, in poizkušamo živeti v sedanjosti. Da smo res nekaj naredili na sebi, vidimo tako, da opazujemo sebe. Ali sem še vedno pretežno nezadovoljen zaradi kdo ve katerega razloga, ali se še vedno jezim na krute razmere revščine, ali še vedno stresam jezo in nejevoljo na veliko ljudi okoli sebe, ali še vedno krivim druge za svoje težave. Pogoj za lažje dihanje v drugem polčasu je sprejetje odgovornosti. Sam sem odgovoren zase. Pozabim (oziroma čustveno predelam) stavke, da iz mene nič ne bo, da sem nesposoben, da sem grda, da vedno vse zamočim, da sem od nekdanji bil problem v naši družini ... Ne grem se več vaše igre. Izstopim iz vloge žrtve, kjer se nič ne da narediti. Pogledam se v ogledalo in si rečem:

»Zgoraj imam glavo in zdrave možgane, imam dve zdravi roki in nogi, da grem tja, kamor se odločim iti.« Postavim si vizijo sebe, najinega zakona in naše družine za naslednjih deset let. Odgovoren sem za svoje odločitve, ne izgovarjam se več na

Tretji polčas – naslednjic!

preteklost in strumno zakorakam z delom proti svojim željam. Bolj malo se obremenjujem, kako me vidi okolica. V drugem polčasu sem odgovoren za postavljanje meja ljudem, ki me ovirajo, ogrožajo na moji/najini poti – ljudem, ki me ne spoštujejo, hkrati pa sem do njih prijazen, kajti v njihovi razbolelosti si težko priznajo, da je možna druga pot kot prvi polčas. Zadnji del drugega polčasa je navdušujoč, kajti stopati po lastni poti je čudovito. Svoboda v odločitvah, moč v odgovornosti in veselje ob rezultatih. Hkrati začnemo s sočutjem gledati na ljudi, ki ostajajo v prvem polčasu. Vendar to je njihova odločitev! Več časa namenjamo odnosom, saj vidimo, da zdravi odnosi povečujejo našo srečo. V odnosih živimo vsak dan in sami si jih lahko ustvarjamo. Iz nemirnih odnosov lahko stopimo v mirne odnose.

Pesmi Franceta Prešerna v lahkem branju

MAJA BERTONCELJ

raznolikost
in vključevanje

Ob dnevu odprtih vrat slovenske kulture, ki ga znamujemo 3. decembra, na rojstni dan najpomembnejšega slovenskega pesnika Franceta Prešerna, ter ob svetnem dnevu invalidov in ljudi s posebnimi potrebami, so pri Zvezi Sožitje izdali prav posebno zbirko knjig v lahkem branju, posvečeno življenju in delu našega največjega pesnika.

»Zbirka knjig bralcu omogoča preprost in dostopen vpogled v bogato življenje Franceta Prešerna ter njegovo izjemno literarno dediščino. Knjige so zasnovane tako, da so primerne za različne bralne stopnje, kar pomeni, da lahko v njih uživajo vsi, ne glede na stopnjo razumevanja besedil in starost. Vse pesmi v zbirki so ilustrirane, kar bralcem Prešernovo poezijo še bolj približa. Poleg tega je vsebina pesmi dodatno obrazložena, kar omogoča boljše razumevanje in interpretacijo pesniških sporočil,« so pojasnili. Urednica zbirke je Živa

Jakšič Ivačič. »Naš glavni cilj je omogočiti bralcem z motnjami v duševnem razvoju dostop do poezije Franceta Prešerna, ki je eden od najbolj izpovednih in prodornih pesnikov v slovenskem prostoru. Njegove besede, misli in teme, ki jih je nagovarjal, so pomemben del

»Pesmi Franceta Prešerna so pomemben del slovenske kulture. Pomembno je, da lahko vsi preberemo in razumemo, o čem je pisal najpomembnejši slovenski pesnik.«

naše kulture in zato je izjemno pomembno, da imajo do njih dostop prav vsi. Pravica do dostopnih kulturnih gradiv je zapisana tudi v 30. členu Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov,« je povedala in povabila k branju. Knjige v lahkem branju sicer niso namenjene le bralcem z motnjami

Posebna zbirka knjig v lahkem branju, posvečena življenju in delu Franceta Prešerna

v duševnem razvoju, temveč vsem, ki težje berejo in težje razumejo, pa tudi mlajšim.

Zbirka ponuja vpogled v podrobnosti življenja Franceta Prešerna in njegovo najbolj znano poezijo. V knjigah je skupaj pet njegovih pesmi, od tega v prvi O, Vrba, srečna draga vas domača, v drugi Povodni mož

in Nezakonska mati, v tretji pa Apel in čevljar ter Slovo od mladosti. V prvi knjigi je tudi uvodni delo o življenju Franceta Prešerna. Na koncu vsake knjige so pesmi napisane v originalni obliki, kot jih je napisal France Prešeren, nepogrešljive so tudi ilustracije, ki so del lahkega branja. »V knjigah 1, 2 in 3

je samo nekaj njegovih pesmi. France Prešeren je največji slovenski pesnik. Največji pesnik je zato, ker je pisal zelo dobre pesmi v slovenskem jeziku. Nekatere pesmi Franceta Prešerna smo napisali v lahkem branju. To pomeni, da so napisane tako, da jih lažje preberemo in razumemo. Nekatere pesmi smo tudi razložili. Pesmi Franceta Prešerna so pomembni del slovenske kulture. Kultura so umetnost, navade, običaji ... Kultura je za vse ljudi zelo pomembna. Pomembno je, da lahko vsi preberemo in razumemo, o čem je pisal France Prešeren,« je v uvodu zbirke zapisala Živa Jakšič Ivačič. Testni bralci so bili iz Dnevne centra Zveze Sožitje, ki so imeli pri tem strokovno podporo. Ugotovitve so posredovali urednici. Delo ni bilo lahko. Dela Franceta Prešerna so sicer lepo sprejeli.

Publikacija je najprej izšla v elektronski izdaji in je dostopna na spletni strani Zveze Sožitje.

Iz sveta Petra Colnarja (22. del)

Ljubezen z Evo

PETER COLNAR

Presenečenje z gimnazije

Sošolka z gimnazije me je po dolgih letih vprašala, ali sem opazil, da so bili najini sošolci, ki so imeli v šoli različne težave, kasneje v življenju izredno uspešni. Šlo naj bi za tiste, ki s(m)o ponavljali razrede, bili izključeni iz šole, dobivali ukore, tudi ukore pred izključitvijo, »špricali« pouk, kršili tedanjo horo legalis (prepoved, do kdaj smo lahko zvečer zunaj), obiskovali večerne filme, ki jih je ravnatelj prepovedal na oglasni deski ... Kasneje naj bi obveljalo »strokovno načelo«, da so od dijakov zahtevali »malo več«, kot zmorejo, ker naj bi bili tako boljši. Neumnost? Brez žalitev. Oprostite, vendar še vedno tako mislim ...

Sošolka mi je s priimki našela takšne kasneje uspešne, nekaj pa »problematične« gimnazijce iz najinih razredov. Postali so zdravniki, znanstveniki,

inženirji, direktorji, priznani glasbeniki, režiserji, slikarji, profesorji, novinarji ... Nič posebnega (tudi za »takšne«) gimnazijce.

Sošolka je postala priznana novinarka na televiziji, čeprav ni imela prej naštetih »grehov«. Mene je najbolj prizadelo, da se sošolec Silvo, ki je že kot gimnazijec

ponavljal razred. Povedal je, da se reče, da sem bil zaljubljen v profesorico in sem se zato odločil, da jo bom še eno leto gledal v istem razredu.

Dva profesorja z gimnazije sta v resnici pozitivno vplivala na moje življenje. Profesor nemščine mi je pogledal skozi prste, da sem uspešno maturiral iz nemščine.

Prepisane misli:

- Mladost si laska in verjame, da bo vse dobila, starost pa je neusmiljena ...
- Drevesa z globokimi koreninami rastejo visoko.

zaslovel kot pianist v Evropi, kljub vabilom (bil sem urednik knjižice Kronika naše generacije) 50. obletnice mature ni udeležil, ker mature pač mi delal. Pojasnil mi je, da ni mogel opravljati mature, ker je gostoval po Evropi. Maturitetno priznanje za to pač ni potrebno ...

Dva profesorja

Ker pravijo, da vsak berač svojo bajto hvali, večkrat povem, da me je kolega opozoril, da ni prav reči, da sem

Profesorica slovenščine je nekako uživala pri ocenjevanju mojih in sošolčevih zapisov. Vedno sva tekmovala, kdo bo naredil daljši spis. Najini prosti spisi so bili navadno dolgi okoli pet strani. Profesorica Slavica je vedno opozarjala, da se mora vsebina popolnoma ujemati z naslovom, ker bova sicer neocenjena ...

Zame je njeno delo imelo za posledico, da sem kasneje več kot šestdeset let uspešno delal v novinarstvu ...

Splača se biti naročnik

Gorenjskega glasa

Pokličite: 04/201 42 41
ali pišite: narocnine@g-glas.si

Gorenjski Glas

Vaš razgled

Decembar je tudi mesec pričakovanj. Otroci pričakujejo darila, zaposleni se razveselijo letnih nagrad, vsi pa si želimo zdravja, sreče in morda kakšne malenkosti, ki jo dobimo v dar od najbližjih. Gospodarstveniki pravijo, da nič ne pade z neba in da si je vse treba prislužiti s trdim delom. Od države pričakujejo le ugodne pogoje za delo in razvoj. Jim bodo kaj od tega prinesli dobri možje? A. Se. / Foto: Tina Dokl

Nizke temperature in sneg, ki je v zadnjih dneh pobelil tudi doline, že napovedujejo začetek smučarske sezone, ki jo marsikdo že nestrpno čaka. Tale ledena žičnica verjetno ne bo ponudila prav udobne vožnje, a nič zato. Slovenska smučišča so letos bogatejša za enajst žičniških naprav, ponekod tudi z ogrevanimi sedeži. Smuka bo torej precej boljša, kot bi lahko sklepali po fotografiji. A. Se. / Foto: Aleš Senožetnik

Gorenjski priimki

Krek bi lahko bil tudi Kreg, 1. del

TINO MAMIČ

V Sloveniji se s priimkom Krek ponaša 286 ljudi. Skorajda vsi (256) živijo na Gorenjskem, posebno če upoštevamo zgodovinske meje te pokrajine, ki je obsegala

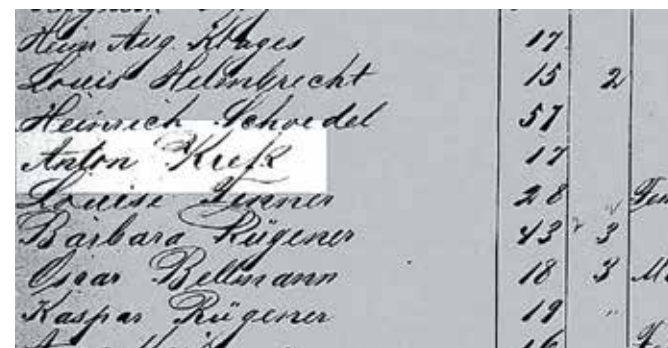
tudi velik del Ljubljane in kraje južno od nje. Število je v zadnjega pol stoletja skorajda nespremenjeno: 273 leta 1971 in 288 leta 1997.

A gorenjski priimek v resnici ni samo gorenjski. Poznajo ga tudi v Rusiji

in Belorusiji, razširjen je pa tudi po drugih srednjeevropskih državah in na drugi strani oceana. Na svetu živi skoraj 1500 Krekov, in sicer v naslednjih državah: Rusija (446), Belorusija (176), ZDA (205),

Madžarska (38), Ukrajina (35), Kazahstan (26), Hrvaška (25), Kirgizija (18), Bosna in Hercegovina (13), Kanada (12), Avstralija (11), Švica (10). Kreki na Hrvaškem imajo verjetno vsi slovenske korenine, saj živijo vsi v Zagrebu. Verjetno to velja tudi za Bosno in Hercegovino in deloma za ZDA in čezoceanske države.

Priimek se je ohranil tudi kot hišno ime pr' Krek'. V župniji Poljane je v popisu leta 1814 hišno ime v Suši in Javorjah, v Suši pa je še Krekov maln. V župniji Škofja Loka pa je leta 1783 na Starem Dvoru 8 hišno ime Krek, Starem Dvoru 14 pa Krekova kajža. V popisu hišnih imen (www.hisnaime.si) je ime pr' Krek' še v Bitnjah, Dolenji vasi in Ojstrem Vrhu.

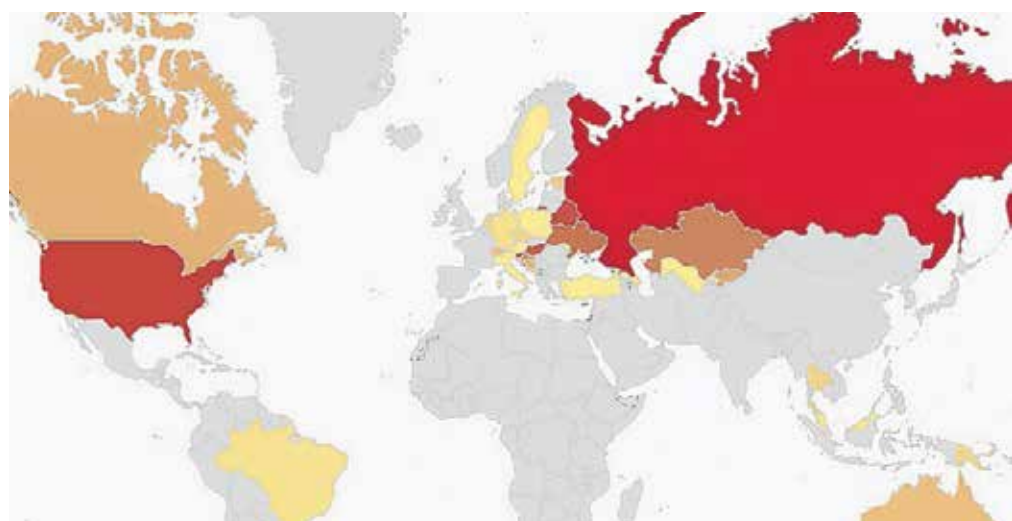
Eden od najzgodnejših slovenskih izseljencev Anton Krek je v New York prispel leta 1870. Star je bil šele 17 let. Ali celo manj, saj so si priseljenci zaradi lažjega vstopa rojstni datum včasih prikrojili (Ellis Island Foundation, ID9012268561996, 227, 24).

Jezikoslovec dr. Silvo Torcar pravi, da je priimek nastal domnevno kot patronimik iz vzdeвка Krek, ta pa iz občnega imena krek oziroma iz žabjega kraka. Jezikoslovec Janez Keber pa omenja, da v rezijanskem narečju krek pomeni kavelj, in dodaja besedo krek v pomenu jelenovega rogovja. Beseda krek pa pomeni črna žolna, ki se glasno oglašča in se lahko izvorno povezuje

z besedo krekati in krekati ali kvakati. Keber tako sklene, da bi morda priimek Krek dobil klepetavi človek. Malo za šalo: mogoče pa bi priimek pravilneje zapisali kot Kreg?

Priimek so v začetku zapisovali na več načinov: Krogkh, Krehh, Kreg.

Zanimivo, da najdemo leta 1656 na Škofjeloškem priimek Krekič, ki danes ne obstaja več.

Razširjenost priimka Krek po svetu po imensko-rodoslovnem portalu Forebears.io.

razvedrilo

GG

VEČERNI SPREHOD MED LUČKAMI

V Arboretumu Voljši Potok so tudi letos sprehod med lučkami zasnovali kot enosmerno pot, ki vabi od enega do drugega prizora. Po njej se lahko sprehodite vse do drugega tedna v januarju.

Alenka Brun

Priljubljeni arboretum je tako že sredi novembra zasijal, tokrat v več kot dveh milijonih lučk. Večerni sprehod med lučkami je postal že pravo tradicionalno doživetje za stare oboževalce decembrskega vzdušja v parku, privablja pa tudi nove obiskovalce. Zasnovan je kot enosmerna, nekaj kilometrov dolga pot, ki jo razsvetljuje kar 27 kilometrov prazničnih luči. Ob poti obiskovalce pričaka več tematskih sklopov, med njimi kristalni tuneli, gozd odse-
vov, osvetljena sončna

ura, reka luči v rozariju, mogočen slap nad Velikim jezerom, Božiček z jelenčki, med katerimi še posebno izstopa Rudolf, slikoviti vodni odsevi na treh jezerih, osvetljena silhueta francoskega vrta, čarobni gozd ... Otroke v šotoru pred pristanovo v belem pravljicnem mestu ponovno razveseljuje Božiček (lutka) s pripovedovanjem zanimive pravljice, družbo pa mu delajo škrti iz različnih dežel. V mestu ne manjka celo medvedov.

V parku boste poleg krogov lahko opazili tudi veliko srčkov, ki so jih snovalci sprehoda med lučkami namenili vsem obiskovalcem.

Med letošnjimi novostmi izstopa tudi travnik

z regratovimi lučkami, pozornost pritegne tudi modra reka. Reka luči pri najmlajših spodbudi domišljijo; razmišljajo celo o tem, kje je njen začetek ali njen konec, kaj se tam skriva, ali bo morda na koncu reke zmajeva glava ... Vprašanji jim nikakor ne zmanjka, zato sprehod kar hitro mine.

Tudi v kavarni nad francoskim parkom obiskovalce pozdravijo v decembrskem vzdušju – z napitki in prigrizki za s seboj, lahko pa si privoščijo kos dobre hruškove pite, monoporcijnsko tortico v obliki snežinke ali pa Božičkove kape. In ker je snežinka iz bele čokolade, je seveda otrokom še posebno zanimiva.

Otroke v belem pravljicnem mestu s pripovedovanjem zanimive pravljice razveseljuje Božiček, družbo pa mu delajo škrti iz različnih dežel. / Foto: Alenka Brun

Čarobni gozd / Foto: Alenka Brun

Gozdna luna, čudežno drevo in Božičkov sprevod

Poseben prizor, ki razkrije vsebino šele od blizu ...

LETOS KONCERT Z OBIRČANI

Ana Jagodic Dolžan

Kulturno-umetniško društvo Jezerško in tamkajšnji cerkveni pevski zbor sta na tradicionalni letni koncert povabila pevke in pevce iz avstrijske Koroške, ki prepevajo pod okriljem Obirskega pevskega društva. Kot so pojasnili gostitelji, imata Jezerško in Obirsko kar nekaj skupnih točk: skupno zgodovino v veliki monarhiji, »zato se v Kranzmayerjevi Knjigi krajevnih imen Koroške najde tudi Seeland/Jezerško«, obojim so najbližji sosednji Korčani, »ne nazadnje imamo v obeh farah smučarje Karničarje, ki znajo tudi kaj zapeti, da

Domači in gostujoči zbor po koncertu, ki ga je spremljala do zadnjega kotička polna dvorana Korotan / Foto: Tina Dokl

o obojih Smrtnikih sploh ne govorimo«. Povezuje jih tudi romanje – Jezerjani se drugo nedeljo v maju odpravijo v Korte, iz te vasi in z Obirskega pridejo romarji v začetku septembra na Jezerško. In prav takrat je po besedah Ane Smrtnik, vodje domačega zbora, vzklikla ideja za skupni koncert. V dvorani Korotan so prepletili ljudske, ponarodele, pesmi, ki jih poznamo v narodnozabavni izvedbi, popevke ... nekatere skupaj s poslušalci.

Mešani pevski zbor Obirskega pevskega društva, ki je letos praznovalo 70-letnico delovanja, je tudi cerkveni zbor. Prepeva pod vodstvom Barbare Paulič, na gostovanju na Jezerškem pa ga je spremljal še Engelbert Logar, ki je imel taktirko v rokah v preteklosti. Zdaj s pevci sodeluje občasno, je dejal in dodal, da so pred nekaj več kot 20 leti skupaj posneli tudi dve zgoščenki.

PRAZNOVANJA

ŠTERNSKIH DESET LET

Vokalna skupina Šternce je deset let delovanja zaznamovala z jubilejnim koncertom. V decembru bo izšla zgoščenka z božično glasbo.

Maja Bertoncelj

Šternce so v nedeljo napolnile dvorano kulturnega doma v domačih Retečah. Pripravile so jubilejni koncert ob desetletnici delovanja, ki so ga poimenovala Kolkor kapljic, tolko let. Nanj so povabile

V nedeljo, 10. decembra, ob 19. uri Šterncam lahko prisluhnete na koncertu z gosti v kulturnem domu pri Svetem Duhu. Pevke se veselijo tudi izida zgoščenke božične glasbe z naslovom Rajski odmevi, ki bo na voljo v drugi polovici decembra.

goste: Otroški in mladinski pevski zbor DO RE MI, Garažni Décet in priložnostno spremljevalno skupino.

Vokalna skupina Šternce je skozi leta rasti, sprememb in preobratov nastala

Šternce so na jubilejnim koncertu navdušile domače občinstvo v Retečah. / Foto: Peter Košenina

iz otroškega in mladinskega zbora Župnije Reteče. V deklški oziroma ženski zasedbi, kot se predstavlja danes, je združena od decembra 2013. Takrat so pevke pod vodstvom Barbare Einfalt in Eme Polanec predstavile svojo prvo zgoščenko z naslovom Srce ti poje, zborovodkinji pa sta dirigentsko palico predali Patriciji Avguštin, ki skupino vodi še danes.

Od januarja lani so Šternce del Kulturnega društva Janko Krmelj Reteče

- Gorenja vas in se skupaj z Garažnim Décetom na uradnih revijah predstavljajo pod imenom MePZ KUD Janko Krmelj. Poleg omenjene zasedbe ob njej deluje še otroško-mladinski pevski zbor. Pevke se redno izpopolnjujejo na pevskih koncih tedna, izobraževanjih, glasbenih delavnicah in urah solo petja. Predstavljajo se s širokim glasbenim repertoarjem, ki ga skušajo približati in narediti privlačnega tako za starejše kot

mlajše poslušalce. Vse več posegajo tudi po zahtevnejši glasbeni literaturi.

Njihovega praznovanja še ni konec. V nedeljo, 10. decembra, jim ob 19. uri lahko prisluhnete na koncertu z gosti v kulturnem domu pri Svetem Duhu. Veselijo pa se tudi izida zgoščenke z božično glasbo z naslovom Rajski odmevi, ki bo na voljo v drugi polovici decembra. V sodelovanju z Garažnim Décetom je nastajala od marca do novembra letos.

EVROVIZIJA 2024: ZAČELO SE JE

Alenka Brun

Oktober letos je RTV Slovenija povabila k sodelovanju pri izboru predstavnika RTV Slovenija na 68. tekmovanju Pesem Evrovizije. Zapisali so, da bosta prispele skladbe po preteku roka za oddajo prijavnice ocenili strokovni komisiji, od katerih bo ena mednarodna, obe pa na predlog odgovornega urednika Razvedrilnega programa TV Slovenija in ob predhodnem pisnem soglasju direktorja TV Slovenija imenuje Uprava RTV Slovenija. Mednarodna strokovna komisija pa je ocenila tudi skladbe, ki jih bo k sodelovanju neposredno povabila RTV Slo-

venija, ki pa bo objavila seznam izbranih skladb in izvajalcev za nastop v posebni televizijski oddaji najpozneje 11. decembra 2023. Vendar bomo že v torek, 12. decembra, izvedeli, kdo bo zastopal Slovenijo na tekmovanju Pesem Evrovizije 2024 v švedskem Malmöju. Televizija Slovenija se je namreč na podlagi glasov mednarodne strokovne komisije odločila, da tudi letos izbere enega izvajalca, ki nas bo zastopal na Švedskem. Pravijo, da lahko izdajo le to, da da verjamejo, da se bo Slovenija tudi letos v slovenščini suvereno predstavila Evropi.

Ali bo lahko izbrani ponovil izjemen lanski uspeh skupine Joker Out, pa je že druga zgodba. Pustimo se presenetiti.

December v kranjski Layerjevi hiši

Naslednji teden bo kranjska Layerjeva hiša gostila prvega o štirih decembrskih koncertov. Dne 15. decembra ob 20. uri prihaja v Stolp Škrlovec LP Duo (Pianopolis 2023), Vudlenderji pa bodo nastopili že naslednji večer; 21. decembra bo razveseljevala zasedba Patetico, dva dni kasneje pa še Dvocikel10: Empathology.

ZDRAVNICA JI JE DEJALA, DA JE ČUDEŽ

Na stopnišču stanovanjskega bloka v Kranju je v nedeljo popoldne glasno zaigrala harmonika. Obiskovalci so pozvonili na vratih Marije Modec, ki je ta dan praznovala stoti rojstni dan.

Simon Šubic

Jaz in Prešeren sva glavna, rojena sva na isti dan – 3. december,« je v svoji dnevni sobi dejala stoletna Kranjčanka Marija Modec. Naj dodamo, da njen rojstni dan sovpada tudi s praznikom Mestne občine Kranj (MOK). V njenem imenu sta ji za visok jubilej prišla čestitati župan Matjaž Rakovec in podžupanja Manja Zorko ter ji ob tej priložnosti izročila častno listino MOK in šopek rož. Ta ni bil edini tisto popoldne, saj so za enega poskrbeli še Janez Zelnik, Marija Fliser in Vido Zupančič iz Medobčinskega društva invalidov Kranj, tretjega pa je prinesla Joži Ribnikar iz Rdečega križa Vodovodni stolp, ki je slavljenci čestitala in ji podarila torto tudi v imenu Krajevne skupnosti Vodovodni stolp.

Marija Modec se je rodila 3. decembra 1923. Mladost je preživela v Britofu, osnovno šolo je obiskovala v Predosljah, nato se je šolala na kranjski gimnaziji. »Vsak dan sem peš hodila

iz Britofa in Kranj, tako da še danes vem, kakšna so imena po hišah na Primskovem,« je dejala. Zgodaj je spoznala svojega bodočega moža Karla; prvega otroka, sina Milana, je

rodila že pri osemnajstih letih. Kasneje se jim je pridružila še hči Irena. Zaradi moževе službe, bil je oficir, se je družina kasneje selila po nekdanji Jugoslaviji; živeli so v Nišu, Zagrebu in Ljubljani, pred 56 leti pa so se vrnili v novo stanovanje v Kranju, v katerem biva še danes.

Marija še vedno polna življenjske energije, in kot smo ugotovili ob obisku, tudi precej zgovorna in hudomušna. »Zdravje mi še dobro služi. Pred kratkim sem bila na zdravniškem pregledu in zdravnica mi je po njem dejala, da sem čudež. Najbolj sem vesela, da je glava bistra in da me noge še toliko neso, da grem lahko vsak dan od doma in se z avtobusom kam odpeljem,« je povedala. Še vedno zelo rada bere. Trenutno zavzeto prebira knjige Ivana Sivca – prebrala je že 140 od njegovih 176 knjig. Čas ji zapolnjuje tudi branje časopisa,

Na rojstni dan so Marijo razveselili tudi njeni najbližji – kar pet generacij jih je že. / Foto: Irena Furlan

naročena je na Gorenjski glas. »Sem ga že odpovedala, a sem ga že po treh tednih spet naročila. Enostavno mi je manjkal,« je razložila Marija, ki ima zelo rada tudi morje, najraje pa Izolo,

kamor že 41 let hodi v hotel Delfin.

Marija je vdova že dvajset let, poleg dveh otrok pa ji življenje s srečo zapolnjuje še pet vnukov, sedem pravnukov in dva prapravnuka.

Mariji Modec so za stoti rojstni dan čestitali tudi župan Matjaž Rakovec, podžupanja Manja Zorko in predstavniki društva invalidov, Rdečega križa ter krajevne skupnosti.

/ Foto: Tina Dokl

HUMOR, HOROSKOP

HOROSKOP

TANJA

Oven (21. 3.–21. 4.)

Kot gobe po dežju se bodo v vaših mislih pojavljale nove ideje, za katere boste prepričani, da jih morate uresničiti. Ustvarjalnost, zagnanost in volja bodo vaše gorivo, ki vas bo nosilo proti novim ciljem in izpolnitvam želja.

Bik (22. 4.–20. 5.)

Kar koli boste že počeli, previdno z denarjem. To ne pomeni, da se morate odreči vsem nakupom in morebitnim investicijam, temveč da dobro premislite, kam boste vložili svoj težko prisluženi denar in kaj je tisto, kar vam prinese zadovoljstvo.

Dvojčka (21. 5.–21. 6.)

Četudi se boste zabavali, počnite to v okviru svojih zmognosti. Če boste prekoračili meje, ki vam jih nalaga telo oziroma življenje, boste ceno plačevali v prihodnjih dneh, kar pa bi bilo škoda, saj je veliko lepih stvari okoli vas.

Rak (22. 6.–22. 7.)

Še vedno vas bo mučilo to, da nekaj v vašem življenju ne poteka po tirnicah, ki ste si jih postavili oziroma zastavili. Še vedno so vam planeti naklonjeni glede sprememb, zato le pogumno prevetrite svojo rutino.

Lev (23. 7.–23. 8.)

Drama bo na višku v vašem zasebnem življenju. Bodisi na partnerskem področju ali pa v družini z otroki. Dogajalo se vam bo toliko, da se boste včasih vprašali, ali niste mogoče glavna zvezda v nadaljevanki s televizije. Previdno.

Devica (24. 8.–23. 9.)

Ljudje iz vaše preteklosti se bodo vrteli okoli vas. Kaj boste z njimi storili, je prepuščeno samo vam. Lahko pa se tudi zgodi, da boste obujali spomine in iz nostalgije oživljali projekte, s katerimi ste se že ukvarjali, pa ste jih opustili.

Tehtnica (24. 9.–23. 10.)

Kdor jezika špara, kruha strada. Zato le pogumno, tehtniče, ubesedite svoje nestrinjanje ali pa samo glasno povejte, kaj si vi želite in kaj pri vas nikakor ne pride v poštev. Beseda ni konj, če jo lepo poveste, lepo mesto najde.

Škorpion (24. 10.–22. 11.)

Pripravljeni ste več delati, toda temu primerno želite biti tudi finančno nagrajeni. Pravilna odločitev, škorpioni, saj se bo vse vrtelo okoli vaših financ. Odločali se boste, kje in za kaj boste zapravljali in kdaj je čas, da privarčujete.

Strelec (23. 11.–21. 12.)

Tudi pri vas se je pojavil občutek, da sta potrebna čiščenje in postavljanje novih ciljev. Pospraviti je treba stare stvari in si postaviti nove cilje za prihodnost. V te cilje ne pozabite na prvo mesto postaviti sebe in svojih potreb.

Kozorog (22. 12.–20. 1.)

Zelo dobro vam gre premaganje hribov in gora, je ni ovire, ki je vi ne bi premagali. Toda vsake toliko časa – in zdaj je ta »vsake toliko« – se je treba ustaviti ali vsaj upočasniti. V ospredje morate trenutno postaviti svojo dobrobit.

Vodnar (21. 1.–19. 2.)

Spoznavali boste nove ljudi in stkali nova poznanstva, ki vam lahko koristijo tako poslovno kot tudi na zasebnem področju, saj vam bodo dali veliko podpore. Hkrati boste razmišljali, da bi mogoče malce razrahljali stara prijateljstva.

Ribi (20. 2.–20. 3.)

Zdaj bi bil tudi čas, da se malce ustavite in prerazporedite svoje poti, predvsem pa mogoče spremenite smeri, ki vas vodijo do cilja. Planeti so se premaknili in pošiljajo drugačno energijo, ki od vas terja spremenjen pristop.

TA JE DOBRA

Papagaj iz javne hiše

Gospa v trgovini s hišnimi ljubljenci vidi naprodaj papigo po zelo nizki ceni in vpraša prodajalko, zakaj je ptič tako malo vreden.

»Veste, ta papagaj je živel v javni hiši. Kdo ve, česa vsega se je tam naučil.«

Gospa se papagaj prav zato zdi zanimiv in ga kupi. Tako ko ga prinese domov, se papagaj oglasi: »Nova hiša, nova madam.«

Nova lastnica se zasmije in počaka, da domov pride hči, papagaj pa se takoj oglasi: »Nova hiša, nova madam, novo dekle.«

Obe ženski se smejita, nakar domov pride še mož. Papiga pa takoj: »Nova hiša, nova madam, novo dekle, živjo, Janez.«

Mož ali otroci

»Kadar ženske govorijo, da imajo svoje otroke raje kot moža, zagotovo lažejo,« je prepričan Janez.

»Kako to misliš?« je radoveden prijatelj Andrej.

»Moža nikoli ne pustijo v varstvu pri sosedih, ko gredo nakupovat.«

Sošolki

Po desetih letih se na avtobusni postaji srečata sošolki iz osnovne šole.

»Si se že poročila?« vpraša prva.

»Nisem,« odgovori druga.

»Kaj pa čakaš?«

»Avtobus.«

LAŽJI SUDOKU

5			3		8	7	4	6
3	7			5			8	
9				4				
6		1	2		5			4
	4			7			2	
2			4		6	9		1
			9					8
	3			4			6	2
4	6	8	5		1			7

Rešitev:

2	6	1	2	5	8	9	7	4
3	7			5			8	
9				4				
6		1	2		5			4
	4			7			2	
2			4		6	9		1
			9					8
	3			4			6	2
4	6	8	5		1			7

TEŽJI SUDOKU

3	6					8		
7		8	9				6	
	2	1		6	4			
	5			8				2
		3	5		6	4		
8				4			5	
				1	3		9	2
	1				8	7		4
		2						1

Rešitev:

8	1	5	2	6	7	2	9	9
7	6	2	8	2	9	5	1	6
9	2	6	5	1	7	8	7	
6	9	1	2	7	4	9	6	8
6	8	9	1	5	4	2	2	
2	2	8	6	8	7	9	1	
4	6	2	1	4	9	1	3	
6	8	2	5	9	7	4	2	
9	7	8	6	4	2	1	9	

Navodilo za reševanje: v kvadrate vpišite števila od 1 do 9 tako, da se ne bo nobeno število ponovilo ne v vrstici ne v koloni ne v enem izmed odebeljenih devetih kvadratov. Pripravil B. F.

NAGRADNA KRIŽANKA

To je Amarok

Novi pick-up znamke Volkswagen

Emisije CO₂: 340,04–215,24 g/km. Kombinirana poraba goriva: 12,971–8,215 l/100 km. Emisijska stopnja: EURO 6. Emisije NO_x: 0,0468–0,0211 g/km. Število delcev: 0,12–0,02 x 10¹¹. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Slika je simbolna.

Gospodarska vozila

AH VRTAČ

Šuceva ulica 28, 4000 Kranj, tel: 04 27 00 270, www.avtohisavrtac.si

Rešitev križanke – geslo na kuponu – lahko pošljete po pošti na naslov Gorenjski glas, Nazorjeva ulica 1, Kranj, ali jo oddate v nabiralnik na tem naslovu. **Rešitve pa lahko pošljete tudi po e-pošti.** To storite tako, da z mobilnim telefonom slikate kupon z geslom in ga pošljete na naslov križanke@g-glas.si. V elektronsko sporočilo ne pozabite napisati svojih osebnih podatkov. Rok za oddajo je do torka, 19. decembra 2023.

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	32	33		

Nagrade:

1. nagrada: enodnevna uporaba vozila VW AMAROK
2. nagrada: enodnevna uporaba vozila VW T - CROSS
3. nagrada: podarja jo Gorenjski glas

AH VRTAČ

SESTAVIL: F. KALAN	NA ŠTIRI DNI PONAVLJA- JOČA SE MRZLICA	V MODLU PEČENA MOČNATA JED	ZAGON	SOPROGA	JURE NATEK	ODISEJEVA DOMOVINA	UMETNICA, KI KIPARI	PEVKA DEZMAN	HUDE SANJE	SRBSKA IGRALKA (E. R.)	KRATEK ZAPISEK, NOVICA
STEBER, KJER SO VOLILI KA- RANTANSKE KNEZE		30					10				
PRAZNIK ZALJUB- LJENCEV										24	
BRITANSKI OTOK				1	STROJ, NAPRAVA ŽELEZOV OKSID		22				
PADARKA	8							VZDEVEK ONASSISA PRIDELOVA- LEC OLJA			
TANJA STARIC			PROŽNA BELJAKO- VINA	JAROSLAV (KRAJSE) ZEMELJSKO PODNOŽIŠČE				2	ARTHUR CLARKE GR. MUZA PETJA		
GRŠKA BOGINJA MODROSTI						SORTA, VRSTA PRODUKT MLEKA					
HUMO- RISTKA ERZIŠNIK			15		PRAH V DIMNIKU BOKSARKA KOZIN					RAHMA- NINOVA OPERA	SLIKAR (ZARG.)
GRŠKI JUNAK						6	? IN EVA KRAJ PRI POREČU				
GORENJSKI GLAS	PATROLJA	GEOM. SO- MERNICA GRŠKA CRKA									7
RAZSIP- NIŠTVO				16				NATURIST	EVA LONGORIA MUSLIM, DUHOVNIK		
AMERIŠKI VOJAK				ŽALOST (STAR.)	ZDRAVILNA RASTLINA GL. MESTO JORDANIJE						
NASELJE PRI KOPRU				11			KAZNIVO DEJANJE MOČNO DEŽEVJE			23	
ROK KOSMAČ			IGRALKA SEIFRIED PISATELJICA LINDGREN							REKA MED GRČLJO IN TURČLJO, MARICA	NAD- STROPJE
OKUSNA MORSKA RIBA						FR.IGRALKA (ANOUK) PISATELJ CANKAR					
SEVERNI JELEN	9			SKAND. MOŠKO IME				25	VINKO TUŠEK KRONIKA, LETOPIS	19	
STAR SLOVAN				NEKDANJI VRVAR	TIP VOZILA SUZUKI BORILNA VEŠČINA						
GORENJSKI GLAS	NAŠE SMUČIŠČE	DEL OBLACILA SLABA NAVADA						REZALNA PRIPRAVA ŽURNAL- LIST		33	
BIVŠA TE- NISALKA (TINA)			4				AMERIŠKI VESLOJSKI CENTER KORNER				
NAPRAVA, KI MERI HITROST VOZIL						DEBELA PALICA BOLID ZA KARTING				KOKOŠ (NAREČNO)	RIMSKI BOG LJUBEZNI
VASJA ZARNIK			MORSKI RAK BOLEZEN ALERGIKOV		5			14			
PEVKA MAX		32		FR. KOMIK (JACQUES) SUH ČLO- VEK(EKSPR)					IVAN MINATTI MREŽASTA TKANINA		
NOGO- METAŠ BIRSA							SVOD NAD NAMI EVROPSKI VELETOK			13	
REKA V NEMČIJI	26				SL. ŠAHIST (MARKO)			29			
ATLET LEWIS					UMIVALNA SKLEDA MUSLIM, TEOLOG	OBDOBJE, EPOHA MUSLIM, TEOLOG				SL. SLIKAR (ROMAN)	SKLADBA ZA ZBOR IN ORKESTER
AIMEE ETAMIN GILAN SIMETRALA GILAN	KRAJ MED PIVKO IN ILIRSKO BISTRICO	POKRAJINA V IRANU PROSOJNA BARVA		20			28	GLAS PRI MUKANJU VREDNOST- NI PAPIR			
STAVČNO LOČILO NA KONCU STAVKA							ZBIRKA, BERA				17
NAPOVED, NAJAVITEV					3		JUDOV SIN PREROŠKI ZNAK	31			
KIRURŠKA IGLA		18		PESNIK, ŽUPANČIČ VELIKO GODALO					NIKOLA TESLA PEVEC RAHIMOVSKI		
ŽAN US			KEM. ELE- MENT (Br) KAREL OŠTIR				27	KIRKINA DOMOVINA SILVO TERŠEK			
NOETOVA BARKA					SJAJ, BLIŠČ					12	
ZMEDA					GRŠKO- RIMSKI STARI VEK			21			

Nove orgle v Špitalski cerkvi

Ideja je zorela desetletja, uresničila pa se je na predvečer dne, ko poteka sklop prireditev Ta veseli dan kulture. V Špitalski cerkvi na Spodnjem trgu v Škofji Loki bo odslej velikokrat slišati mogočen zven orgel.

KLARA MRAK

Škofja Loka – Orgle, ki jih je izdelal mojster Tomaž Močnik skupaj s sodelavci družinske delavnice Orglarstva

delavnici nove orgle izdelali tudi za kapelo Jezusovih blagrov v Papirnici. »Pa za v cerkev na Vrhu Svetih Treh Kraljev nad Žirmi smo naredili nove, temeljito obno-

tudi po finančni plati. Uspešen zaključek projekta je primer, kako se lahko jasna vizija z vztrajnim prizadevanjem in sodelovanjem vseh deležnikov nazadnje uresni-

že prijateljstvo in vedno rad sodelujem pri njegovih predstavah. Te orgle so sijajne, dejansko opažam pri Močniku, da je od orgel do orgel viden napredek, vsakič se nekaj posebnega zgodi. Špitalske orgle so dejansko izjemno dobro vključene v ta prostor, tudi postavitve je idealna, ena izmed boljših, kar jih poznam. Zdi se mi, da se je pri izdelavi potrudil tudi s stališča, da so orgle namenjene študiju in imajo vse kombinacije, ki jih nekdo, ki študira orgle, mora imeti na razpolago. Poleg vsega so tako tudi učne, seveda pa tudi krasen liturgičen instrument, a prvoten namen je študijski, ki pa ga zagotovo presegajo,« je razmišljal Potočnik.

Prvi koncert ta petek

Čast, da na novih orglah izvede prvi celovečerni koncert, bo pripadla italijanskemu organistu Manuelu Tomadinu. Na tem koncertu

Špitalska cerkev je bila v soboto polna do zadnjega kotička. Uvodna beseda je pripadla profesorju orgel v Glasbeni šoli Škofja Loka Klemenu Karlinu. / Foto: Primož Pičulin

bo prvič zazvenela tudi Toccata et Fuga Locopolitana škofjeloškega rojaka dr. Andreja Missona, ki jo je Glasbena šola Škofja Loka naročila za inauguracijo novih or-

(na pet zaporednih sobot in nedelj opoldne) sledilo pet polurnih koncertov, združenih v koncertni cikel Orgle opoldne, ki ga v sodelovanju z Glasbeno šolo Škofja

Nove orgle imajo poseben register, ob katerem se zasliši petje ptic, ki spremlja skladbo, in register, ki se namesto klarinet imenuje karlinet.

gel. Zaradi omejenega števila sedežev koncert ni odprt za širšo javnost; posnetek koncerta bodo predvajali na tretjem programu Radia Slovenija v začetku januarja. Bo pa v nadaljevanju decembra

Loka pripravlja Slovensko orgelsko društvo. Predstavili se bodo nadarjeni dijaki in študentje glasbenoizobraževalnih ustanov v Sloveniji in tujini. Vstop na koncerte bo prost.

Orgle so izdelali v Orglarstvu Močnik; na fotografiji sta Tomaž Močnik (levo) in organist Tone Potočnik, ki je orgle preizkusil. / Foto: Primož Pičulin

Močnik, so že njihove 42. »Izdelava je trajala več kot eno leto, saj je nastala dodatna zamuda zaradi odstranjanja posledic poplav v naši delavnici, sprva smo računali, da bodo končane do konca avgusta, zdaj so torej nared šele proti koncu koledarskega leta,« je povedal Močnik. »Imajo 17 pojčih oziroma samostojnih registrov, eno razširitev, dva predpotega in devet transmisij. Z možno-stih registrskih kombinacij imajo tako orgle kar 29 registrov. Vseh piščali je 1272, od tega 181 lesenih, preostale so kovinske, iz cina. Imajo dve manualni klaviaturi, ki imata po 58 tipk, in pedalno klaviaturo, ki jih ima 32.« Gre za orgle srednje velikosti. Kot je še povedal Močnik, so v njihovi

vo zelo dragocenih baročnih orgel pa smo naredili v Crngrobu.«

Namenjene pouku in koncertom

Orgelski oddelek Glasbene šole Škofja Loka je pred dvajsetimi leti odprl tedanji ravnatelj Valentin Bogataj. Kot je na sobotni predstavitvi povedal profesor orgel Klemen Karlin, se je orgelski oddelek v dvajsetih letih razvil v enega najprepoznavnejših v državi, v teh letih pa se je v Škofji Loki izobrazevalo več kot štirideset učencev. »Sprva je bila ideja, da bi šolske orgle postavili v Nunki cerkvi, a v letu 2016 se je Špitalska cerkev pokazala kot boljša rešitev. Ideja je postajala vse bolj sprejeta v lokalnem okolju, v letu 2021 pa postala prijemljiva

či. Prepričan sem, da gre za veliko pridobitev za Glasbeno šolo, mesto in za celotno regijo,« se je nove pridobitve veselil Karlin. Tu dodajmo dve zanimivosti: nove orgle imajo poseben register, ob katerem se zasliši petje ptic, ki spremljajo skladbo, in register, ki se namesto klarinet imenuje karlinet. Tako bo ta register še generacije spominjal, da je bil pobudnik in gonilna sila projekta postavitev orgel v Špitalski cerkvi prav Klemen Karlin, ki bo zdaj svoje učence lahko poučeval na novih Močnikovih orglah opus 42.

Orgle so sijajne

Mogočnost zvena orgel je več kot sto obiskovalcem Špitalske cerkve predstavil organist Tone Potočnik. »S Tomažem Močnikom naju

Miklavž prinesel vozilo

Železnikarski gasilci so se na Miklavžev večer razveselili novega vozila.

ANA ŠUBIC

Železniki – Nedavni Miklavžev večer je bil za člane Prosto-voljnega gasilskega društva (PGD) Železniki nadvse vesel, saj so prevzeli novo gasilsko vozilo GVC-1. Z njim so zamenjali osemnajst let staro vozilo GVC-16/25, ki so ga namenili posodobitvi vozne-ga parka PGD Dražgoše, gasilsko vozilo iz Dražgoš pa je šlo v uporabo podjetju Dome. Kot je poudaril župan

Marko Gasser, so tako z eno investicijo izboljšali in povečali varnost in opremljenost v dveh društvih in gospodarski družbi.

Po podatkih predsednika PGD Železniki Janeza Freliha je naložba v novo vozilo znašala okoli 310 tisoč evrov, od tega je društvo s pomočjo donatorjev zagotovilo približno četrtino denarja, ostalo pa Občina Železniki. »Vsem, ki so nas podprli in nas še bodo, smo zelo

hvaležni. Zelo smo veseli, da so podjetja v okolici imela posluh in so nam pomagala z donacijami, nekaj sredstev pa smo imeli privarčevanih. Velik del opreme v vozilu je ostal obstoječ in ga bo treba v prihodnjih letih posodobiti, kar pa bo zopet pomenilo finančno breme za društvo,« je pojasnil Frelih. V ponedeljek so pripravili kratek prevzem vozila, blagoslov s spremljevalnim dogodkom pa načrtujejo spomladi.

Najsodobnejši laserski razrez cevi

V podjetju Kovinc, d. o. o., iz Lahovč so v oktobru zaključili investicijo postavitve najsodobnejše linije laserskega razreza za povečanje produktivnosti. Kupili in namestili so nov cevni laser Lasertube LT8.20.

Cevni laser Lasertube LT8.20 s fiber tehnologijo je najsodobnejša rešitev za laserski razrez cevi in profilov. Omogoča izredno hitro in natančno izdelavo izdelkov z izjemno ponovljivostjo. Investicija bo omogočila doseganje naslednjih ciljev:

- odprava ozkih grl proizvodnega procesa,
- povečanje produktivnosti in konkurenčnosti,
- višanje dodane vrednosti izdelkov in storitev.
- ohranitev delovnih mest in dodatno zaposlovanje,
- krepitev globalne in lokalne verige ter
- prispevek na področju zelenega prehoda.

Z novim laserjem LT8.20 je mogoče obdelovati cevi in profile iz vseh vrst materialov. Poleg železa, jekla in aluminija se lahko

obdelujejo tudi baker, medenina in barvne kovine. Obdelujejo se lahko cevi premera od 18 do 220 mm do teže 31 kg/m. LT8.20 je na eni strani opremljen z avtomatskim zalogovnikom, ki lahko sprejme 1.500 kg cevi, na drugi strani pa s sistemom za ročno nakladanje cevi. Avtomatski zalogovnik že med rezanjem pripravlja cevi tako, da skrajša izdelavni čas.

Cevni laser Lasertube LT8.20 z najsodobnejšo fiber tehnologijo pomeni tudi napredek podjetja v ekološkem pomenu, saj v primerjavi z drugimi tehnologijami laserjev porabi manj električne energije.

Naložba je del ukrepov načrta, ki se financira iz mehanizma za okrevanje in odpornost. Projektu NAKUP NAJSODOBNEJŠE LINIJE LASERSKEGA RAZREZA ZA POVEČANJE PRODUKTIVNOSTI je bila dodeljena subvencija v okviru Javnega razpisa za spodbujanje velikih investicij za večjo produktivnost in konkurenčnost v Republiki Sloveniji.

<https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/nactr-za-okrevanje-in-odpornost>
<https://www.gov.si/en/registries/projects/the-recovery-and-resilience-plan/>

Stražiški kulturni teden

V Stražišču poteka že 34. kulturni teden. Nocoj gledališki večer, jutri pa folklorni.

ANA ŠUBIC

Kranj – S slavnostnim odprtjem so v ponedeljek v Stražišču začeli 34. Stražiški kulturni teden. Ta znova prinaša bogat in raznolik program, poln kulturnih, glasbenih in folklornih užitkov, je poudaril predsednik

obogatili še učenci Osnovne šole Stražišče z recitali ter plesnimi in glasbenimi točkami, Glasbena šola Jerry in citrarka Tanja Šifrer. Večer so sklenili z odprtjem prve samostojne retrospektivne razstave domače ljubiteljske slikarke Ande Perdan, sicer upokojene zdravnice.

Letošnji Stražiški kulturni teden bogati tudi razstava slik Ande Perdan. / Foto: Primož Pičulin

Krajevne skupnosti Stražišče Jure Šprajc. Odprtja v Šmartinskem domu sta se udeležila tudi kranjski župan Matjaž Rakovec in slavnostni gost domačin Matevž Oman, od nedavnega častni občan Kranja, ki je s poglavljenim raziskovanjem zgodovine in kulture Stražišča ustvaril neprecenljiv prispevek k ohranjanju lokalne dediščine. Občinstvo je prisluhnilo odlomku iz Omanove knjige Stražiški Jaklčki, ki ga je prebral Jure Bohinac, kulturni program pa so

V preteklih dneh so priredili še miklavževanje, glasbeni večer s skupino Plavi ponedeljak in dobrodelni koncert učencev Glasbene šole Kranj. Nocoj ob 19. uri bo v Šmartinskem domu gledališki večer s skupino Podstreha iz Begunj, ki bo uprizorila komedijo Pristanem jutri. Kulturni teden bodo sklenili jutri ob isti uri s folklornim večerom s Folklorno skupino Sava Kranj, ki se ji bosta pridružili še pevska skupina Dečve in tamburaška skupina Bisernica. Vstop bo prost.

Inženirske vizije mladih

Strokovna tehniška gimnazija Šolskega centra Kranj je konec novembra pripravila že peti dogodek Inženirke in inženirji bomo!, ki so ga tokrat poimenovali Od radovednosti in igrivosti – do inženirstva.

NIKA TOPORIŠ

Kranj – Kot je pojasnila ravnateljica Lidija Goljat Prelogar, so kot tehniška gimnazija v projekt prinesli unikatnost, svežino in inovativnost. »Sodelovanje s skupnostjo Inženirke in inženirji bomo! nam je kot

»Kar smo videli danes, to nam riše prihodnost, ki je več kot očitno zelo svetla. Inovacije, talenti in spodobnosti mladih – svet bo lep ...«

šoli prineslo zelo veliko, saj je osmislilo bistvo naše šole – navduševanje za tehniko, moderne tehnologije in inženirstvo,« je povedala. Za organizacijo je poskrbela skupina Glave skupaj,

Z leve: Anže Rovnanšek, Nina Seifert, Matej Košmrlj, Kristina Batistič in povezovalc Urban Klemenčič / Foto: Tina Dokl

Častni člani skupine Glave skupaj so postali: Edita Krajnovič, Kristjan Komloši, Miha Meglič, Aljaž Medič, na sliki pa je tudi ravnateljica Lidija Goljat Prelogar. / Foto: Tina Dokl

skupina inovativnih dijakov, katerih začetki segajo v leto 2018. Za prvi dogodek Inženirke in inženirji bomo! so bili takrat zaslužni predvsem dijaki Aljaž Medič, Miha Meglič in Kristjan Komloši, ki so skupaj s soustanoviteljico projekta

Edito Krajnovič tokrat prejeli priznanje častnih članov.

Na dogodku so dijaki predstavili tudi nekaj dejavnosti, s katerimi spodbujajo inovativnost, kot so teden podjetnosti in šolski podcast Male glave, velike ideje, v bitki talentov pa so se s svojimi inovacijami pomerili Luka in Miha Šlibar ter Urh Šarlija. Že peti dogodek je bil tudi priložnost za okroglo mizo, v okviru katere so sodelovali Nina Seifert, samostojna razvojna inženirka za inovacije v podjetju Iskraemeco, Kristina Batistič, svetovalka za kibernetično varnost v podjetju Nil, Anže Rovnanšek, pilot helikopterja pri Letalski policijski enoti, in Matej Košmrlj, ustanovitelj in dolgoletni direktor NiceLabela. Vsi so občinstvu, pri katerem je šlo večinoma za

osnovnošolce, svetovali, naj se odločijo za pot, ki jih bo veselila in v kateri bodo lahko odkrivali nove ideje in rešitve. »Sledite temu, kar vas veseli in zanima. Poiščite koga, ki se s tem ukvarja, zbirajte informacije in raziskujte, da ugotovite, ali je to za vas. Potem pa kar pogumno naprej,« je mladim svetovala Kristina Batistič.

Edita Krajnovič je ob koncu poudarila, da so inženirski poklici poklici prihodnosti. »Kar smo videli danes, to nam riše prihodnost, ki je več kot očitno zelo svetla. Inovacije, talenti in spodobnosti mladih – svet bo lep,« je poudarila in dodala še, da težko opiše navdušenje nad dogodkom, katerega ključno sporočilo je bilo, da je treba slediti svojim sanjam in ustvarjati dalje.

Alpe, Provansa in Azurna obala, 1. del

PO FRANCIJI

NEŽA MARKELJ

Majhno stanovanje v zahodnem predmestju Briançona, kjer sva preživela prve tri dni najinega potepanja po Provansi, je imelo čudovit pogled na Cité Vauban – najstarejši del mesta, ki ga

je v 18. stoletju utrdil francoski vojaški arhitekt Vauban in je danes uvrščen na Unescov seznam svetovne dediščine. Meni ljubša, za hodna okna stanovanja pa so se odpirala proti zasneženim vrhovom doline Guisane ter razkrivala lepote

Čudovita dolina Vallouise – barve krošenj prehajajo iz zelenih v rumene in oranžne jesenske odtenke. / Foto: Neža Markelj

jeseni – barve krošenj so prehajale od nežnih rumenih na bukvah do zažgano oranžnih odtenkov, ki so ovijali košate macesne.

Pohajkovanje v masivu Écrins

Briançon je od vasice Ailefroide, zadnje v globoki ledeniški dolini Vallouise, oddaljen slabih trideset kilometrov razgledne ceste, ki se skozi značilne francoske vasice Visokih Alp vije pod vznožjem masiva Écrins. Cesti sva sledila do samega zatrepca doline, kjer se od planinskega doma Refuge du Pré de Madame Carle (1874 m n. m.) odcepi zložno vzpenjajoča se pot proti postojanki Refuge du Glacier Blanc (2542 m n. m.), ki je tik pod Belim ledenikom. Po dobri uri in pol hoje po široki, mulatjeri podobni poti sva le prisopihala do cilja in s prezeblimi prsti odvila doma narejene sendviče.

Turkizno jezero Lac de la Douche, obkroženo z mogočnim gorskim masivom Écrins / Foto: Neža Markelj

Razgledi z vrha so čudoviti – siva vznožja mogočnih gora prehajajo v bele snežne kapiče na ošiljenih vrhovih okoliških štiritisočakov.

Nedeljske sladkosti

Nedeljsko jutro začneva s sprehodom skozi staro mestno jedro Briançona. Skozi obok Pignerol, po

ozkih in strmih ulicah do cerkve Notre-Dame iz 18. stoletja vse do majhnega trga Place d'Armes, ki je obdan z značilno kombinacijo barvnih provansalskih pročelij. Zaprti butiki in kavarne nas, peščico mimoidočih turistov, z napisi obveščajo, da se odpro šele v začetku zimске turistične sezone, zato

mestni vrvež poiščeva v spodnjem predmestju, kjer si na trgu Place Paul Blein izboriva sončno mizo ter uživava ob skodelici kratke kave ter slastnih umetelnih rogljičkah pekarnice La Craquante.

Turkizno jezero ledenika La Casset

Popoldan nadaljujemo z raziskovanjem doline Guisane. Iz vasice La Casset se odpraviva na ležeren sprehod ob reki Le Petit Tabuc, ki naju kaj kmalu pripelje do majhnega turkiznega jezera Lac de la Douche. To leži na travnati čistini na 1900 metrih nad morjem pod vznožjem mogočnega ledenika in je priljubljen izletniški cilj za številne domačine, ki na hladen jesenski popoldan odvijajo svoje malice in odpirajo termovke s čajem ter skupaj z nama uživajo v še eni izmed mnogih lepot francoskih Visokih Alp.

(Se nadaljuje)

Unikatni krožniki za sladice

Učenci Osnovne šole Poldeta Stražišarja so izdelali unikatne krožnike za jeseniški Ejga Guest House. Na njem postrežejo Alenkin zavoj in Edvinov plošček.

URŠKA PETERNEL

Jesenice – Na Osnovni šoli Poldeta Stražišarja Jesenice so začeli zanimivo sodelovanje z znano jeseniško gostilno Ejga Guest House. V šolski delavnici so pod mentorstvom Matejke Legat izdelali unikatne komplete krožnikov za sladice, na katerih bodo gostom stregli dve najbolj prepoznavni, izvorni hišni sladici Alenkin zavoj in Edvinov plošček. Ti nosita ime po lastnikih gostišča, nekoč vrhunskih športnikov, smučarki Alenki Dolžan in hokejistu Edvinu Karahodžiču.

Alenka Dovžan je vesela, da so s šolo napisali tako pozitivno zgodbo lepega sodelovanja.

Kot je dejala ravnateljica šole Aleksandra Valančič, iščejo različne možnosti za dolgoročno zaposlitev svojih učencev posebnega programa, to je otrok, mladostnikov in mlajših odraslih z motnjo v duševnem razvoju. Ena od možnosti za

Učenci šole z lastnikoma Ejga Guest House Alenko Dovžan in Edvinom Karahodžičem, po katerih nosita ime sladici Alenkin zavoj in Edvinov plošček. Odslej ju strežejo na unikatnih krožnikih. / Foto: arhiv šole

izražanje njihove kreativnosti je oblikovanje iz gline, kjer pod skrbnim mentorstvom nastajajo čudoviti izdelki. Krožniki za restavracijo Ejga so povsem unikatni, izdelani po meri, odtisnjen pa imajo Alenkin oziroma Edvinov podpis. Aleksandra Valančič upa, da se bo sodelovanje še nadaljevalo, prav tako pa ga želijo razširiti, tako med drugim že pripravljajo darila za Občino

Jesenice ob obletnici pobratenja z Nagoldom, izdelujejo novoletna darilca za ustanove... Ob tem si želijo, da bi lahko kupili tudi večjo peč, kar bi jim omogočalo izdelavo tudi večjih glinenih izdelkov.

Alenka Dovžan, nekdanja vrhunska smučarka, že dve desetletji pa tudi uspešna gostinka, je navdušena nad sodelovanjem s šolo. Že lani so omogočili prakso eni od

učenk, letos pa so sodelovanje nadgradili pri krožnikih, ki so po Alenkinih besedah zares lepi in odlični za obe najbolj prepoznavni sladici, Alenkin zavoj in Edvinov plošček. Alenkin zavoj je sladica iz listnatega testa z jagodami, sladoledom in vaniljevo kremo ter tremi slovenskimi zastavicami za okras, Edvinov plošček pa je čokoladni mousse s sladoledom v obliki hokejskega ploščka.

Zbudi me snemali na Jesenicah

Celovečerni film Zbudi me, ki so ga leta 2021 snemali tudi na več lokacijah na Jesenicah, je že na ogled v kinematografih. Je največkrat nagrajeni film leta 2023.

URŠKA PETERNEL

Jesenice – V začetku leta 2021 je na Jesenicah potekalo snemanje novega slovenskega celovečernega igranega filma Zbudi me. Film, ki so ga sicer snemali na več lokacijah, tudi na Bledu, v Ljubljani in drugod, je že na ogled v kinematografih, doslej pa je prejel tudi vrsto nagrad, celo več, je največkrat nagrajeni film leta 2023.

Film je nastal v mednarodni koprodukciji, režiser pa je Marko Šantič. Glavni junak filma je Rok, ki se zaradi začasne izgube spomina iz idiličnega turističnega kraja (Bleda) vrne v mesto svojega odrasčanja (Jesenice). Ne spominja se ne svojega dekleta Rine ne svoje problematične preteklosti. Medtem ko si prizadeva, da bi svojega mlajšega brata Jureta zaščitil pred slabo družbo, se je prisiljen ponovno soočiti s svojim nekdanjim življenjem.

»Zaradi izgube spomina se glavni junak filma Rok ne spominja svoje problematične preteklosti – in po vrnitvi v rodni kraj začne razkrivati svoje stare 'demone'. Njegova amnezija zaradi poškodbe glave predstavlja današnje sodobne posameznike, ki praviloma ne vedo nič o skupni preteklosti in jih je lažje potisniti v sovražnost do drugih kultur in sodržavljanov. To splošno nepoznavanje zgodovine je nekaj, kar vpliva na vse nas, in točno o tem govori moj četrti film,« je povedal režiser Marko Šantič.

V glavnih vlogah nastopajo Jure Henigman, Živa Selan, Timon Šturbej, Nataša Barbara Gračner, Jurij Drevenshek, Tamara Avguštin, Andrej Murenc, Blaž Setnikar, Benjamin Krnetič, Nebojša Pop Tasić, Jure Ivanušič, Alenka Kraigher, Vito Weis, Vid Klemenc, Andrijana Boškoka Batič in drugi.

Tihožitje za vsak mesec v letu

Tokratni koledar Gimnazije Kranj za leto 2024 je barvit in dehteč, saj sta ga dijakinji Eva Bračun in Tjaša Plantarič opremili z risbami pisanih šopkov.

MATEJA RANT

Kranj – V knjižnici Gimnazije Kranj so v torek predstavili gimnazijski koledar za prihodnje leto in ob tem odprli tudi likovno razstavo risb dijakinj tretjega letnika Eve Bračun in Tjaše Plantarič, ki sta jih ustvarili za koledar. »V zadnjem času si pogosto želimo, da bi pobegnili iz vsakdana, ki je po eni strani poln dražljajev, po drugi strani pa tako prazen. Zato smo za tokratni koledar izbrali barvit in dišeč svet cvetja, ki predstavlja neke vrste pobeg v čas, ko svet še ni bil tako odtujen in ponoren, k tradicionalnim vsebinam – k cveticam, ki nas prizemljijo, s svojimi barvami, oblikami in vonjem pa razveselijo in omamijo ali pa le potolažijo,« je izbiro tokratne tematike pojasnila njuna mentorica Anita Omejec.

Tako je nastalo dvanajst cvetličnih tihožitij. Eva Bračun in Tjaša Plantarič sta se namreč posvetili slikanju šopkov, tako da je vsak

mesec predstavljen s cveticami ali plodovi, ki takrat cvetijo oziroma zorijo. »Po natančni risbi s svinčnikom sta dekleti vsaka v svoji prepoznavni maniri šopkom vdahnili življenje in vonj z vodenimi barvami in tempero,« je razložila Anita Omejec in dodala, da šopke Eve Bračun zaznamuje čistejša linija in stilizirana treznost naslikanega cvetja, tihožitja Tjaše Plantarič pa so naslikana večplastno, z bolj trepetavo in sanjavo potezo. Kot je pojasnila Eva Bračun, so si bile vse slike dokaj podobne, zato je bil postopek kdaj dolgočasen, a je vseeno uživala v ustvarjanju vsake slike. »Na vsako sem ponosna in zanimivo je gledati, kako so se moje sposobnosti ustvarjanja z vodenimi barvami skozi leto izboljšale.« Tudi Tjaša Plantarič je iskreno priznala, da ji risanje cvetja ni ravno pri srcu, zato je bila ta naloga zanj preiziv kakor sproščanje. »Risanju rož se pogosto izogibam, saj imajo veliko detajlov, ki jih

Gimnazijski koledar za leto 2024 sta ustvarili dijakinji Eva Bračun in Tjaša Plantarič. / Foto: Gorazd Kavčič

je težko vse zajeti in zato vzamejo veliko časa.« A kljub temu da sta ustvarjali vsaka v svojem stilu, se po besedah Anite Omejec dopolnjujeta. »Tako je nastal koherenten,

pisan in navdihujoč koledar. Naj bo v barve odeto, dišeče in dehteče, trezno ali sanjavo tudi leto, ki je pred nami.« Njuna ustvarjalnost je navdušila tudi ravnatelj

Aljošo Brlogarja: »Vsaka na svoj način sta poskrbeli, da cvetje ne bo krasilo le stene naše knjižnice, ampak bo s svojo barvitostjo obogatilo tudi prihajajoče leto.«

Vizualni Krawal skozi čas

Železniki – V galeriji Muzeja Železniki bodo danes, 8. decembra, ob 19. uri odprli razstavo Vizualni Krawal skozi čas, ki jo je Kulturno društvo Rov pripravilo ob letošnji jubilejni trideseti izvedbi festivala Krawal, ki vsako leto poteka na Jesenovcu pri Železnikih. Na ogled bodo fotografije, plakati, grafike majic in videoposnetki preteklih festivalov. Odprtju razstave bo sledil koncert Nika Novaka. Razstava bo na ogled do 1. marca prihodnje leto v delovnem času muzeja.

V Svobodo za Svobodo

Slovenski Javornik – Drevi ob 20. uri se bo v Kulturnem domu na Slovenskem Javorniku začel dobrodelni koncert z naslovom V Svobodo za Svobodo. Nastopili bodo Kabaret 5, Guni in Game Over, izkupiček koncerta pa bodo namenili delovanju Delavskega prosvetnega društva Svoboda France Mencinger Javornik - Koroška Bela.

Dobrodelni curling

Jesenice – Nocoj ob 19.30 se bo v Športni dvorani Podmežakla začel Večerni dobrodelni curling v organizaciji Curling kluba Jesenice. Izkupiček bodo namenili letovanju otrok.

HALO-HALO GORENJSKI GLAS

telefon: 04 201 42 00

Naročila za objavo sprejemamo po telefonu 04/201 42 00 ali osebno na Nazorjevi ulici 1 v Kranju oz. po pošti – od ponedeljka do četrta do 11. ure! Cene oglasov in ponudb v rubriki so izredno ugodne.

ROZMAN BUS, T: 04 531 52 49, 041 855 630,
www.rozmanbus.si

ADVENTNI TRST: 16. 12., TRST: 10. 1., RADENCI: 26.–29. 12.,
AKCIJA 2024: BANJA VRUČICA S TERAPIJAMI, JANUAR: 10.–17. 1., 12.–19. 1., 19.–26. 1., 20.–27. 1., FEBRUAR: 4.–11. 2., 5.–12. 2., 22.–29. 2., MAREC: 9.–16. 3., 13.–20. 3., 20.–27. 3., BANJA VRUČICA S SARAJEVOM: 22.–25. 2.

Obvestila o dogodkih objavljamo v rubriki Kažipot brezplačno samo enkrat, pošljete jih lahko na e-poštni naslov kazipot@g-glas.si.

PIREDITVE

Prižig lučk

Naklo – Konjensko društvo Naklo skupaj z občino vabi na prižig lučk na božičnem drevesu, ki bo v petek, 8. decembra, ob 16.30 na parkirišču športnega parka v Naklem. Pripravili bodo tudi kulturni program.

Nagrajenke križanke z geslom **VABLJENI V GRAJSKI PREDDVOR**, katere sponzor je Zavod za turizem Preddvor in je bila objavljena v Gorenjskem glasu 24. novembra, so: **Minka Bačič** iz Medvod, ki prejme darilni paket iz vinske kleti gradu Dvor, ter **Tatjana Pavlin** iz Naklega in **Anica Lovišček** iz Ljubljane, ki prejmeta družinsko vstopnico za voden ogled gradu Dvor. Nagrajenkam čestitamo!

PETKOVA PRIREDITEV

Izvajatelj: Cona 8

SIVI VOLK NA PIKNIKU

Petek, 8. december 2023, ob 17.30
OKC Krice Krace, Tomšičeva 14

SOBOTNA MATINEJA

Izvajatelj: Gledališče Unikat

HALO, RDEČA KAPICA!

Sobota, 9. december 2023, ob 10.00
Prešernovo gledališče Kranj

www.pgk.si

PREŠERNOVO
GLEDALIŠČEMESTNA OBČINA
KRANJ

Gorenjski Glas

Bliža se čas
obdarovanj

Podarite naročnino na časopis Gorenjski glas!

Podarite naročnino na časopis Gorenjski glas! Svoje najbližje boste razveselili vsak torek in petek, ko jih bo časopis Gorenjski glas pričakal v poštnem nabiralniku. Za vse možnosti naročnin pokličite 04/201 42 41 vsak delavnik od 8. do 15. ure, pišite na narocnine@g-glas.si ali kliknite na www.gorenjskiglas.si/prijavanoveganarocnika
Naj bodo letos prazniki še posebno čarobni.

Gorenjski Glas
www.gorenjskiglas.si

O pohodniški poti Juliana

Stara Fužina, Bled – Pod okriljem Skupnosti Julijske Alpe je izšla knjiga Pohodniška pot Juliana in njene zgodbe avtorja Janeza Bizjaka. V petek, 8. decembra, ob 18. uri bo nekdanji direktor Javnega zavoda Triglavski narodni park vsebino predstavil v Centru TNP Bohinj v Stari Fužini, v sredo, 13. decembra, ob 19. uri pa v Infocentru Triglavska roža na Bledu.

IZLETI

Pohod na Vršič

Kranj – Planinsko društvo Iskra Kranj v torek, 26. decembra, vabi na tradicionalni zimski pohod na Vršič. Če bodo razmere dovoljevale, se bodo udeleženci povzpeli tudi na vrh. Prijave so možne do četrta, 21. decembra, oziroma do zapolnitve razpoložljivih mest na 031 418 146 ali celik.milan@gmail.com. Več informacij je na spletni strani planinskodrustvo-iskra-kranj.si.

OBVESTILA

Muzicirajmo skupaj

Šenčur – V torek, 12. decembra, ob 16. uri ljubiteljske kitaristke in citrarke vabijo k druženju ob čarih glasbe, ki bo potekalo v Domu krajanov Šenčur. Obvezne so prijave do zasedbe mest na mck-prijave@luniverza.si ali 04 280 48 25.

PREDAVANJA

Potopisno predavanje in predstavitev Loških razgledov

Visoko, Poljane – Občina Gorenja vas - Poljane in Zavod Poljanska dolina vabita na potopisno predavanje Petre Nastran o romarski Jakobovi poti po Španiji, ki bo v petek, 8. decembra, ob 18. uri na Dvorcu Visoko ter na predstavitev novih Loških razgledov in prispevka Ciborij in kelih iz Plečnikove šole za župnijo Poljane, ki bo isti dan ob 20. uri v Šubičevi hiši v Poljanah nad Škofjo Loko.

KONCERTI

Božično-novoletni koncert

Kokrica – Turistično društvo Kokrica v nedeljo, 10. decembra, ob 16. uri vabi v Kulturni dom na Kokrici, kjer bo božično-novoletni koncert z ansamblom Slovenski zvoki.

RAZSTAVE

Ognjeni spektakel na fotografijah

Jesenice – V sredo, 13. decembra, ob 18.30 bo v jeseniški Fotogaleriji odprtje razstave Ognjeni spektakel v Podkorenu

Jasmina Suljanovića, člana Fotografskega društva Jesenice in kandidata za mojstra fotografije Fotografske zveze Slovenije.

Črno-bela ulica

Radovljica – Fotografsko društvo Radovljica v decembru vabi na ogled društvene razstave črno-belih fotografij na temo Ulica. Vstop v fotografsko galerijo Pasaža v Radovljiški graščini je prost, in sicer vsak dan od 8. do 22. ure.

PREDSTAVE

Tri sestre

Visoko – KUD Visoko v soboto, 9. decembra, ob 19.30 vabi na predstavo Tri sestre. Črna komedija Vinka Möderdorferja v izvedbi gledališkega društva Kontrada Kanal bo v Kulturnem domu Visoko na ogled za abonma in izven.

Ob stopetdeseti obletnici rojstva Josipa Plemlja

Bled – Josip Plemelj, rojen 11. decembra 1873 v vasi Grad pri Bledu, je eden izmed najuspešnejših in svetovno prepoznanih slovenskih znanstvenikov. Zaradi strokovnega dela na področju matematike je bil izjemno cenjen, pomembna pa je tudi njegova vloga pri nastanku Univerze v Ljubljani ter njegovo dolgoletno pedagoško delo. Zavod za kulturo Bled ob 150. obletnici njegovega rojstva pripravlja spominsko slovesnost, ki bo v ponedeljek, 11. decembra, ob 18. uri v Festivalni dvorani Bled. Pri organizaciji sodelujejo še: Občina Bled, Univerza v Ljubljani, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije (DMFA) in Osnovna šola prof. dr. Josipa Plemlja Bled. Na oder Festivalne dvorane so ob tej priložnosti povabili zvezdi največjih svetovnih baletnih odrov, ukrajinski baletni par Denisa in Anastasio Matvienko. Niti dogodka bo povezoval voditelj, igralec in ustvarjalec Nik Škrlec. Predstavili bodo tudi najnovejši dokumentarni film režiserja Mirana Zupaniča po scenariju Boštjana Kuzmana, ki oživilja življenjsko zgodbo Josipa Plemlja. Med 8. in 13. uro bo v sodelovanju z DMFA potekal tudi Dan odprtih vrat v Vili Perun, kjer si bo mogoče brezplačno ogledati Plemljevo spominsko sobo.

GG naročnine

E-POŠTA: narocnine@g-glas.si, TELEFON: 04 201 42 41www.gorenjskiglas.si

LOTO

Loto rezultati – žrebanje 6. 12. 2023
6, 15, 27, 36, 37, 40 in 9

Loto PLUS: **16, 22, 25, 33, 39, 41 in 17**
Joker 6: **3 2 7 4 0 4**

Predvideni sklad 10. 12. 2023 za Šestico: **500.000 EUR**

Predvideni sklad 10. 12. 2023 za 6 plus: **250.000 EUR**

Največji dobitnik za Joker 6: **300.000 EUR**

NOVO

Knjiga »Še enkrat, prosim!« je namenjena glasbenim učiteljem, učencem in staršem. Jasmina Pogačnik, izvrstna učiteljica klavirja na Glasbeni šoli Kranj, jo je napisala srčno, duhovito in navihano, zato vam knjigo toplo priporočamo.

Ob obhajanju petdesetletnice poučevanja klavirja se spodobí, da kaj zapišem!

148 STRANI, TRDA VEZAVA

21 EUR *poštšina

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Nazorjeva ulica 1 v Kranju, jo naročite po tel. št.: 04/201 42 41 ali na narocnine@g-glas.si.

Če želite, da vam jo pošljemo po pošti, se poštšina zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

Gorenjski Glas
www.gorenjskiglas.si

Tradicija izdelovanja suhih mesnin bogati našo kulinarčno ponudbo. Knjiga je namenjena vsem, ki želijo obogatiti svoja praktična znanja o pripravi mesa ter izdelovanju klobas, salam in želodcev.

IZDELOVANJE klobas, salam in želodcev

STANISLAV RENCELI
ZALOŽBA KMEČKI GLAS

Cena knjige je **14 EUR** *poštšina

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Nazorjeva ulica 1 v Kranju, jo naročite po tel. št.: 04 201 42 41 ali na: narocnine@g-glas.si.
Če jo naročite po pošti, se poštšina zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

www.gorenjskiglas.si

Gorenjski Glas

Gobelini Francija Lakote

Športnik, alpinist, gorski reševalec. Po tem je najbolj znan. A Franci Lakota iz Mojstrane je vrsto let ustvarjal tudi čudovite gobeline. To človeku umiri misli, je povedal pred dnevi, ko smo ga obiskali.

SUZANA P. KOVAČIČ

Mojstrana, Dovje – »Kadar koli sem le imel minuto prostega časa ob sicer številnih obveznostih doma in v službi, sem delal gobeline. Nikoli nisem štel ur, ki sem jih porabil za izdelavo enega. Seveda je šlo počasi, vsak vboj je moral biti natančen. Imel pa sem veliko volje in veselja s tem in še misli so se tedaj umirile.« Takole pripoveduje Franci Lakota iz Mojstrane, ki je nekaj o svojem dolgoletnem konjičku v zadruju povedal obiskovalcem na nedavnem večeru poezije in razstave gobelinov, ki so ga v Aljaževem prosvetnem domu na Dovjem organizirali člani KUD Jaka Rabič Dovje - Mojstrana. Na ogled je bilo 23 njegovih gobelinov. Seveda še zdaleč ne vsi, ki jih je naredil. »Številne sem podaril sorodnikom in še komu.«

Ljubezen do tovrstnega ustvarjanja se je pri njem rodila spontano. Z ženo Milico sta šla po nakupih in ga je zagledal – prvega. Preprosto odločil se je, da bo poskusil. Prvi je bil narejen iz volne, potem mu je kolegica, prodajalka v še 'stari' mojstranski trgovini, povedala za prejice. »Boš videl, gobelini bodo lepše narejeni in videti

Franci Lakota doma v Mojstrani / Foto: Tina Dokl

s prejicami. Imamo jih na zalogi, kar pridi ponje,« mu je rekla. Kot je dodal Franci Lakota, pa je bila žena Milica vedno tista 'za kontrolo'. Ko je gobelin končal, ga je ona natančno pregledala, da se ni kje zmotil. »Če je bila kakšna manjša napaka pri motivu narave, je še šlo, pri človeškem obrazu ne, ker bi bila preveč očitna. Še dobro se spomnim, koliko sem se pri motivu Zadnje večerje zamudil z obrazi apostolov.« Motive za gobeline oziroma

predloge vzorcev je sicer izbiral različno, a najljubši so mu bili hribovi. Kar ne prese- neča, saj je bil Franci Lakota, ki je zdaj v 88. letu starosti, znan športnik, alpinist, gorski reševalec, od leta 1953 član domačega planinskega društva in GRS. Dvajset let je vozil kombi iz Mojstrane v Aljažev dom za potrebe planinskega društva za preskrbo doma. Bil je tudi uspešen tekač na smučeh, leta 1961 zmagovalec državnega prvenstva na 15 kilometrov.

Kako rad se še vedno potopi tudi v te spomine.

Franci Lakota je delal gobeline, vse dokler v domači hiši v Mojstrani niso zamenjali za to delo zelo pripravne mize v kuhinji. »Ko je miza šla, sem tudi jaz nehal delati gobeline.« Za veliko ljudi imajo gobelini nostalgijo vrednost, skorajda vsaka hiša jih je nek- daj imela. Njegovi zagotovo še vedno krasijo mnogo sten. In prav nič nenavadno se mu ne zdi, da gobeline delajo tudi moški. »Zakaj pa ne?« pravi.

Motivi cvetja, eni zadnjih Francijevih gobelinov / Foto: Tina Dokl

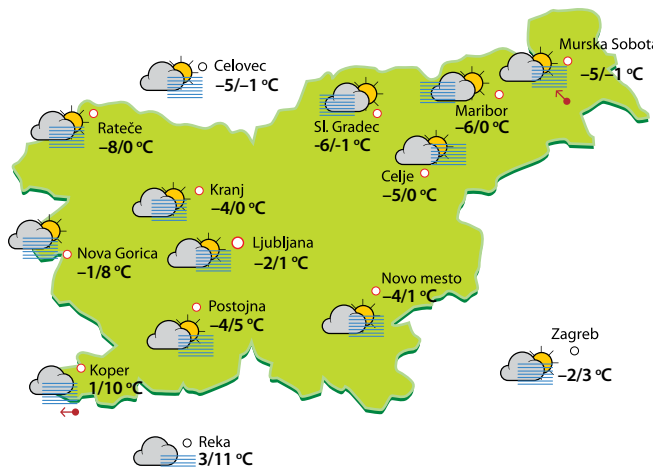
Na razstavi je bil tudi njegov prvi gobelin. / Foto: Tina Dokl

vremenska napoved

Danes bo v višjih legah sprva še deloma sončno, po kotlinah in dolinah bo zjutraj in dopoldne megleno. Popoldne se bo pooblačilo. Jutri bo oblačno, zjutraj in dopoldne bo lahko rahlo snežilo. V nedeljo zjutraj bo po nižinah možen rahel dež, čez dan se bo zjasnilo.

Agencija RS za okolje, Urad za meteorologijo

PETEK ☀️ -4/0 °C	SOBOTA ☁️ -1/1 °C	NEDELJA ☁️ 0/5 °C
-------------------------------	--------------------------------	--------------------------------

Iz Boštka v dolino

ALENKA BRUN

Preddvor – Jutri, 9. decembra, bodo ob 19. uri v dvorani preddvorskega kulturnega doma premierno predvajali igrano-dokumentarni film Z ledinskimi imeni iz Boštka v dolino, ki so ga ustvarili v Kulturno-umetniškem društvu (KUD) Matije Valjavca Preddvor. Premiera sovpada s svetovnim dnevom gora.

Film predstavlja drugi del društvenega projekta ohranjanja starih imen ob planinski poti. Na sedmih krajih z zanimivimi imeni so posneli igrane prizore, na terenu pa postavili še enako število tabel z napisi in QR kodami, ki vodijo k videoposnetkom in razlagam. »Vse to se prepleta v filmu. Iz Hudičevega boršta se najprej

odpravimo v Kogle, nato se mimo Grla, Fuchsove frate in Fendetovega vrtca spustimo U konc' pota ter po Mačevski poti čez Medvednek v dolino, kjer dobro opravljeno delo sklenemo z 'likofom'. Gamsarija, golcarjenje, košnja, grabljenje stari- rice, pa znamenita hudičkova legenda, to in še kaj je uprizorilo več kot trideset igralcev, številni prostovoljci pa so sodelovali pri delu na terenu, s pripravo orodij, rekvizitov in drugimi deli, ne nazadnje pa tudi s posredovanjem ustnega izročila, iz katerega je po scenariju in v režiji Slavka Prezlja vse skupaj nastalo,« je povedala predsednica društva Petra Lombar Premru, ki je vse posneto gradivo zložila v že tretji društveni celovečer- ni film.

Premiera bo film Z ledinskimi imeni iz Boštka v dolino doživel v Preddvoru jutri, 9. decembra. / Foto: arhiv društva

Ležerni korenček

Kranj – Prav ležerno med posodicami z začimbami poseda tale korenček s prekrizanimi nogami, ki ga je na svojem vrtu izpulila naša bralka Andreja Jamnik Oblak. Najbrž še prav nič ne sluti, da bo slej ko prej, tako kot sosede začimbe, tudi sam končal v loncu, v katerem bo počasi brbotala goveja juha ali kakšna druga jed, za katero se bo odločila gospodinja. Prav tista, ki nam je poslala fotografijo zanimivega korenčka ...

NA GLAS

aforizem

Namesto z utežmi v fitnessu si draga doma dnevno nabira kondicijo z dvigovanjem mojega pritiska.

Milan Fridauer - Fredi